ČESKOSLOVENSKÁ
VĚDECKÁ SPOLEČNOST
PRO MYKOLOGII

ČESKÁ MYKOLOGIE

ROČNÍK
20
ČÍSLO
4

ACADEMIA/PRAHA

ŘÍJEN
1966

ČESKÁ MYKOLOGIE

Časopis Čs. vědecké společnosti pro mykologii pro šíření znalosti hub po stránce vědecké i praktické

Ročník 20 Číslo 4 Říjen 1966

Vydává Čs. vědecká společnost pro mykologii v Nakladatelství Československé akademie věd

Vedoucí redaktor: člen korespondent ČSAV **Albert Pilát**, doktor biologických věd

Redakční rada: akademik **Ctibor Blattný** doktor zemědělských věd, univ. prof. **Karel Cejp** doktor biologických věd, dr. **Petr Frágner**, MUDr. **Josef Herink**, dr. **František Kotlaba** kandidát biologických věd, inž. **Karel Kříž**, **Karel Poner**, prom. biol. **Zdeněk Pouzar**, dr. **František Šmarda**

Výkonný redaktor: dr. **Mirko Svrček** kandidát biologických věd

Příspěvky zasílejte na adresu výkonného redaktora: Praha 1, Václavské nám. 68, Národní museum, telefon 233541, linka 87.

3. sešit vyšel 12. července 1966

OBSAH

K. Cejp: Výskyt některých druhů rodu Phyllosticta na ozdobných rostlinách a dřevinách. II. 205

C. Blattný: Mikrokefalie virového původu u Laccaria sp. a dalších druhů hub . . 215

C. Blattný: Hoplothrips pedicularius (Haliday) na plodnicích Stereum purpureum . 216

Z. Pouzar: Scytinostroma hemidichophyticum Pouz. spec. nov., nový druh resupinátních hymenomycetů 217

J. Málek: K rozšíření václavky — Armillaria mellea (Vahl ex Fr.) Kumm. — a červené hniloby ve skupinách lesních typů 221

M. Svrček: Verpatinia calthicola Whetzel nalezena v Československu 226

F. Kotlaba: Rozšíření běločechratky hořké — Leucopaxillus gentianeus (Quél.) comb. nov. v Československu a poznámky k její nomenklatuře 229

S. Šebek: Muchomůrka ježatohlavá — Amanita echinocephala (Vitt.) Quél. — nalezena ve středním Polabí 237

K. Kříž: NDR bilancuje dosavadní výsledky mapování vybraných makromycetů . . 242

Z. Pouzar: Inž. Zdeněk Schaefer šedesátníkem 244

A. Pilát: Za Rudolfem Kovandou 248

J. Svrčková: Zpráva o jedenáctém valném shromáždění Československé vědecké společnosti pro mykologii konaném dne 12. dubna 1966 249

Přehled přednášek ČVSM v době od 12. IV. 1966 do 5. IX. 1966 . . 250

Přehled instruktážních exkursí ČVSM v době od 12. IX. 1965 do 2. X. 1966 251

Literatura 252

Přílohy: černobílé tabule: XV. a XVI. — Amanita echinocephala (Vitt.) Quél.

Obsah a jmenný rejstřík ročníku 20.

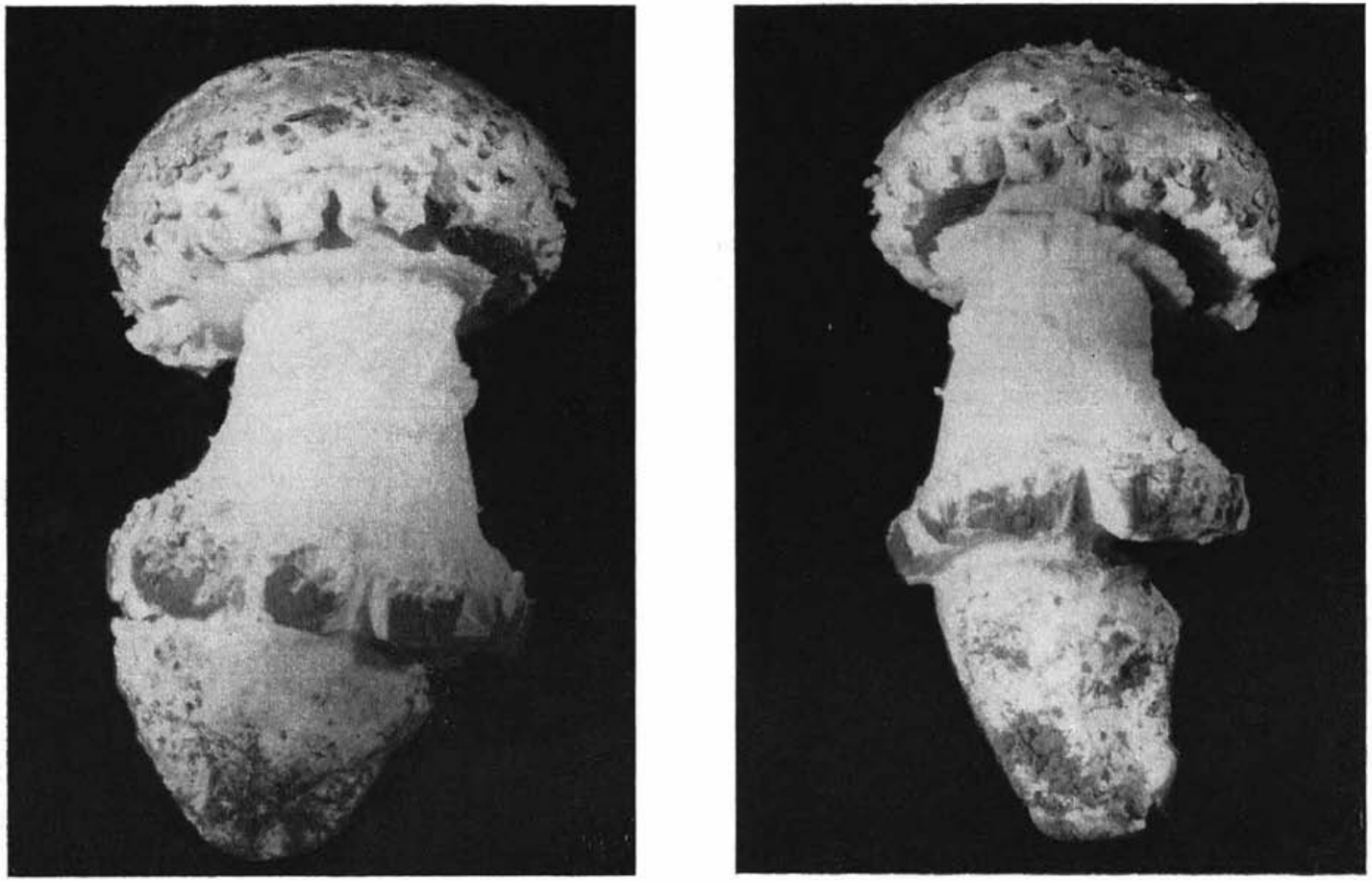

Amanita echinocephala (Vitt.) Quél. — Muchomůrka ježatohlavá. V lužním lese „Myslivna" u Libochovic nad Ohří 23. IX. 1961 leg. Z. Neubauer. — In dem Auwald „Myslivna" bei Libochovice nad Ohří (Böhmen), 23. IX. 1961 leg. Z. Neubauer.

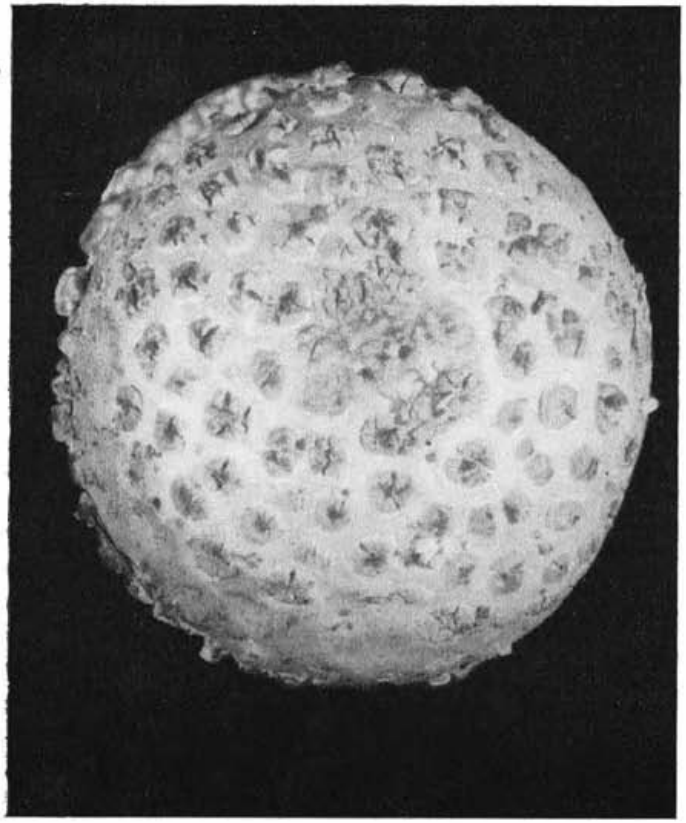

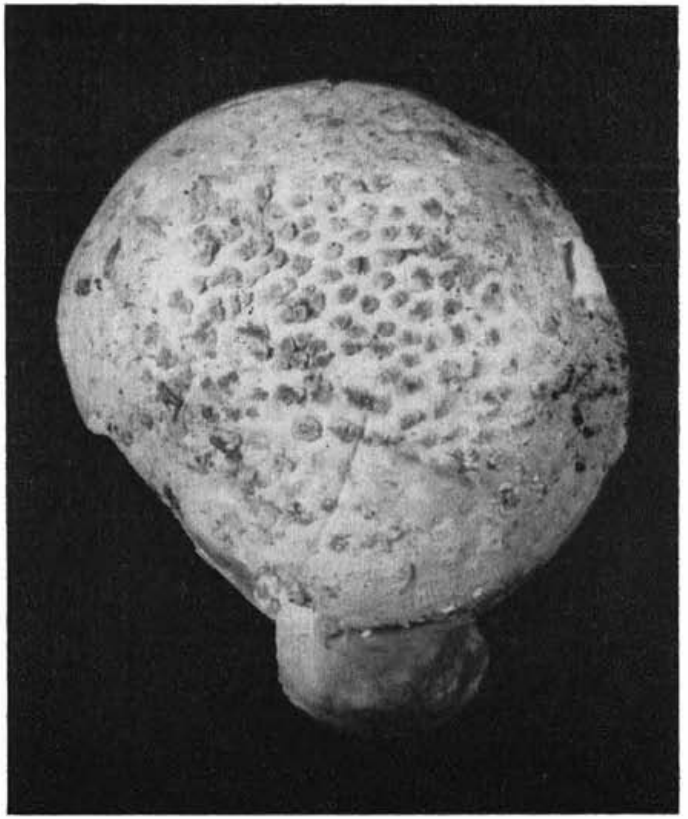

Amanita echinocephala (Vitt.) Quél. — Muchomůrka ježatohlavá. V lužním lese „Myslivna" u Libochovic nad Ohří 23. IX. 1961 leg. Z. Neubauer. — In dem Auwald „Myslivna" bei Libochovice nad Ohří (Böhmen), 23. IX. 1961 leg. Z. Neubauer.

Photo A. Pilát

ČESKÁ MYKOLOGIE
ČASOPIS ČESKOSLOVENSKÉ VĚDECKÉ SPOLEČNOSTI PRO MYKOLOGII
ROČNÍK 20 1966 SEŠIT 4

The Occurrence of Some Phyllostictas on Ornamental Plants and Shrubs. II.*)

Výskyt některých druhů rodu Phyllosticta na ozdobných rostlinách a dřevinách. II.

Karel Cejp

This article is the continuation of one previously published in Preslia (Cejp 1965) and contains rare species of European mycoflora on leaves of garden plants and shrubs. Some species are new to science, i .e. *Phyllosticta petrakii* Cejp sp. nov. and *Ph. monardicola* Cejp sp. nov. *Phyllosticta liatridis* Davis, *Ph. catalpae* Ellis et Martin and *Ph. latifolia* Ellis et Everh. were previously only known from the original collections in North America and the present reports for Czechoslovakia represent the second world records. The remainder have only been collected a few times in Europe. Material and Methods see Preslia 1955.

Tento článek je pokračování dřívějšího pojednání, uveřejněného v časopise Preslia (Cejp 1965) a obsahuje vzácné druhy evropské mykoflóry na listech zahradních rostlin a keřů. Nové jsou *Phyllosticta petrakii* Cejp sp. nov. a *Ph. monardicola* Cejp sp. nov. *Phyllosticta liatridis* Davis, *Ph. catalpae* Ellis et Martin a *Ph. latifolia* Ellis et Ev. byly dříve známy jen z lokality typu a jsou v Československu sbírány po druhé na světě. Ostatní druhy byly sbírány pouze několikrát v Evropě.

Phyllosticta catalpae Ellis et Martin, Amer. Natur. 18 : 189, 1884.

Spots subcircular, rarely circular, whitish, later cinereous, amphigenous, slightly swollen above, 5—6 mm in diam., extending to the greater part of the leaf, the main spots are around the discolorations. Pycnidia few, concentrated in the middle of the spots, lenticular, black, ca 80 μ in diam. Conidia ellipsoidal, only a few slightly rounded, equal, on both sides weakly attenuated, eguttulae, (3) 3,4—4 (6,8) x (5) 6—7(10,3) μ, with granulated contents, subhyaline.

On living (also on dead) leaves of *Catalpa bignonioides* Walt., Rokycany, nursery, 18. IX. 1964; Praha, park opposite the main railway station, X.—XI. 1965. This species was described from Pennsylvania, North America and I know of no other European collections. The species,

---

*) This paper is dedicated to 80th birthday of Dr. Franz Petrak, Vienna.

described from *Catalpa syringifolia* in Northern Italy, Austria, Belgium and France, has conidia of a different size, with two oil drops and more or less distinct spots [*Phyllosticta bignoniae* West., *Ph. vaga* (Rob.) All.].

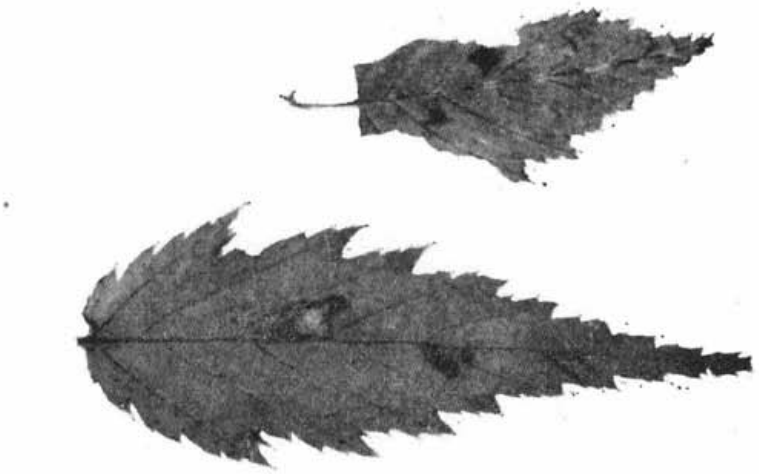

1. *Phyllosticta petrakii* Cejp Photo Ing. K. Dolejš

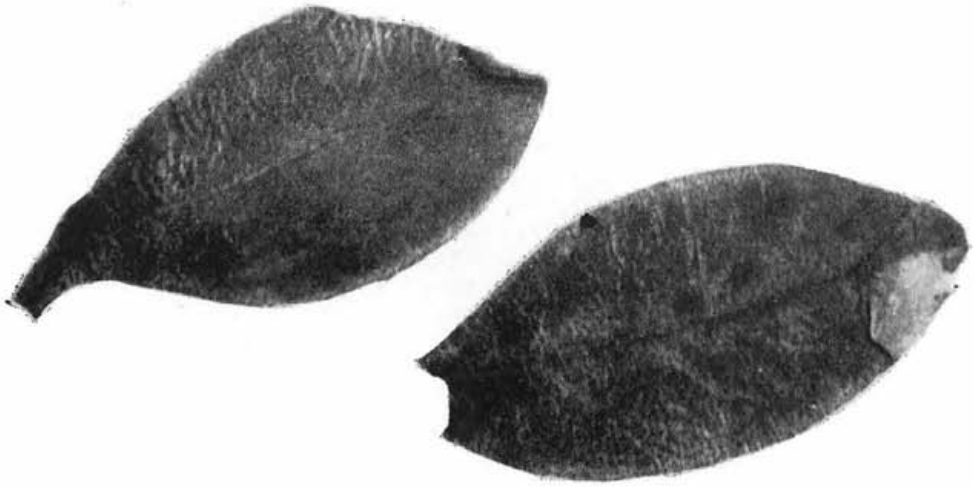

2. *Phyllosticta latifolia* Ellis et Everh. Photo Ing. K. Dolejš

Phyllosticta gerbericola Chaves Batista, Bol. Soc. Pernambuco 19 : 212, 1952.

This species was first reported from Czechoslovakia by Cejp (1965), who gave a detailed description. Pycnidia in our collection are 100—120 μ in diam., conidia 2,5—3,4(4) x 6,8—10,3(17,2) μ, oil drops are small; the larger spores are occasionally septate, but sporadically.

This species occured on the leaves of *Gerbera jamesonii* Bolus cv. in beds of this fashionable flower in a communal garden, VI. 1965, by Ing. L. Ondrušková.

Phyllosticta petrakii sp. nov.

Spots dispersed over the leaf, subglobose or moderately lobate, 2—3 mm in diam., grey-brown, deep brownish bordered, amphigenous. Pycnidia black, scattered, punctiform, about 80—90 μ in diam. Conidia elongated ellipsoid, reasonably uniform, equal, rounded at both ends, with 2 oil drops, mostly without dots, 3,5—6,8 x 8,6 μ hyaline, to light greenish.

3. *Phyllosticta liatridis* Davis Photo Ing. K. Dolejš

4. *Phyllosticta monardicola* Cejp Photo Ing. K. Dolejš

On living leaves of *Kerria japonica* DC., Rokycany, in communal garden, 18. IX. 1964; Praha, Botanical Garden of Caroline University, 8. IX. 1965. Not previously reported on this Japanese plant. Typus in the herbarium of Dr. K. Cejp, Praha.

Maculae ad folia dispersae, subrotundatae aut moderate lobulatae, 2—3 mm in diam., griseo-brunneae, obscure brunneo circumscriptae, amphigenae. Pycnidia nigra, dispersa, punctiformia, circa 80—90 μ in diam. Conidia elongato-ellipsoidea, subaequalia, recta, utrinque rotundata, cum 2 guttulis oleosis, saepissime eguttulata, 3,5—6 x 8—8,6 μ, hyalina usque pallide viridia.

In foliis vivis *Kerriae japonicae* DC., Rokycany, in horto communali, 18. IX. 1964 (typus); Praha, in horto botanico universitatis Carolinae, 8. IX. 1965. Legit Dr. K. Cejp. Typus in herbario Dr. K. Cejp, Praha.

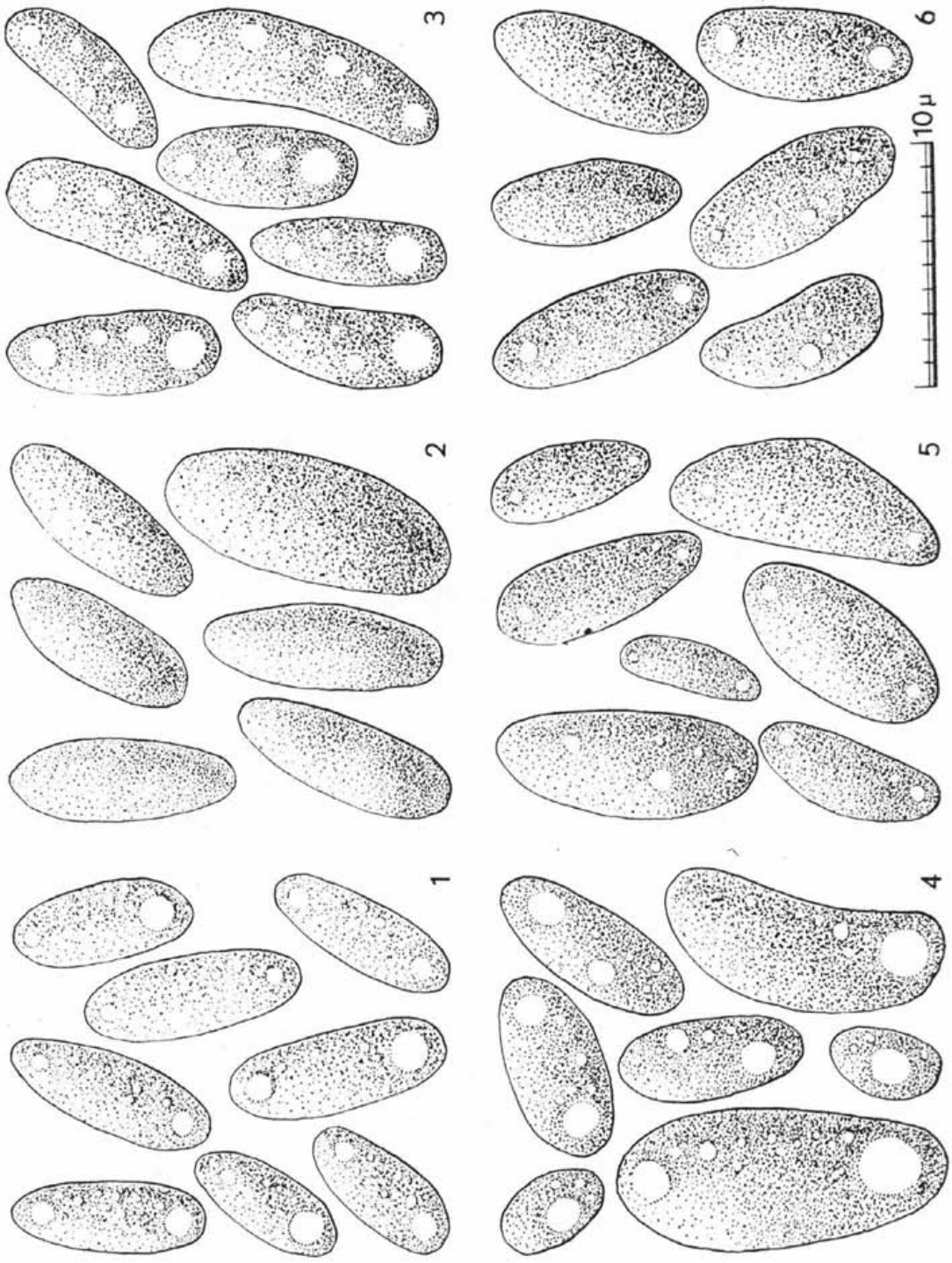
1
2
3
4
5
6
10μ

Phyllosticta latifolia Ellis et Everh., Proceed. Acad. Nat. Sci. Philadel. 1883 : : 454, 1894; Saccardo, Sylloge Fung. 11 : 474, 1895.

Spots amphigenous, distinct, orbicular, ochre-brown, nearly translucent, dark purplish bordered, occupying most of the leaf area. Pycnidia black, punctiform, 150—200 μ in diam. Conidia ellipsoidal, elongated at both ends, equal, without oil drops, 3,6—5,2 x 8,6—12(17,2) μ, hyaline to light greenish.

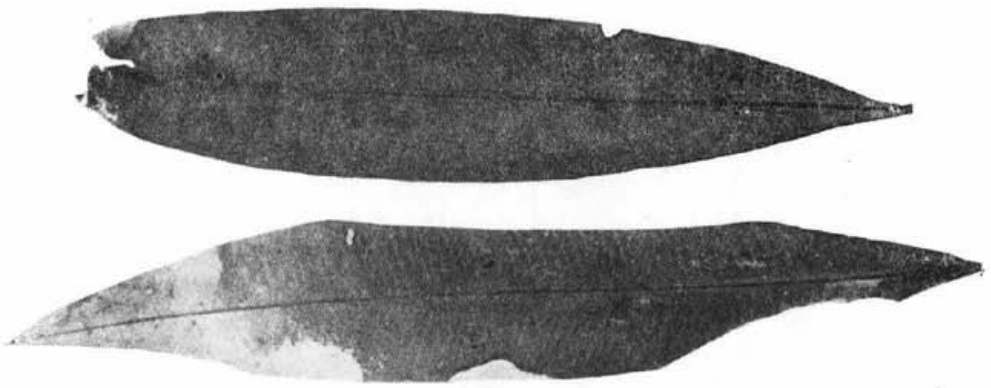

5. *Phyllosticta nerii* Westend. Photo Ing. K. Dolejš

On living leaves of *Kalmia latifolia* L., Rokycany, autor's garden, 5. IX. 1964. *Phyllosticta kalmiicola* (Schw.) Ellis et Everh., which also grows on this host, differs by the somewhat larger pycnidia and other smaller spores, only 1—2,3 μ. This is the first collection of this species in Europe.

Phyllosticta liatridis Davis, Trans. Wiscon. Acad. Sci. 18 : 87, 1915.

Spot orbicular or almost orbicular, dirty whitish to white, especially when dry, usually 2—3 mm in diam., sometimes smaller, with an almost black margin. Pycnidia on the upper side, emergent, black, 60—70 μ in diam. Conidia elongated, sometimes curved, long-ellipsoidal, with 2 (or often 4) oil drops, sometimes without drops, rounded at both ends, 3,5 x 5,9—10(13,8) μ, hyaline or greenish.

On leaves of *Liatris spicata L.* [*Lacinaria spicata* (L.) Kuntze], Rokycany, author's garden, 23. VIII. 1964; 1. X. 1965. Originally described from Wisconsin, Burnet County. USA. The first report of this fungus in Europe.

Phyllosticta liriodendri Thümen, Contr. Mic. Lit. No. 213, 1880.

Spots suborbicular, moderately lobulate, amphigenous, grey-brown, narrowly bordered, about 4—5 mm in diam. Pycnidia thick, almost immersed in the network, minute, globular, about 60—70 μ in diam., black, or grey-black. Conidia ellipsoidal, aqual, numerous, rounded at both ends, 3 x 5,6 μ, hyaline.

On living and fallen leaves of *Liriodendron tulipifera* L. in park of Kozel Castle near Šťáhlavy (close to Pilsen), VII. 1957. It was originally described from Gorizia (Italy). *Phyllos-*

Conidia: 1. *Phyllosticta petrakii* Cejp, 2. *Ph. latifolia* Ellis et Everh. 3. *Ph. liatridis* Davis, 4. *Ph. monardicola* Cejp, 5. *Ph. nerii* Westend., 6. *Ph. weigeliae* Sacc. et Speg.
Drawn by Ing. K. Dolejš

ticta liriodendricola Sacc., which likewise parasitizes this species, differs by the larger pycnidia and conidia, and pycnidial configuration outside the spots, is known from South Carolina, USA.

Phyllosticta monardicola sp. nov.

Spots visible on both sides of the leaf, large, about 4—6 mm in diam., sometimes scattered around the periphery of the leaf, rusty-brown, brown-grey when dry, with a broad dark brown border. Pycnidia punctiform, most numerous on spots, up to ten, black, 80—100 μ in diam. Conidia oval ellipsoidal,

6. *Phyllosticta pterocaryae* Thümen Photo Ing. K. Dolejš

elongated, equal, with only a few weakly curved, usually with 2 oil drops, rarely without, (2)3—5(6,9) x (3,5)7—8(10,2-13,8) μ, or 3,5—5,2 x 6,9—8,6 (10,3) μ, bright green.

On living leaves of *Monarda didyma* L. cv., Rokycany, author's garden, 9. VIII. 1964 and XI. 1964. Typus in herbarium Dr. K. Cejp, Praha.

On this host was described from North America *Phyllosticta decidua* Ellis et Kellermann, Amer. Naturalist 17 : 1168, 1883 *(Ph. monardae* Ellis et Bartol., Trans. act. Kansas Acad. Sci. 16 : 165, 1899), which has minute spots, hardly 1 mm in diam. with only a few pycnidia on each spots (2—4) and conidia of a different size (1,5 x 5—6 μ). This species is reported to occur on many, often unrelated plants in North America, 15 distinct species in the *Lamiaceae* and three species in the genus *Monarda* (Seaver 1922).

Maculae amphigenae, magnae, ca 4—6 mm in diam., saepe ad marginem foliorum acumulatae, fusco-brunneae, exsiccatae bruneo-griseae, rotundatae, postea saepe confluentes, cum limbo

lato obscureo-brunneo. Pycnidia punctiformia, numerosa, usque 10, nigra, 80—100 μ diam. Conidia ovato-ellipsoidea, elongata, recta, plerumque paulum inflecta, saepissime cum 2 guttulis oleosis, raro eguttulata, (2)3—5,2(6,8) x (3,5)7—8,6(10,2—13,8) μ, aut 3,5—5,2 x 6,9—8,6(10,3) μ, pallide viridia.

In foliis vivis *Monardae didymae* L. in urbe Rokycany, in horto auctoris cultae, 9. VIII. 1964 (typus) et XI. 1964 copiose. Legit Dr. K. Cejp. Typus in herbario Dr. K. Cejp, Praha.

Phyllosticta nerii Westend. Exs. No 963; Kickx, Flore Cryptog. Flandr. 1 : 148, 1867; Saccardo Sylloge Fung. 3 : 26, 1884.

Spots almost circular, sometimes moderately angular, with dark brown margin, several confluent, amphigenous, 2—10 mm in diam., sometimes mostly smail or to leaf margin. Pycnidia somewhat protruding, sparse, black, present on both sides of the leaf, about 60—65 μ in diam. Conidia elongated, broadly ellipsoidal, equal and only occasionaly slightly curved, mostly with 1 large oil drop, rarely with 2—3 very small oil drops, (2,6)3—(3,5)5,5 x (6)10,3—12,9 μ, weakly light green.

Rokycany, author's garden, on withered *Nerium oleander* L., 28. VIII. 1964. Very common in Germany and, perhaps identical with *Phyllosticta neriicola* Brunaud (Miscellanea mycolog. 2 : 33, 1889), reports from France which was described with inadequate characterization. Stevens (1925) reports this species also from the Hawaiian Islands.

Phyllosticta pterocaryae Thümen, Contr. Flor. Lusitan. 1 : No. 370, 1878.

Spots, mostly in the lower part of the leaf, are irregular, brown, with a dirty dark brown centre, visible also on the lower side of the leaf, dark brown; usually on the periphery, 3—5 mm in diam., with a narrow border. Pycnidia only present on the surface, minute, numerous, in dense clusters, punctiform, black, or grey-brown, about 60—70 μ in diam. Conidia ellipsoidal, equal, narrower at both ends, without oil drops, 3,5—4 x (4,5) 6—7 μ, hyaline.

On living leaves of *Pterocarya fraxinifolia* Spach, Kroměříž, in the „Podzámecká Garden", 20. IX. 1964, leg. H. Zavřel. This fungus, found in Coimbra, Portugal, by Moller and described by Thümen, was later collected on *P. caucasica* Mey. in nurseries at Weihenstephan near Freising in upper Bavaria (Allescher 1901) on *P. caucasica* Mey.

Phyllosticta rhois Westend. Bull. Acad. Belg. 12 : 26, 1857.

Spots only on the upper side of the leaf, but weakly visible on the lower, minute, mainly hardly 2—3 mm in diam., but some larger, later perforated, angular, with veins delimited, bright brown, dark bordered. Pycnidia few, usually in the centre of the spots, nearly free, black, apically perforated, 60—80 μ in diam. Conidia ellipsoidal, elongated, the larger with 2(3) oil drops, sometimes without drops, (2,4)3 x (5,5)6—6,5(7) μ, hyaline.

On living leaves of *Cotinus coggyria*, Praha, Botanical Garden of the Caroline University, 21. IX. 1964. This species was previously known only from Belgium (cf. Allescher 1901).

Phyllosticta tellimae Tassi, Bull. Laborator. Orto. Bot. Siena 3-122, 1900.

Spots circular, 1—3 cm, indistinctly bordered, brown, whitish when dry, later perforated, sometimes along the leaf edge, when elongated. Pycnidia almost immersed, covered by the epidermis, lenticular, dark brown or black, scattered but sometimes densely concentrically arranged, opening in the centre by a wide pore, 80—120 μ in diam. Conidia ovoid-elongated or moderately ellipsoid, equal-sided or moderately curved, rounded at both ends, biguttulate, sometimes eguttulate, 2,5—3 x 5—8,5 μ, or 3,5(5,2) x 6,9—10,9 μ, or 3,5—3,7 x 6,9—13,7 μ, pale green.

Distribution of the described species

Species	ČSSR	USA	Germany	Belgium	France	Portugal	Italy	India	Brazil
1. *Ph. catalpae* El. et M.	—	—							
2. *Ph. gerbericola* Ch. Bat.	—							—	—
3. *Ph. petrakii* Cejp	—								
4. *Ph. latifolia* El. et Ev.	—	—							
5. *Ph. liatridis* Davis	—	—							
6. *Ph. liriodendri* Thüm.	—						—		
7. *Ph. monardicola* Cejp	—								
8. *Ph. nerii* West.	—		—						
9. *Ph. pterocaryae* Thüm.	—		—			—			
10. *Ph. rhois* West.	—			—					
11. *Ph. tellimae* Tassi	—						—		
12. *Ph. viticola* (Berk. et Curt.) Thüm.	—	—							
13. *Ph. weigeliae* S. et Sp.	—		—		—		—		
14. *Ph. wistariae* Sacc.	—				—		—		
15. *Ph. zinniae* Brunauld	—				—				

On leaves of *Tellima grandiflora* Lindl., private gardens at Rokycany, 21. VII. 1964, 9. VIII. 1964, 23. VIII. 1965. It was originally described from the Botanical Garden in Siena, Italy.

Phyllosticta viticola (Berk. et Curtis) Thümen, Pilze Weinst.: 188, 1878.

Septoria viticola Berk. et Curtis sec Ravenel. *Phyllosticta labruscae* Thümen, Pilze Weinst.: 189, 1878; Saccardo Sylloge Fung. 3 : 20, 1884.

Spots almost orbicular or reasonably irregular, sometimes 2—3 connected, about 0,5 cm in diam., pale, or yellowish-brown, distinctly dark brown bordered, visible on both sides but more conspicuous on the upper side. Pycnidia semi-orbicular, agregated in the centre of the spores above but, otherwise without any parcitular order, 120—130 μ in diam. Conidia almost globose to ellipsoidal or pyriform, (5)6—7 x 6,5(8—10) μ, almost hyaline.

Praha, in garden hedge of villa in Ořechovka on leaves of *Vitis vulpina* L. (*V. riparia* Michx.), common, 28. XI. 1955.

I am unaware of any other European records for this North American species, reported from so many members of the genus *Vitis*.

Phyllosticta weigeliae Saccardo et Spegazzini, Michelia 1 : 139, 1878.

Spots of various shapes, usually on the darker parts of the leaves, sometimes irregular, 2—3 mm in diam., brownish-purple, visible on both sides of leaf, becoming whitish. Pycnidia scattered, lenticular, 150—200 μ in diam., black, with a black internal structure of few cells. Conidia elongated-ellipsoid and unequal shape, with some short-ellipsoid to ovoid, 2,5—3,5 x (5,2)7—8,5(10) μ, or (3)4 x 6,9—8,5(9) μ, biggutulate (or without drops); a few showing indications of septa, green or hyaline.

On living leaves of *Weigelia rosea* Lindl., allotment nursery at Rokycany, 18. IX. 1964; on *Weigelia japonica* Thunb., the garden „Podzámecká zahrada", Kroměříž, 31. VII. 1963, leg. H. Zavřel.

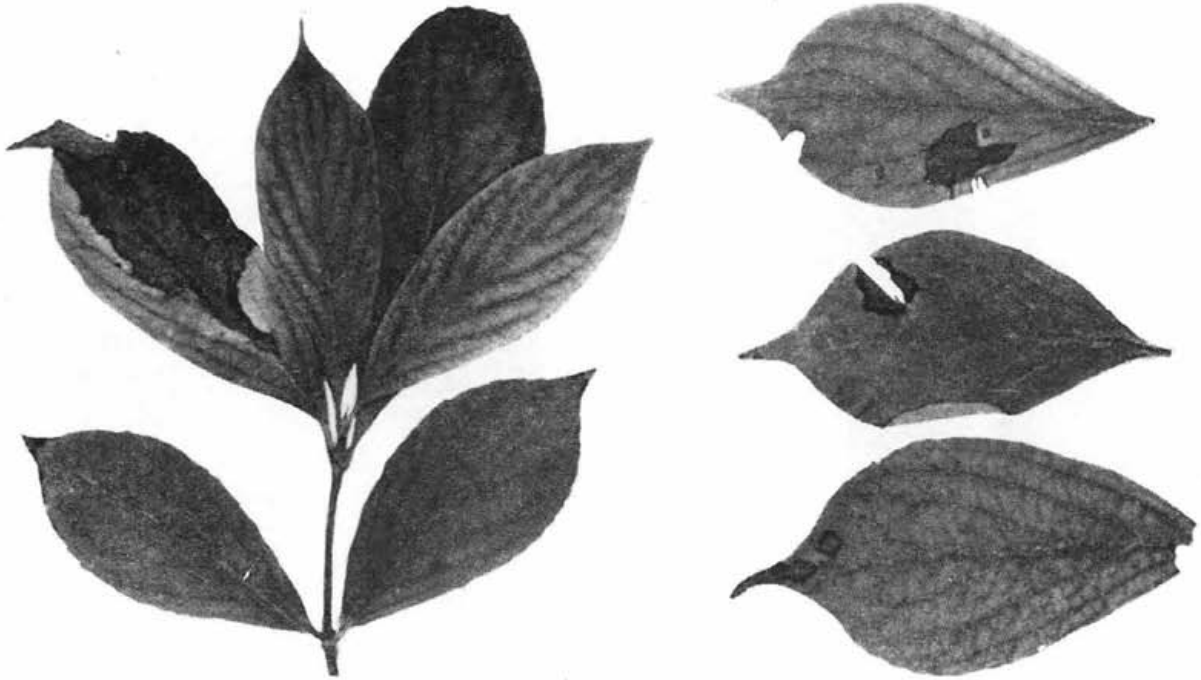

7. *Phyllosticta weigeliae* Sacc. et Speg.

Photo Ing. K. Dolejš

It is also known on this host (*Weigelia rosea* Lindl.) in Northern Italy, France, and, perhaps, also Germany.

Phyllosticta wistariae Saccardo, Fungi gallici, ser. 6, No. 2258, Sylloge fung. 3 : 11, 1884.

Spots irregular, mostly on the leaflet margins, visible on both sides, ochraceous-brownish, without a border. Pycnidia scattered, infrequent, lenticular, thin. 150—160 μ in diam. Conidia ovoid or elongated, often flattened on one at on side and pointed at ends, eguttulate (Saccardo 1884 reports spores as biguttulate), (6,9)8,6—10,3 x 3,2—5,2 μ, pale green.

On leaves of *Wistaria sinensis* S. et Z. allotments at Rokycany, 18. IX. 1964. This species was originally described from Saintes, France.

Phyllosticta zinniae Brunauld, Sphaerops. Charent. 1889 : 10.

Spots angular, almost irregular, at first brown, later lightly olive-brown, finally grey-yellow, with a pale border. Pycnidia scaterred, punctiform, black, minute, 60—70 μ in diam. Conidia cylindrical-elongated to ovoid or ellipsoid, moderately narrowing at both ends, equal sides or only slightly curved, eguttulate, without drops or with 2(4) drops, (1,7)3 x (3,4)5,3—6,9 (10) μ, hyaline or pale green.

On living leaves of the popular annual *Zinnia elegans* Jacq., Hořovice, private garden, IX. 1964; on wilted leaves, Rokycany, communal garden, 18. IX. 1964. Originally described from Pessines, France.

Acknowledgements. The writer wishes to express his grateful thanks to Ing. K. Dolejš for the photographs and pictures, to director H. Zavřel, Kroměříž, for several collections and to Mr. J. T. Palmer, Woodley, Chesh., for revising the English text. Finally I am deeply indebted to my wife for technical help and safe-guarding my excursions.

LITERATURE

Cejp K. (1965): The occurence of some Phyllostictas on ornamental plants. I. Preslia 37 : : 330—352.

Saccardo P. A. (1884): Sylloge fungorum 3, 1884.

Seaver F. J. (1922): Phyllostictales. Phyllostictaceae (pars.). North Amer. Flora 6, part 1.

Stevens F. L. (1925): Hawaiian fungi. Bernice P. Bishop Museum Bull. 19, Honolulu.

Viröse Mikrokefalie bei Laccaria sp. und weiteren Pilzarten

Mikrokefalie virového původu u Laccaria sp. a dalších druhů hub

Ctibor Blattný

Die viröse Mikrokefalie, beschränkt auf einzelne Mikrolokalitäten, war im Bez. Č. Lípa im Jahre 1965 häufig bei *Laccaria laccata* (Scop. ex Fr.) Cooke. Im J. 1958 wurde sie bei dieser Art auch in Südböhmen festgestellt. Vereinzelt oder nur bei kleinen Gruppen stellte man sie im J. 1965 im Bez. Č. Lípa auch bei *Laccaria amethystina* (Bull. ex Mérat) Murrill fest. Bei *Cantharellus infundibuliformis* (Scop.) Fr. hat man die Mikrokefalie im Bez. Vlašim an einigen Mikrolokalitäten in den Jahren 1964 und 1965 gefunden.

Virová mikrokefalie, omezená na určité mikrolokality, byla v okrese Česká Lípa v r. 1965 častá u *Laccaria laccata* (Scop. ex Fr.) Cooke. V roce 1958 byla zjištěna u tohoto druhu též v jižních Čechách. Ojediněle nebo u malých skupin byla zjištěna v r. 1965 v okrese Česká Lípa též u *Laccaria amethystina* (Bull. ex Mérat) Murrill. U *Cantharellus infundibuliformis* (Scop.) Fr. byla mikrokefalie na některých mikrolokalitách v okrese Vlašim zjištěna v r. 1964 a 1965.

Die Mikrokefalie bei *Laccaria laccata* (Scop. ex Fr.) Cooke haben Blattný u. Pilát (1957) als Viruskrankheit beschrieben. Sie ist wohl häufiger, als man angenommen hat. F. Kotlaba (1958*) hat sie in der Umgebung von Veselí n. Luž. in Südböhmen gefunden. Vom J. 1962 beobachten wir diese Erkrankung in den Katastern der Gemeinden Holany, Zahrádky und Stvolínky — Bez. Česká Lípa. Eine Reihe von Lokalitäten weist nur normale Fruchtkörper dieser Art auf. Auf einigen Lokalitäten beobachteten wir jedoch — vom Beginn des J. 1962 an — die Erkrankung an Mikrokefalie ständig und auf sich erweiterndem Areal der Mikrolokalitäten. Am grössten waren die „Nester" der mikrokefalen Fruchtkörper im J. 1965 (welches für das Wachstum der höheren Pilze sehr günstig war). Auf solchen Mikrolokalitäten — bis 25 m^2 — waren die durchwegs mikrokefalen Fruchtkörper sehr zahlreich, bis zu 80 an einzelnen Standorten. Im Gegenteil dazu kam die Mikrokefalie in diesen Gebieten bei *Laccaria amethystina* (Bull. ex Mérat) Murrill nur selten vor, nur bei vereinzelten Fruchtkörpern oder bei kleinen Gruppen (3—5 Fruchtkörper), höchstens auf Flächen von 2 m^2.

Die Mikrokefalie haben wir auch bei anderen Pilzarten beobachtet. Typische Mikrokefalie haben wir im J. 1964 u. 1965 an einigen Lokalitäten im Kataster der Gemeinde Keblov, Bez. Vlašim bei *Cantharellus infundibuliformis* (Scop.) Fr. beobachtet, vereinzelt kam sie bei dieser Pilzart auch im Bez. Česká Lípa vor.

Morphologische Beobachtungen und Bericht über die verlaufenden Infektionsversuche und elektronenmikroskopischen Studien werden wir später publizieren.

LITERATUR

Blattný C., Pilát A. (1957): Možnost existence virus u vyšších hub. Čes. Mykol. 11: 205—211.

*) Persönliche Mitteilung.

Adresa autora: Akademik Ctibor Blattný, Ústav experimentální botaniky ČSAV Praha 6-Dejvice, Na Karlovce 1.

Hoplothrips pedicularius (Haliday) auf Fruchtkörpern von Stereum purpureum

Hoplothrips pedicularius (Haliday) na plodnicích Stereum purpureum

Ctibor Blattný

An Fruchtkörpern *Stereum purpureum* (Pers.) Fr. wurden in Holany (Bez. Č. Lípa) im September 1965 massenhaft Larven und kleine Anzahl Imagines der Thysanopteren *Hoplothrips pedicularius* (Haliday) angetroffen. Sie saugten und lebten auf der Ober- und besonders auf Unterseite der Fruchtkörper. Vereinzelt fand man die Thysanopteren auch auf den Fruchtkörpern von *Tricholoma rutilans* (Schaeff. ex Fr.) Kummer und *Pholiota mutabilis* (Schaeff. ex Fr.) Kummer.

Na plodnicích *Stereum purpureum* (Pers.) Fr. v září 1965 v Holanech na okrese Česká Lípa byly nalezeny hromadně larvy a malý počet dospělých třásnokřídlých *Hoplothrips pedicularius* (Haliday). Sály a žily trvale na líci a zejména na rubu plodnic. Ojediněle byly nalezeny též na plodnicích *Tricholoma rutilans* (Schaeff. ex Fr.) Kummer a *Pholiota mutabilis* (Schaeff. ex Fr.) Kummer.

Am 11. IX. 1965 habe ich am Waldrand bei Holany (Bezirk Česká Lípa) auf der Ober- und Unterseite der Fruchtkörper von *Stereum purpureum* (det. dr. F. Kotlaba) eine grosse Menge von Thysanopteren gefunden. *Stereum* wuchs an einem alten Eichenstrunk. Die Thysanopteren liessen sich durch Transport nicht stören und saugten auf den Fruchtkörpern durch eine lange Reihe von Tagen — ohne sich stören zu lassen — im Zimmer wie auf dem ursprünglichen Standort im Walde. Die Thysanopteren wurden von dr. J. Pelikán als *Hoplothrips pedicularius* (Haliday) bestimmt. Der Determinator hat dem Autor mitgeteilt, dass es sich um einen ökologisch interessanten Fund handelt, weil die Thysanopteren dieser Gattung unter der Rinde leben und am Myzel verschiedener Pilze saugen, doch bisher auf den Fruchtkörpern nicht festgestellt wurden. — Nach lückenhaften, in den folgenden Tagen durchgeführten Beobachtungen sind die Thysanopteren wahrscheinlich häufigere Bewohner der Pilzfruchtkörper. Ich habe sie vereinzelt auch auf den Fruchtkörpern *Tricholoma rutilans* und *Pholiota mutabilis* angetroffen. Es ist möglich, dass eben die klimatischen Bedingungen des J. 1965 — kalte, feuchte Witterung, fast ständig bewölkter Himmel — auch für die Thysanopteren günstig waren, wobei das Wachstum der Fruchtkörper der höheren Pilze in diesem Gebiet überreich war. Die Populationen der Thysanopteren haben dann schritten ihre normalen Grenzen über und lebten bei erwähnten klimatischen Bedingungen auch an Fruchtkörpern, also an den Pilzteilen, welche sich bei Tageslicht entwickeln.

Dieser Fund sollte als Anregung dienen, der Mykofauna grössere Aufmerksamkeit als bisher zu widmen, sei es, dass es sich um ökologische Zusammenhänge oder um die Artenzusammensetzung dieser Mykofauna handeln sollte. Ich bin überzeugt, dass Beides noch viele unbekannte, theoretisch und praktisch wichtige Tatsachen liefern könnte.

Adresa autora: Akademik Ctibor Blattný, Ústav experimentální botaniky, Praha 6-Dejvice, Na Karlovce 1.

Scytinostroma hemidichophyticum Pouz. spec. nov. a New Species of Resupinate Hymenomycetes.

Scytinostroma hemidichophyticum Pouz. spec. nov., nový druh resupinátních hymenomycetů

Zdeněk Pouzar)*

A new species *Scytinostroma hemidichophyticum* Pouz. *(Lachnocladiaceae)*, is described which differs from its nearest relative, *Scytinostroma portentosum* (Berk. et Curt.) Donk, by the dichohyphidia branching in a different manner.

Nový druh *Scytinostroma hemidichophyticum* Pouz. *(Lachnocladiaceae)* se liší od nejblíže příbuzného druhu *Scytinostroma portentosum* (Berk. et Curt.) Donk typem větvení dichohyphidií.

Scytinostroma hemidichophyticum Pouz. spec nov.

Carposoma perenne, stratosum, usque 1,8 mm crassum, late resupinatum, colore hymenii pallide ligneo-ochraceo, ochroleuco usque pallide flavido-ochraceo; hymenium laeve vel siccum saepe profunde rimosum; caro fragilis suberosa, ligneo-brunnea (ut caro *Daedaleae quercinae)*, ope solutionis kalii caustici (KOH) non reagens.

Hyphae generativae 1,7—3,4 μ latae, hyalinae, tenuiter tunicatae, septatae absque nodis, parietibus inamyloideis indextrinoideisque. Hyphae skeleticae sparse ramificatae 0,8—1,3 μ latae, crasse tunicatae, tunicis dextrinoideis cyanophilisque.

Hymenium (catahymenium) fortiter crascescens. Dendrohyphidia cum parietibus hyalinis vel flavidulis, incrassatis, fortiter dextrinoideis et cyanophilis, e trunco verticali usque 33 μ longo et 1,7—2 μ crasso, apice ramificato composita; rami semel, bis vel raro ter modo dendritico vel in ramificationibus ultimis modo dichotomico ramificatae, plerumque directe vel oblique in hymenium ascendentes; rami ultimi 0,8 μ crassi, apice acuti. Basidia 50—55 x (4) —5—5,5—(6) μ, parte media strangulata, tetrasterigmatica, sterigmatibus leviter arcuatis, basi 0,7 μ crassis et cca 3,3 μ longis. Sporae globosae vel latissime ellipsoideae 5,6—6,7 x 5—5,6 μ parietibus tenuibus, laevibus et distincte amyloideis.

Habitat: Slovakia et Suecia, ad ligna putrida (rami et trunci ad terram iacentes, codices putridi) *Fagi sylvaticae, Salicis capreae, Robiniae pseudacaciae, Quercus pubescentis, Carpini betulae, Alni glutinosae.* Species *Scytinostromatis portentosi* (Berk. et Curt.) Donk proxime affinis, a quo imprimis differt ramulis dendrohyphidiorum brevioribus et directe vel oblique in hymenium ascendentibus et stratum horizontale in hymenio e ramis dendrohyphidiorum haud formantibus.

Typus: Bohemoslovakia: Slovakia occid., Tematínske kopce apud Piešťany, loco „Hrebiček" dicto, ad ligna *Fagi sylvaticae* deiecta, 23. X. 1962, leg. F. Kotlaba et Z. Pouzar, PR 618 831.

Exsiccata: Litschauer et Lohwag: Fungi selecti exsicc. europ. no. 28; Lundell et Nannfeldt: Fungi exsicc. suecici no. 82 et no. 2129 (omnia ut *Corticium portentosum)*.

Specimina visa: Bohemoslovakia: Slovakia: Tematínské kopce (ap. Piešťany): (a.) in colle „Hrebiček", *Fagus sylvatica*, 23. X. 1962, leg. F. Kotlaba et Z. Pouzar (PR); (b.) ap. arcem Tematín, *Fagus sylvatica, Quercus pubescens*, 23. X. 1962, leg. F. Kotlaba et Z. Pouzar (PR). — Krásná dolina sub monte Inovec (montes Považský Inovec), *Salix*

*) Botanical Institute of the ČSAV, Průhonice 1, ČSSR.

caprea, 22. X. 1962, leg. F. Kotlaba et Z. Pouzar (PR 583417). — Harmanecká dolina ap. Bánská Bystrica, loco „Na Rábkinej skale", *Fagus sylvatica*, 27. IX. 1965, leg. Z. Pouzar, F. Kotlaba et D. A. Reid (PR). — Domadice ap. Levice, *Robinia pseudacacia*, 15. V. 1961, leg. F. Kotlaba (PR 583406), ibid. 18. X. 1962, leg. F. Kotlaba et Z. Pouzar (PR). — In monte „Šiatoroš" ap. Radzovce (distr. Lučenec), *Salix caprea*, 18. VI. 1962, leg. F. Kotlaba et Z. Pouzar (PR). — In monte „Malý Milič" prope Slanská Huta, *Carpinus betulus*,

1. *Scytinostroma hemidichophyticum* Pouz. Domadice near Levice, *Robinia pseudacacia*, collected 18. X. 1962 by F. Kotlaba and Z. Pouzar.
1,5 X. Photo F. Kotlaba

17. VII. 1964, leg. F. Kotlaba et Z. Pouzar (PR). — In monte „Velký Milič" prope Slanská Huta, *Salix caprea*, 20. VII. 1964, leg. F. Kotlaba et Z. Pouzar (PR). — Suecia: Upland, Vardsätra (ap Upsala), *Salix caprea*, 11. I. 1930, leg.: S. Lundell (PR 615648, Lundell et Nannfeldt, Fungi. exsicc. suec. no. 82, et Litschauer et Lohwag, Fungi selecti exsicc. europ. no. 28, PR 615643), ibid. 4. XI. 1935, leg. S. Lundell, PR 615645. — Älvkarleby parish, Billuden, *Alnus glutinosa*, 20. X. 1949, leg. S. Lundell, (PR 615642, Lundell et Nannfeldt, Fungi ex. suecici no. 2129).

Discussion. *Scytinostroma hemidichophyticum* Pouz. is closely related to *Scytinostroma portentosum* (Berk. et Curt.) Donk and has been confused with this species in Europe. The true *Scytinostroma portentosum* seems in Europe to be a species of a more southern distribution. I have collected rich material of this species in the Slovakian Karst (Southern Slovakia) and seen specimens collected by A. Pilát in Macedonia. I have seen no collections collected in Europe north of the fiftieth parallel. *Scytinostroma portentosum* differs from *S. hemidichophyticum* by having the branches of the dendrohyphidia very long, rarely with further branching and prostrate in the hymenium, where form a layer

of horizontally arranged hyphae, very well illustrated by Cunningham (1955, 1963). In *Scytinostroma hemidichophyticum* the branches of the dendrohyphidia are much shorter, predominantly twice or thrice branched and with the branches not running horizontally, but mainly following the direction of the basidia or declined obliquely at acute angles from this direction (some branches are curved backwards to the hymenium). The differences between these two species are

2. *Scytinostroma hemidichophyticum* Pouz. Domadice near Levice, *Robinia pseudacacia*, collected 18. X. 1962 by F. Kotlaba and Z. Pouzar.
1,5 X. Photo F. Kotlaba

readily observed in sections made from fully mature hymenia (not from the margin!) as some dendrohyphidia of intermediate character may occur in the immature hymenia of both species.

Another related species seems to be *Scytinostroma duriusculum* (Berk. et Br.) Donk, differing by the possesion of gloeocystidia (see Talbot 1951), which are lacking in *Scytinostroma hemidichophyticum*.

The epithet „hemidichophyticum" is derived from the characteristic manner of ramification of the final parts of branches of the dendrohyphidia. Some of these branches are truly dichophytic, very similar to those in the genus *Vararia* P. Karst., but most branching is, however, truly dendrophytic and so this species definitely belongs to the genus *Scytinostroma* Donk and not to *Vararia* P. Karst.

LITERATURE

Cunningham G. H. (1955): Thelephoraceae of New Zealand. Part. IV. The genus Vararia. Transact. royal Soc. New Zealand 5 : 973—985.

Cunningham G. H. (1963): The Thelephoraceae of Australia and New Zealand. New Zealand Depart. sci. industr. Research Bull. 145 : 1—359.
Talbot P. H. B. (1951): Studies of some South African resupinate Hymenomycetes. Bothalia, Pretoria 6 : 1—116.

Zur Verbreitung des Hallimasches - Armillaria mellea (Vahl ex Fr.) Kumm. - und der Rotfäule in den Waldtypengruppen

K rozšíření václavky — Armillaria mellea (Vahl ex Fr.) Kumm. — a červené hniloby ve skupinách lesních typů

Jaromír Málek

Der Verfasser untersuchte bei typologischer (Standorts-) Untersuchung im südwestlichen Teile Mährens die Verbreitung des Hallimasches und der Rotfäule in Bezug auf die Waldgesellschaften. Die Intensität des Vorkommens des Hallimasches steht in enger Beziehung zur Form der Humifikation; die Rotfäule hängt besonders mit den gleyartigen Bodenprofilen zusammen. Die durch Holzfäule verursachten Schäden sind auf einem Teil des Forstbetriebes Henčov bei Jihlava (Iglau) annähernd berechnet worden. Das Entstehen der Fäulnis verursacht etwa in 45 % der Fälle der Mensch durch Beschädigung der Bäume bei der Nutzung und beim Transport des Holzes.

Autor sledoval během typologického (stanovištního) průzkumu na jihozápadní Moravě rozšíření václavky a červené hniloby v lesních společenstvech. Intenzita výskytu václavky je v úzkém vztahu s formou humifikace, červená hniloba souvisí hlavně s oglejením půdních profilů. Ztráty vzniklé hnilobou dřeva byly přibližně vyčísleny na části lesního závodu Henčov u Jihlavy. Vznik hniloby způsobuje asi ze 45 % člověk poškozením stromů při těžbě a dopravě dříví.

Die Verbreitung des Hallimasches und der Rotfäule in den Waldbiogeozönosen wurde in den Jahren 1959 — 1963 im südwestlichen Teile Mährens auf einer Waldfläche von etwa 50 000 ha untersucht. Das untersuchte Gebiet befindet sich in einer Seehöhe von 500 bis 800 m, die geologische Grundlage bilden überwiegend Gneis und Granit. Im mittleren Teile des Gebietes betragen die durchschnittlichen jährlichen Niederschlagsmengen 664 mm, die durschnittliche Jahrestemperatur 6,7° C. Die Waldbestände bestehen fast durchweg aus Fichte mit geringem Anteil anderer Holzarten.

Die Verbreitung der Rotfäule, die vorwiegend durch den Pilz *Fomes annosus* (Fr.) Cooke verursacht wird, wurde hauptsächlich mittels der Anzahl ausgefaulter Stöcke auf frischen Kahlschlägen in verschiedenen Waldtypen festgestellt. Die Verbreitung des Hallimasches — *Armillaria mellea* (Vahl ex Fr.) Kumm. — in verschiedenen Biogeozönosen wurde auf Grund des Vorkommens von Fruchtkörpern, Rhizomorphen und Syrrozien unter der Baumrinde verfolgt. Die Beteiligung des Hallimasches an der Stammfäule ist nach Černý (1962) auf den Stöcken an der charakteristischen Fäulnisform erkennbar.

Ökologie und Verbreitung des Hallimasches. Die Intensität des Vorkommens des Hallimasches beeinflussen — ausser der Möglichkeit einer Infektion des Baumes und ausser den Holzeigenschaften (im Falle der Fäulnis) — in bedeutendem Masse folgende Eigenschaften des Milieus:

a) des Mezzo- und Mikroklimas,
b) des Bodens,
c) der Humifikationsform.

Zu a). Vom Standpunkt klimatischer Verhältnisse trifft man den Hallimasch in grossen Mengen auf Flächen mit ausgeglichenem, von extremen Einflüssen freiem Klima. Für das Keimen der Sporen und deren optimale Entwicklung

ist offensichtlich ein Bestandesmikroklima mit günstiger Feuchtigkeit der bodennahen Luftschicht notwendig.

Zu b). Dem Hallimasch entsprechen in erster Linie nahrhaftere Böden — mesotrophe, gut durchlüftete, lockere Braunböden — die einen günstigen Feuchtigkeitsgrad während des ganzen Jahres aufweisen. Die Bodenazidität ist in der Regel nicht höher als 4,5 pH. Auf armen Gleyböden war der Hallimasch fast überhaupt nicht gefunden.

Intensität des Vorkommens von Hallimasch (*Armillaria mellea*) in Bezug auf die Waldtypengruppen.

Charakter des Vorkommens des Hallimasches	Kommt häufig als Parasit vor, ± Möglichkeit einer Kalamität		Sehr spärliches Vorkommen, ± als Saprophyt	Kommt kaum vor, auch nicht als Saprophyt
Charakter der Umwelt der Waldtypen gruppen und Komplexe	Reihe B Waldtypengruppen auf mineralreicheren (mesotrophen) und schwach sauren Böden mit Humuschicht in Form des Moders oder mullartigen Moders	Reihe C Waldtypengruppen auf mineralreicheren, sehr oft steinigen bis blockartigen Böden, mit sehr guter Nitrifikation und Humifikation, mit Bildung des mullartigen Moders, und auch des echten Mulls	Reihe A Waldtypengruppen auf mineralarmen (oligotrophen) und sauren Böden mit Bildung von Rohhumus (Moor) oder Übergangsformen von Rohmoder	Komplex a Waldtypengruppen auf mineralärmeren und sauren gleyartigen Böden, Semigley- und Gleyböden, die während des grössten Teils des Jahres nass sind, mit verlangsamter Humifikation und auf Mooren
Vegetationsstufe: Eichen- Buchen- und Buchenstufe	*Querceto-Fagetum* *Fagetum pauper* *Fagetum typicum*	*Tilieto-Aceretum* *Querceto-Fagetum tiliosum* *Fagetum tiliosum*	*Querceto-Pinetum* *Fagetum quercinum* *Fagetum quercino-abietinum*	*Abieto-Quercetum* *Betuleto-Quercetum* *Betuleto-Alnetum* *Querceto-Abietum*
Tannen-Buchenstufe	*Abieto-Fagetum* *Fageto-Abietum* *(Fageto-Abietum quercetosum)*	*Fraxineto--Aceretum* *Fageto-Aceretum*	*Fagetum abietinum* *Fagetum abietino-piceosum*	*Piceeto-Abietum* *Abieto-Piceetum* *Piceeto-Alnetum* *Pinetum ledosum*
Fichten-Buchen--Tannenstufe	*Abieto-Fagetum* *Fageto-Abietum*	*Fraxineto-Aceretum* *Fageto-Aceretum*	*Fagetum abietino-piceosum* *Fageto-Piceetum*	*Piceeto-Abietum* *Abieto-Piceetum* *Piceeto-Alnetum* *Piceetum sphagnosum*

Anmerkung: Die Übersicht ist nach dem typologischen System für slowakische Wälder von Al. Zlatník (1959) geordnet, das durch einige für das Gebiet des Böhmischen Massivs charakteristische Gruppen vom Autor ergänzt worden ist. In der Übersicht werden nur die mittleren Vegetationsstufen angeführt (ohne die niedrigsten und die höchsten), da hier hauptsächlich auch der Hallimasch vorkommt.

Zu c). Die Eigenschaften der Humusschicht haben eine sehr enge Beziehung zum Vorkommen des Hallimasches. Optimale Bedingungen findet der Hallimasch auf Lokalitäten mit mullartigen Moder. Auf Flächen mit saurem Moder kommt der Hallimasch nur vereinzelt als Saprophyt auf Stöcken vor, auf typischem Rohhumus verbreitet er sich offensichtlich überhaupt nicht.

Die beschriebenen Eigenschaften des Klimas, des Bodens und des Humus — die für das Vorkommen des Hallimasches optimal sind — entsprechen genau den Waldtypengruppen aus der Reihe „B" und „C" des biogeozönologischen typologischen Systems nach Zlatník (1956). Demgegenüber ist die azidophile Reihe „A" der Verbreitung des Hallimasches viel ungünstiger, und im Komplex „a" auf vernässten kühlen Böden wurde der Hallimasch fast nicht gefunden (siehe Tabelle). Es ist erforderlich, die im südwestlichen Mähren ermittelten Beziehungen auch in anderen Waldgebieten zu bestätigen.

In Fichtenbeständen, die an Stelle früherer Laubwälder entstanden sind, kann eine Hallimaschkalamität vor allem dort eintreten, wo es sich um biologisch sehr aktive reichere Böden mit guter Humifikation handelt. In den Gesellschaften „saure Buchenwälder" mit verlangsamter Humifikation ändert sich diese — nachdem die Buche durch die Fichte ersetzt worden ist — entweder nicht wesentlich, oder sie verschlechtert sich noch weiter. Hier sind also die Bedingungen für ein stärkeres Auftreten des Hallimasches nicht gegeben.

In den Bauernwäldern kommt der Hallimasch in der Regel nur selten vor und zwar deshalb, weil der Boden durch lang dauernde menschliche Einflüsse stark verarmt ist (Málek 1964), so dass die Humusform für die Verbreitung des Hallimasches ungünstig geworden ist.

Ökologie und Verbreitung der Rotfäule. Die Infektion des Baumes entsteht in der Regel durch Verwundung, die entweder Tiere oder sehr oft der Mensch verursacht haben. Die Holzeigenschaften haben — ähnlich wie beim Hallimasch — auf die Verbreitung der Fäule starken Einfluss. Auf nahrhafteren Böden wächst das Holz schneller, ist verhältnismässig porös, weicher, mit grösserem Wassergehalt (Lysý 1948), so dass es leichter durch Pilze befallen wird.

Die Eigenschaften der Umwelt und die Humusformen sind beim Vorkommen der Rotfäule nicht so ausschlaggebend wie beim Hallimasch. Die Fäule tritt sehr häufig in Waldtypengruppen auf gleyartigen Böden und Pseudogleyböden auf. Im Frühjahr und im Herbst ist hier das Bodenprofil mit Wasser übersättigt, so dass es wegen Luftmangel wahrscheinlich zum Absterben der feinen Seitenwurzeln der Fichte kommt. Dagegen pflegt der Boden am Ende des Sommers ziemlich trocken zu sein, er wird hart, schrumpft zusammen, wobei es abermals zum Zerreissen und zu Beschädigungen der feinen Wurzeln kommen kann. Durch diese zwei Eigenschaften periodisch feuchter Böden entstehen Eintrittspforten für die Pilzinfektion.

Sehr häufig kommt die Rotfäule auch auf ehemals landwirtschaftlich genutzten Grundstücken vor. Auf aufgeforsteten ehemaligen Feldern sind die Böden (auf Granit und Gneis) nicht so sauer, sie sind in der oberen Schicht reicher an humus, lockerer und ziemlich gut durchlüftet (Málek 1966). Die Wachstumsverhältnisse sind hier gewöhnlich um ½ — 1 Ertragsklasse besser als auf dem ursprünglichen Waldboden. Das häufigere Vorkommen der Rotfäule kann durch die frühere landwirtschaftliche Bearbeitung erklärt werden. Durch deren Einfluss sind die Böden biologisch aktiver und nahrhafter geworden und enthalten wahrscheinlich bestimmte Stoffe, die das Absterben der feinen Fichtenwurzeln zur Folge haben. Weiter beeinflusst der schneller gewachsene Holzstoff das Ausmass der Fäule.

Die Rotfäule ist, ähnlich wie der Hallimasch, besonders in Beständen mit durchschnittlichen bis mit dem bestem Zuwachs verbreitet (I. — III. Ertragsklasse). In der IV. und V. Ertragsklasse ist das Vorkommen der Rotfäule gewöhnlich bedeutend seltener.

Nach den auf Kahlschlägen vorgenommenen Untersuchungen wurde der Befall durch verschiedene Fäulnisarten in einigen Waldtypengruppen in folgendem Ausmass festgestellt:

Fagetum abietino-piceosum auf Humuspodsolen — 18,7 % der Stammanzahl,

Fageto-Abietum auf mesotrophen Braunerden — 32,5 % und

Fagetum abietinum auf Pseudogleyböden — 35,4 % der Stammanzahl.

Die Höhe der durch Holzfäule verursachten Schäden ist in dem Waldwirtschaftsgebiet Třešť u Jihlavy (Triesch bei Iglau) eingehend berechnet worden. Von dem gesamten Holzmassenvorrat sind rund 27 % durch Fäulnis befallen. Die Ursachen der Fäulnis nach einzelnen primären Faktoren sind annähernd wie folgt beziffert worden:

Beschädigung bei der Forstnutzung und beim Rücken des Holzes 45 %, Rotfäule .... 40 %, Hallimasch .... 15 %.

Von den Bestandesvorräten werden durch Fäulnis jährlich etwa 3 % der Holzmasse vollkommen entwertet, die als Brennholz statt als wertvolles Stammholz ausgeformt werden müssen.

Die durchgeführte Untersuchung kann im ganzen wie folgt bewertet werden:

1. Die Waldtypologie — im Begriff des Waldes als Biogeozönose — kann dem Forstschutz wertvolle Angaben über das standortsbedingte Auftreten der Schädlinge bieten und erlaubt deren Vermehrung vorauszusagen.

2. Die Kenntnis der Beziehungen zwischen der Verbreitung des Hallimasches und der Rotfäule auf der einen Seite und den Waldbiogeozönosen auf der anderen Seite ermöglicht eine Prognose deren allfälligen kalamitätsartigen Verbreitung. Auf Grund von typologischen Karten wird es möglich sein, Lokalitäten und Gebiete zu begrenzen, die durch übermässige Verbreitung dieser Pilze bedroht sein können.

3. Um den Hallimasch durch moderne Mittel erfolgreich bekämpfen zu können, ist es notwendig, die bisherigen Kenntnisse über die Waldbodenbiologie und insbesondere über die Humusschicht zu vertiefen. In der riesigen Menge von Mikroorganismen, die die Zusammensetzung des Humus beeinflussen, gibt es zweifellos solche, welche die Verbreitung des Hallimasches direkt unterstützen, und dagegen wieder andere, die gegen den Hallimasch antagonistisch wirken.

4. Die hohe Zahl — etwa 45 % — des Fäulnisvorkommens verursacht als primärer Faktor der Mensch durch Beschädigung der Stämme bei der Nutzung und beim Rücken des Holzes. In der besseren Anwendung mechanisierter Mittel unter Berücksichtigung der durch holzschädigende Pilze besonders gefährdeten Waldtypengruppen gibt es tatsächlich Möglichkeiten, wertvolle Holzmasse einzusparen.

Anmerkung. Die Angaben dieser Arbeit wurden an einer Waldfläche etwa 50 000 ha in den Waldbiogeozönosen vor allem in der Tannen-Buchen- und Fichten-Buchen-Tannenvegetationsstufe im Gebiete des Böhmisch-mährischen Höhenzuges gewonnen. Man legt den Nachdruck darauf, dass die Gültigkeit der Angaben ist unvermeindlich an der vergleichbaren Basis der gleichen Waldtypengruppen auch in anderen Waldgebieten des Böhmischen Massivs zu bestätigen oder zu ergänzen.

LITERATUR

Černý A. (1962): Lesnická fytopatologie. Část 2. oddílu Praktické rukověti lesnické, 1. díl, SZN Praha.

Lysý F. (1948): Těžba lesní. Oddíl VI. Malé encyklopedie lesnictví, Písek.

Málek J. (1964): Poznámky k možnostem udržení přírůstku lesů přiz výšených těžbách. Zpravodaj ÚHÚL Zvolen, č. 1 : 21—24.

Málek J. (1966): Vývoj vegetace na území osad zaniklých v 15. a 16. století. Čas. morav. Mus. Brno (v tisku).

Zlatník A. (1956): Nástin lesnické typologie na biogeocenologickém základě a rozlišení československých lesů podle skupin lesních typů. In Pěstění lesů, 2. díl, SZN, Praha.

Zlatník A. (1959): Přehled slovenských lesů podle skupin lesních typů. Spisy věd. Labor. biog. a typol. Lesa les. Fak. VŠZ v Brně č. 3, Brno.

Adresa autora: Ing. Jaromír Málek, CSc.
Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, pobočka Brno
Brno 24, Podlesí 16.

Verpatinia calthicola Whetzel nalezena v Československu

Über den ersten Fund von Verpatinia calthicola Whetzel in der Tschechoslowakei

Mirko Svrček

Autor sbíral v květnu 1966 inoperkulátní diskomycet *Verpatinia calthicola* Whetzel *(Sclerotiniaceae)* v jižních Čechách poblíže Třeboně na odumřelých listech *Caltha palustris*. Druh byl dosud znám jen ze Sev. Ameriky (Whetzel 1945) a v nedávné době byl nalezen také v Anglii (Palmer in litt.) Je podán popis podle jihočeského materiálu.

Der Autor sammelte im Mai 1966 den interessanten inoperculaten Discomyzet *Verpatinia calthicola* Whetzel *(Sclerotiniaceae)* in Südböhmen unweit von Třeboň (Wittingau) an faulenden geschwärzten Blättern von *Caltha palustris* in einem Torfmoor. Die Vertreter der durch verpelartig umgestülptes glockenförmiges Apothezium höchst ausgezeichneten Gattung *Verpatinia* Whetzel et Drayton (1945) wurden bisher nur aus Nordamerika und Grossbritanien bekannt. *Verpatinia calthicola*, die nur im Nordamerika gesammelt wurde (Whetzel 1945, Seaver 1951), wurde in den letzten Jahren auch in Grossbritanien festgestellt (Palmer in litt.). Unseres Material, dessen Beschreibung angeführt wird, stimmt ganz mit Whetzel's Originalbeschreibung überein.

Při podrobném výzkumu jarního aspektu mykoflóry Třeboňska na jaře 1966, prováděném ve spolupráci s dr. J. Kubičkou, podařilo se mi 15. V. 1966 nalézt tento pozoruhodný diskomycet z čeledi hlízenkovitých *(Sclerotiniaceae)*, po kterém jsem řadu let bezvýsledně pátral. Vzhledem k nepatrným celkovým rozměrům všech zástupců rodu *Verpatinia* Whetzel et Drayton lehce unikají tyto druhy i zvýšené pozornosti sběratelů, přesto však lze s velkou pravděpodobností očekávat další nálezy na příhodných stanovištích také u nás.

Verpatinia calthicola Whetzel

Mycologia 37 : 692, 1945 — Seaver, The North American Cup-fungi (Inoperculates) p. 73, 1951

Plodnice dlouze stopkaté, vyrůstající z podlouhlého sklerocia.

Apothecia 1,5—1,8 mm vysoká, 0,8—1 mm široká, podlouhle zvoncovitá nebo skoro úzce válcovitě kuželovitá, tvarem připomínající miniaturní plodnici smrže *(Morchella)* nebo kačenky *(Verpa)*, na povrchu s několika podélnými, neúplnými, tupými, mělkými až místy dosti hlubokými vráskami, světle až tmavě kávově hnědá, matná, lysá.

Stopka 1—2 cm dlouhá, 0,2 mm tlustá, tenička nitkovitá, bledě žlutavá, zaschlá tmavnoucí podobně jako apothecium, lysá, jen na spodu krátce brvitá, vyrůstající po 2 společně z boku sklerocia.

Sklerocium 3 mm dlouhé, 1,5 mm široké, podlouhlé, k oběma koncům zašpičatělé, na povrchu matně černé, lysé, volně uložené mezi odumřelým zčernalým pletivem loňských listů.

Vřecka 45—55 x 5—6 μ, válcovitá, krátce stopkatá, s vrcholem zúženým a ztluštělým, s osmi výtrusy dvouřadě uloženými, v theciu vzájemně dosti pevně seřazená. Porus: stěny apikálního kanálku v Melzerově činidle modrají, často však dosti nezřetelně.

Parafysy nečetné, vláknité, jednoduché, nahoře neztluštělé a přímé, nepřečnívající vřecka, 1,8—2,5 μ tlusté, bezbarvé, s obsahem zrnitým.

Výtrusy 7—9 x 2,5—3 μ, nestejnostranně úzce elipsoidní, po jedné straně více méně sploštělé, k pólům zúžené, ale zaoblené (někdy na jednom pólu slabě zakřivené), bez kapek, jednobuněčné, bezbarvé.

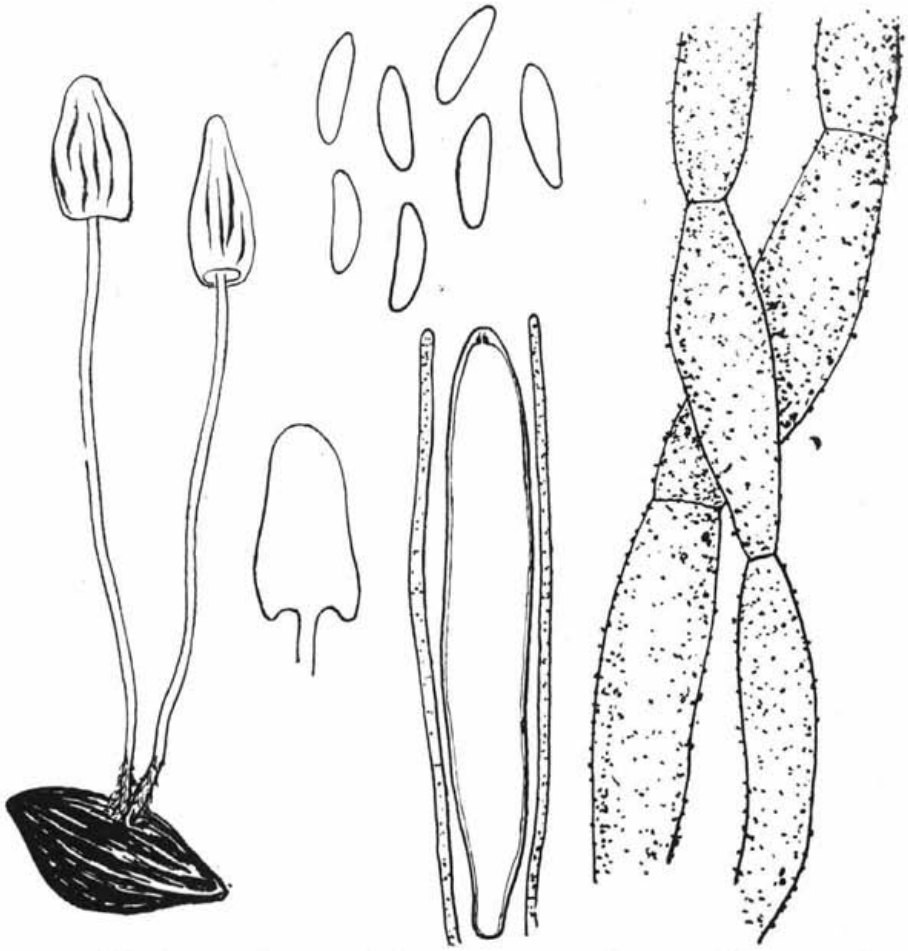

Verpatinia calthicola Whetzel — Dvě plodnice vyrůstající ze sklerocia, podélný řez apotheciem, výtrusy, vřecko s parafysami, hyfy excipula. — Zwei Fruchtkörper mit einem Sklerocium, Durchschnitt durch das Apothezium, Sporen, Ascus mit Paraphysen, Hyphen des Excipulums. M.Svrček del.

Excipulum složeno z dlouze válcovitých, tenkoblanných, na septách často zaškrcovaných hyf nestejně tlustých, pokrytých membranosním pigmentem v podobě drobných, hnědě zbarvených zrněček.

Hab. Třeboň, rašeliniště zvané „Pod smrkem" nedaleko obce Spolí, na zčernalých loňských zbytcích listů blatouchu *(Caltha palustris)*, ležících mezi živým rašeliníkem *(Sphagnum* sp.), pouze 2 sklerocia se 4 apotheciemi, 15. V. 1966; dvě apothecia byla usušena, dvě naložena do fixační tekutiny (formol).

P o z n á m k y. Nalezený materiál ve všech podstatných znacích zcela souhlásí s popisem *Verpatinia calthicola*, uveřejněným Whetzelem (1945) a beze

změny převzatým Seaverem (1951). Lokalitou typu je Ithaca (New York), kde byl sbírán na přezimujících řapících *Caltha palustris*. Tento druh je typem rodu *Verpatinia* Whetzel et Drayton (1945), popsaného na základě charakteristického tvaru apothecia; v ostatních znacích se shoduje s rodem *Ciborinia* Whetzel, jemuž je jak se zdá, vskutku nejpříbuznější. Další dva druhy r. *Verpatinia*, až dosud popsané, se liší jak v morfologických znacích, tak hostiteli. *Verpatinia duchesnayensis* Whetzel (1945) má sklerocium až 25 mm dlouhé, výtrusy větší, vřetenovitého tvaru; roste na listech *Betula lutea* v Kanadě. *Verpatinia spiraeicola* Dennis (1956) je makroskopicky od *V. calthicola* nerozlišitelná, má však výtrusy menší, 5—6,5 x 1,5—2 μ velké, a je známa z řady nálezů na zčernalých listech tužebníku jilmolistého *(Filipendula ulmaria)* z Velké Británie; pouze jednou byla nalezena také na *Calystegia sepium*. Je značně pravděpodobné, že také tato *Verpatinia* bude u nás v budoucnu nalezena (přestože dosavadní pátrání bylo negativní), neboť její hostitel *(Filipendula ulmaria)* je častou rostlinou na březích potoků a na bažinatých lukách.

Podle osobního sdělení anglického mykologa J. T. Palmera, který se v posledních letech intensivně zabývá studiem diskomycetů z čeledi *Sclerotiniaceae*, byla *V. calthicola* jím zjištěna v minulém roce také v Anglii, a to v okolí Liverpoolu.

LITERATURA

Dennis R. W. G. (1956): A Revision of the british Helotiaceae in the herbarium of the Royal botanic gardens, Kew, with notes on related European species. The Commonweath mycological institute Kew, Surrey, Mycol. Papers No. 62.

Seaver F. J. (1951): The North American Cup-fungi (Inoperculates). New York.

Whetzel H. H. (1945): A synopsis of the genera and species of the Sclerotiniaceae, a family of stromatic inoperculate discomycetes. Mycologia 37 : 648—714.

Adresa autora: RNDr. Mirko Svrček CSc., Sectio mycologica, Národní museum-Přírodovědecké museum, Václavské nám. 68, Praha 1.

Rozšíření běločechratky hořké — Leucopaxillus gentianeus (Quél.) comb. nov. v Československu a poznámky k její nomenklatuře

Distribution of Leucopaxillus gentianeus (Quél.) comb. nov. in Czechoslovakia and notes on its nomenclature

František Kotlaba)*

Na základě revize veškerého československého herbářového materiálu a literatury autor shrnuje a na mapce zaznamenává dosud známé rozšíření běločechratky hořké v Československu. Kromě ekologie se zabývá hlavně nomenklaturou uvedené houby, která je známá především pod jménem *Leucopaxillus amarus* (Alb. et Schw. ex Fr.) Kühn., a navrhuje novou kombinaci *L. gentianeus* (Quél.) Kotl., neboť původní *Agaricus amarus* (Alb. et Schw.) ex Fr. zřejmě není s naším druhem totožný.

On the grounds of the revision of all material in Czechoslovak herbaria and the literature, the author summarizes and maps the present known distribution of *Leucopaxillus gentianeus* (Quél.) Kotl. in Czechoslovakia. In addition to the ecology, he chiefly deals with the nomenclature of this agaric, known today mainly unded the name *Leucopaxillus amarus* (Alb. et Schw. ex Fr.) Kühn., and proposes the new combination *L. gentianeus* (Quél.) Kotl. as the original *Agaricus amarus* (Alb. et Schw.) ex Fr. cannot be identified with the species under discussion.

Na podzim minulého roku při návštěvě anglického mykologa dr. D. A. Reida jsme podnikli spolu s ním a s kol. Z. Pouzarem studijní exkurzi ve dnech 23. IX.—1. X. 1965 na střední Slovensko; tato exkurze, vedená po vybraných bohatých lokalitách, byla neobyčejně úspěšná a poskytla nám nálezy řady vzácných nebo i nových hub (např. *Haasiella splendidissima* Kotl. et Pouz.), a to z různých systematických skupin. Z hub lupenatých věnuji pozornost v tomto příspěvku běločechratce hořké, která byla sbírána na Slovensku teprve potřetí a dosud ani jediný nález nebyl publikován.

Běločechratka hořká je skoro ve veškeré dosavadní mykologické literatuře známa pod jménem *Leucopaxillus* (nebo *Clitocybe, Omphalia, Tricholoma, Lepista) amarus* (Alb. et Schw. ex Fr.) Kühn. R. 1873 popsal Quélet jako nový druh *Clitocybe gentianeus* Quél. (vzhledem k hořcově hořké chuti dužniny). Quéletova houba však byla velmi záhy ztotožněna s mnohem starším druhem *Agaricus amarus* (Alb. et Schw.) ex Fr. a o jejich skutečné identitě dosud nikdo nepochyboval.

Podle mého názoru však jak původní houba Albertiniho a Schweinitze (1805), tak i Friesova (1821) nemohou být totožné s druhem, známým dnes ponejvíce pod jménem *Leucopaxillus amarus* (Alb. et Schw. ex Fr.) Kühn. Albertini a Schweinitz totiž popisují *Agaricus divulosus* ßß *amarus* takto: „Praeter saporem constanter amarissimum felleum differt etiam var. nostra statura ampliore ac colore (si pilei discum saturate rufum exceperis) toto candido..." Friesův popis je zcela identický: „*A amarus,* compactus, candidus, pileo planiusculo rimoso-rivuloso, disco rufo... Est *A. rivulosus* ß A. S. p. 185". Oba popisy udávají shodně klobouk bílý (bělostný!), s ryšavým (červenohnědým) středem. Avšak náš druh má „klobouk... játrově hnědý, čokoládový, v dospělosti nebo ve stáří světleji červenavě hnědý... častěji s mnohem světlejším okrajem..." (Singer et Smith 1943). V žádném případě a u žádné formy nebo subformy,

*) Botanický ústav ČSAV, Průhonice u Prahy, zámek.

jež uvádějí Singer a Smith (1943), kteří studovali veliký materiál jak ze Starého, tak i z Nového světa, nenacházíme houbu s bílým kloboukem a hnědým středem [s výjimkou f. *alboalutaceus* (Möller in Lange) Sing. et Sm. se zcela bílým kloboukem; to však je dobrý samostatný druh, *Leucopaxillus alboalutaceus* (Möller in Lange) Möller].

V současné době nevím, co je ve skutečnosti původní *Agaricus rivulosus* var. *amarus* Alb. et Schw. a *A. amarus* (Alb. et Schw.) ex Fr.; mohla by to snad být forma nebo varieta strmělky potůčkové — *Clitocybe rivulosa* (Pers. ex F.) Kumm. [k objasnění této záležitosti by snad mohli přispět němečtí a švédští mykologové výzkumem Moholzerské vřesoviny (lokalita houby Albertiniho a Schweinitze) a oblasti Smaalandu (lokalita Friesovy houby), zda tam ještě naše houba roste a jaký je to druh]. V žádném případě však původní *A. amarus* (Alb. et Schw.) ex Fr. nemůže být totožný s houbou, známou dnes pod jménem *Leucopaxillus amarus* (Alb. et Schw. ex Fr.) Kühn.

Z výše uvedených důvodů nelze tedy užít jména *Agaricus amarus* pro náš druh a je zapotřebí nalézt pro něj jméno jiné. Podle literatury (např. Singer et Smith 1943) jsou nejstaršími synonymy *Agaricus conspicuus* Lasch (1829) a *Agaricus miculatus* Fries (1821). Srovnal jsem popisy obou hub a zjistil, že žádná z nich není totožná s naším druhem. Proto nejstarší jméno houby, jejíž popis se velmi dobře hodí na náš druh, je *Clitocybe gentianeus* Quélet (1873). Autor popisuje svou houbu takto: „*Clitocybe Gentianeus* Q. n. s. Stipe plein, élastique, atténué vers la base (l. c.), villeux, *tomenteux et blanc*. Chapeau convexe plan (6—8 c.), ferme, glabrescent, *brun-cuivre*, aminci et *blanchâtre* au bord. Chair sèche, très-blanche et amère comme la gentiane. Lamelles minces, serrées, adnées, à peine décurrentes, toujours blanches. Spore (0,006) ovale sphérique. Eté. En cercle dans les sapinières du Jura. Rare. Planche 1, fig. 5" („... Klobouk ... hnědě měďový, na okraji ztenčený a bělavý ..."). Protože *Clitocybe gentianeus* Quél. nebyla dosud zařazena do rodu *Leucopaxillus* Bours., činím tak v této práci a navrhuji novou kombinaci *L. gentianeus* (Quél.) Kotl.

Je zajímavé, že Fries (1874) byl pravděpodobně první, kdo po létech změnil popis a tak nesprávně použil (pod rodovým jménem *Clitocybe)* jméno *Agaricus amarus* (Alb. et Schw. 1805) ex Fr. 1821 pro náš druh (tj. *Clitocybe* = *Leucopaxillus gentianeus)*. Teprve od této doby nacházíme v literatuře popisy našeho druhu (v různých rodových zařazeních) pod nesprávně použitým jménem *„amarus"*, který je pak totožný s *Clitocybe gentianeus* Quél. Z nomenklatorického hlediska však lze pro náš druh použít pouze posledně uvedené jméno.

Leucopaxillus gentianeus (Quél.) Kotl. comb. nov. — Běločechratka hořká

Clitocybe gentianeus Quélet, Les champignons du Jura et des Vosges 2 : 341, 1873 (basionym).
Omphalia amara var *gentianea* (Quél.) Quélet, Enchir. fung. p. 21, 1886.
Agaricus vulpeculus Kalchbrenner in Fries, Hymenomycetes Europaei p. 833, 1874.
Clitocybe vulpecula (Kalchbr. in Fr.) Saccardo, Syll. fung. 5 : 149, 1887.
Melanoleuca bicolor Murrill, Mycologia, Lancaster, 5 : 215—216, 1913.
Tricholoma bicolor (Murrill) Murrill, Mycologia, Lancaster, 5 : 223, 1913; non *Tricholoma bicolor* (Pers. ex Fr.) Quél. s auct. = *Lepista saeva* (Fr.) P. D. Orton.
Melanoleuca roseibrunnea Murrill, Mycologia, Lancaster, 5 : 220, 1913.
Tricholoma roseibrunneum (Murill) Murrill, Mycologia, Lancaster, 5 : 223, 1913.

Appelationes vitiosae:

Agaricus amarus (Alb. et Schw.) ex Fr. sensu Fries, Hymenomycetes Europaei p. 83, 1874; non *Agaricus amarus* (Alb. et Schw.) ex Fries 1821, Systema mycol. 1 : 87—88.
Clitocybe amara (Alb. et Schw. ex Fr.) Kumm. sensu Saccardo, Syll fung. 5 : 149, 1887; non sensu orig.!

Tricholoma amarum (Alb. et Schw. ex Fr.) Rea (sensu Fries 1874) Brit. Basid. p. 221, 1922.
Leucopaxillus amarus (Alb. et Schw. ex Fr.) Kühner (sensu Fries 1874) Ann. Soc. Linn. Lyon 73 (1926—7) : 84—86, 1928.

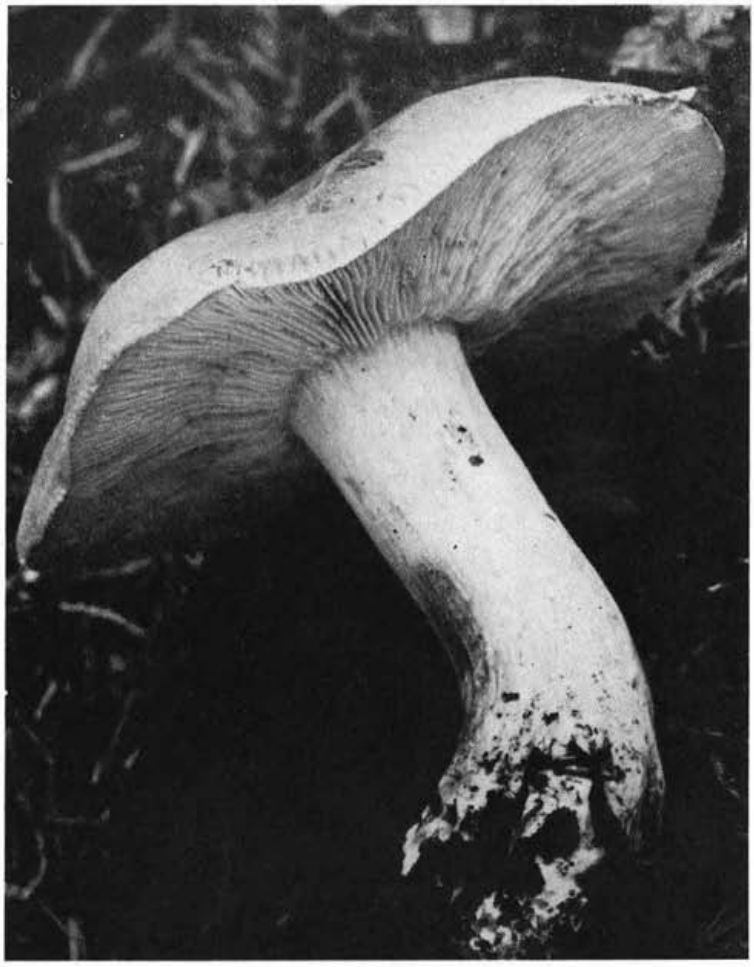

1. *Leucopaxillus gentianeus* (Quél.) Kotl. — Běločechratka hořká. Pod jedlemi na lesnatém úbočí hory „Zvolen" v Níz. Tatrách u Donoval, o. Ban. Bystrica, 26. IX. 1965 sbírali F. Kotlaba, Z. Pouzar a D. A. Reid. — Under firs *(Abies alba)* on the woody slope of mount "Zvolen" in the Lower Tatra Mountains near Donovaly, distr. Ban. Bystrica, Central Slovakia, 26. IX. 1965 collected by F. Kotlaba, Z. Pouzar and D. A. Reid. Cca 1×.
Photo F. Kotlaba

Běločechratka hořká je houba, nápadná hlavně zbarvením a chutí: klobouk má sytě hnědý s purpurovým odstínem, jemně plstnatý, na okraji bledší, řídce rýhovaný a v mládí velmi podvinutý; chuť je většinou výrazně hořká (až odporná), vůně trochu moučná. Podrobný popis neuvádím a čtenáře odkazuji na popisy, které uveřejnil v našem časopise I. Charvát (1958) a M. Svrček (1965). Jmenovaní uvádějí z Československa celkem pouze

5 lokalit *Leucopaxillus amarus* = *L. gentianeus*, a to čtyři z Čech a jednu z Moravy. Ze Slovenska nebyla tato houba dosud publikována. Byli jsme proto překvapeni, když jsme ji 26. IX. 1965 nalezli v několika statných exemplářích (většina z nich však měla od plžů silně rozežrané třeně) v Nízkých Tatrách nad Donovaly na úbočí hory „Zvolen" v jedlovém porostu s vápencovým podkladem, ve výši asi 1150 m n. m. (doklady jsou uloženy jednak v herbářích Národ. muzea v Praze, jednak v Kew u Londýna). Domnívali jsme se, že je to první doložený nález ze Slovenska; později se však při revizi herbářového materiálu ukázalo, že poprvé sbíral tento druh na Slovensku inž. K. Kříž, a to již v r. 1958 u Sliače poblíž Zvolena, a podruhé dr. G. Bohus r. 1960 u Košic. Revidoval jsem veškerý materiál studovaného druhu, který je uložen v našich veřejných i soukromých herbářích, jakož i literaturu. Na základě tohoto studia známe dnes *Leucopaxillus gentianeus* v ČSSR ze 16 lokalit, a to hlavně z Moravy.

Čechy (Bohemia): Apud Libochovičky (pr. Slaný), 280 m s. m., in piceetis et nemoribus siccis, XI. 1926 leg. F. Fechtner (exsiccatum deest; Velenovský 1927). — Apud Všenory prope Pragam, cca 350 m s. m., XI. 1926 leg. J. Oktávec (exsiccatum deest; Velenovský 1927)*). — Lhotka pr. Pragam, 250 m s. m., ad terram humosam in silva mixta: *Pinus* (teste Charvát 1958), *Quercus petr.; Robinia pseudoacacia, Prunus avium, Sambucus nigra, Rubus* sp., 30. VIII. 1957 (Charvát 1958) et 6. IX. 1957 leg. M. Bartoš (herb. J. Herink 584/57). — Zbořený Kostelec pr. Týnec n. Láb., ca 330 m s. m., in silva mixta in declive apud viam ad Týnec n. Láb., in valle fluminis Sázava, X. 1960, leg. K. Kubeš (PR; Svrček 1965). — Žehuň pr. Chlumec n. Cidl. 250 m s. m., *Piceetum* nonnullis arboribus frondosis immixtis, 10. et 17. XI. 1944 leg. J. Urban (PR 603416; herb. J. Herink no. 1604/44); Charvát 1958).

Morava (Moravia): Apud Dačice, cca 500 m s. m., ad terram in silva IX. 1950, leg.? (PR 609139). — Žďár n. Sáz., silva virginea in monte „Žákova hora" 800 m s. m., *Abieto-Fagetum*, 20. IX. 1963 et 2. X. 1964 leg. F. Šmarda (herb. F. Šmarda; Šmarda et Kříž 1960). — Kuřim, in silva „Šiberná", 340 m s. m., *Quercetum thermophilum*, 25. X. 1963 leg. J. Lazebníček (det. K. Kříž, exsiccatum deest). — Veverská Bítýška, distr. Brno, 350 m s. m., in silva apud viam ad Lažánky, ad terram humosam in silva mixta: praec. *Picea abies, Fagus silvatica, Quercus petraea* etc., 18. X. 1958 leg. K. Kříž (herb. J. Herink no. 782/58). — Blansko: Klepačov, 400 m s. m., in margine silvae conif., *Abies* et *Picea*, 12. XI. 1965 leg. Kv. Koncerová (herb. F. Šmarda). — Brno, hortus publicus „Wilsonův les", 350 m s. m., ad terram sub *Aceribus*, 15. IX. 1957 leg. F. Vačlena (herb. J. Herink no. 768/57; Charvát 1958). — Ždánice: montes „Ždánický les", Bukovina, 400 m s. m., *Fagetum caric.-pilosae*, 24. IX. 1965 leg. J. Lazebníček (herb. F. Šmarda). — In silva virginea „Mionší" dicta pr. Jablunkov, *Abieto-Fagetum*, cca 800 m s. m., 23. VIII. 1966 leg. F. Kotlaba (PR).

Slovensko ((Slovakia): Sliač-lázně, 400 m s. m., ad terram humosam in silva conif.: *Picea abies, Pinus silv.*, 29. XI. 1958 leg. K. Kříž (herb. J. Herink no. 877/58). — In silva montis „Zvolen" dicta (sub *Abiete alba)* pr. Donovaly haud pr. a Ban. Bystrica, montes Nízké Tatry, 1150 m s. m., solo calcareo, 26. IX. 1965 leg. F. Kotlaba, Z. Pouzar et D. A. Reid (PR 605745). Črmel ad Košice, in silva mixta, 19. IX. 1960 leg. G. Bohus (BP, PR).

Pozornému čtenáři, který zná práci Charvátovu (1958), jistě neuniklo, že mezi mnou uvedenými lokalitami běločechratky hořké chybí Svrčkův sběr z Velké hory u Karlštejna (Karlštejn, collis „Velká hora", in cavitate codicis *Quercus*, 23. XI. 1952 leg. M. Svrček; PR 603417, ut *Leucopaxillus amarus f. levispora* Pouz. in schaed.). Tento sběr sice mikroskopicky — hlavně pokud se týče výtrusů — souhlasí s *Leucopaxillus gentianeus*, avšak makroskopicky se liší především nikoli čistě bílou, nýbrž masově naběhlou barvou třeně i dužniny, a lupeny s citrónovým tónem (podle popisu čerstvého materiálu, který tehdy pořídil Z. Pouzar). Domníváme se s kol. Pouzarem, že v tomto případě jde skoro s určitostí o jiný druh (snad ještě nepopsaný), jehož studium (hlavně

*) Exsikáty Velenovským publikovaných nálezů jsem nenalezl, ani doklady ve válcích ve fixační tekutině. Přesto však lze považovat Velenovského určení ze správné, neboť popis našemu druhu celkem dobře odpovídá.

živého materiálu) je velice žádoucí. Proto neuvádím karlštejnskou lokalitu mezi nalezišti běločechratky hořké. Podobný (do určité míry) je i nález Lázničkův ze Žákovy hory u Žďáru n. Sáz., který je uložen v herbáři dr. F. Šmardy (Žákova hora, 809 m s. m., in silva virginea, *Fagus* et *Abies*, 6. X. 1957 leg. O. Láznička). Je tam s exsikátem uložen též popis materiálu za živa, v němž se praví, že třeň a lupeny jsou zažloutlé, zatímco náš druh má jak lupeny, tak zejména třeň čistě bílé (v tomto případě však mohlo jít jen o starší, zavadající materiál).

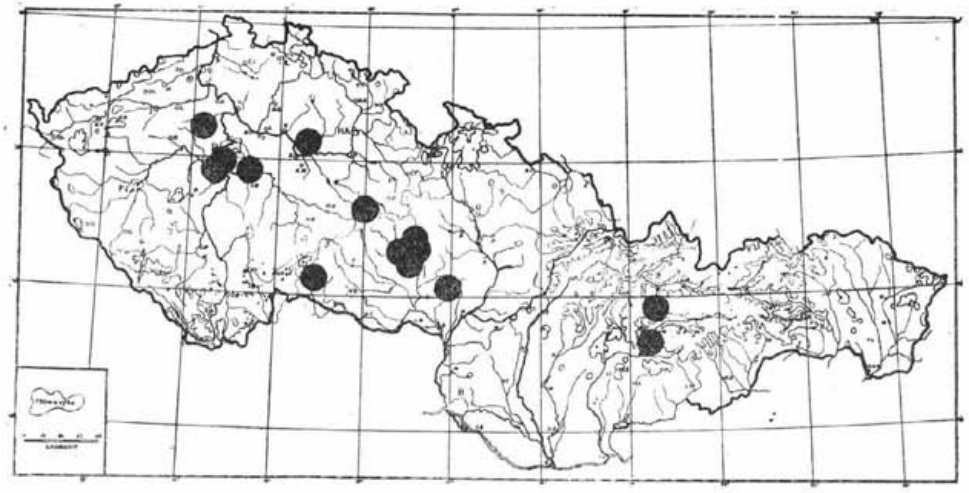

Mapka rozšíření běločechratky hořké v Československu. — Map of the distribution of *Leucopaxillus gentianeus* (Quél.) Kotl. in Czechoslovakia.

Rod *Leucopaxillus**) je nejen u nás, ale jak se zdá i jinde, velmi špatně znám; dokladového materiálu v našich herbářích (a pravděpodobně i v cizích) je velice poskrovnu (tyto houby jsou většinou vzácné!) a u mnoha druhů chybí docela. Bylo by proto záhodno sbírat vůbec všechny běločechratky (makroskopicky se podobají čirůvkám nebo strmělkám a mikroskopicky jsou na první pohled význačné amyloidními, jemně ostnitými nebo bradavčitými výtrusy) a ukládat je do herbářů (avšak alespoň se stručnými poznámkami o barvě, chuti atd. za živa!), aby mohly být jednou řádně studovány. Zatím je to prakticky nemožné, neboť k většině druhů chybí srovnávací materiál (vyjímaje náš druh, který je doložen v herbářích více sběry).

Monograficky zpracovali rod *Leucopaxillus* Bours. zejména Singer a Smith (1943, 1947), kteří rozdělili druh *L. amarus* (tj. náš *L. gentianeus)* na 6 forem a 4 subformy (viz též Charvát 1958), a to převážně na základě intenzity zbarvení a umístění pigmentu, a dále na chuti a velikosti plodnic. Toto infraspecifické třídění však zřejmě vyžaduje revizi, neboť např. *f. alboalutaceus* (Möller in Lange) Sing. et Sm. je nyní považována za dobrý druh *L. alboalutaceus* (Möller in Lange) Möller; jinde zase existují přechody ve velikosti plodnic (u subf. *major* a subf. *minor)* apod. Většina sběrů v našich herbářích není určena blíže, s výjimkou nálezu od Lhotky, kde podle popisu jde o *f. typicus* (= *L. amarus* f. *amarus)* a nálezu od Zbořeného Kostelce, určeného jako *L. amarus* f. *vulpeculus* (tato forma nemá hořkou dužninu!).

*) V tomto článku používám pro rod *Leucopaxillus* české jméno běločechratka; v naší literatuře (např. v České mykologii) se používá též jména čechratkovec.

Singer a Smith (1943) uvádějí celkové rozšíření běločechratky hořké takto: Evropa, Kavkaz, sev. a již. Afrika (tam jen *f. gracilis)* a Spojené státy (Kalifornie, Idaho, Washington, Wyoming, Colorado). V Evropě je známa z Anglie, Francie, Švýcarska, Německa, Dánska, Švédska, Polska, Československa, Rumunska, Jugoslavie, evrop. části SSSR a z Maďarska (Montes Bükk: Balázshegy, in *Seslerio-Fagetum bükkense,* 9. IX. 1955 leg. G. Bohus et L. Babos — PR). Její rozšíření je však ve skutečnosti jistě větší a počet lokalit bohatší, avšak dosti řídký výskyt a celkově malá známost tohoto druhu v širších mykologických kruzích je zřejmě příčinou malého počtu dokladů v herbářích.

Pokud jde o ekologii běločechratky hořké, Singer a Smith (1943) uvádějí, že roste většinou v jehličnatých lesích (pod *Pinus, Abies, Pseudotsuga, Larix)* a v jižních krajích také pod duby (to je ve shodě s údaji R. Mairea 1930), a to většinou hromadně od července do listopadu nebo případně i v lednu (tím mají patrně na mysli již. Afriku, kde roste f. *gracilis).* Lokality československých sběrů však pocházejí většinou z teplejších pahorkatin z nadmořské výšky 250—500 m; z chladnějších vyšších poloh je jen sběr ze Žákovy hory a z Mionší na Moravě (800 m n. m.), a hlavně z úbočí Zvolena u Donoval v Nízkých Tatrách (1150 m n. m.), což je dnes naše nejvýše položená lokalita této houby (Favre 1960, udává *L. amarus* ze Švýcarského národ. parku v Rhaetských Alpách z modřínového lesa od Zernes až z 1600 m a *L. amarus* var. *vulpeculus* f. *phaeopus* J. Favre dokonce až z 1700—1900 m n. m.).

U nás neroste běločechratka hořká převážně v jehličnatých lesích, jak uvádí např. Pilát (1951) (na ty se váže zřejmě především v horách), ale ponejvíce v lesích smíšených *(Pinus, Picea, Abies, Fagus, Quercus, Acer* etc.) a vzácně i v čistě listnatých porostech (dubiny — Šiberná u Kuřimi, bučiny — Bukovina u Ždánic). Tato houba rovněž nepreferuje žádný geologický substrát; proto roste jak na horninách kyselých (např. žulách u Zbořeného Kostelce v Dol. Posázaví), tak i zásaditých (např. na vápenci u Donoval v Níz. Tatrách). Ze všech výše uvedených faktů je tedy zřejmé, že běločechratka hořká má velikou ekologickou amplitudu, a proto ji lze hledat skoro všude. Jedině dobou růstu je vázána dosti přísně na podzim: roste hlavně od září do listopadu (nejčasnější náš sběr je z 23. VIII. a nejpozději z 29. XI.).

Barevných vyobrazení běločechratky hořké v cizí literatuře není málo, avšak většinou nejsou příliš zdařilá. V naší literatuře existuje sice jediné barevné vyobrazení, ale zato je velmi dobré; jeho autorem je ak. malíř K. Poner (Čes. Mykol. 12 : tab. 30, 1958) a tabule doprovází článek I. Charváta (1958). Fotografie běločechratky hořké, uveřejněné v Charvátově citované práci (jejich autorem je jednak I. Charvát, jednak J. Herink), jsou patrně dosud jediné, publikované v naší mykologické literatuře.

Děkuji MUDr. J. Herinkovi a dr. F. Šmardovi za sdělení lokalit a zapůjčení herbářového materiálu studované houby k revizi, prof. dr. K. Cejpovi a dr. A. Pilátovi za laskavé zapůjčení některé literatury, kol. Z Pouzarovi za četné cenné rady a příteli J. T. Palmerovi za laskavou revizi anglického resumé tohoto článku.

SUMMARY

In 1873, L. Quélet described an agaric as new under the name *Clitocybe gentianeus* but it was very soon identified with the much older *Agaricus amarus* (Alb. et Schw.) ex Fr., with which it has been considered synonymous. This last specific name *("amarus")* has been used in various generic combinations (as *Clitocybe amara, Omphalia amara, Tricholoma amarum, Lepista amara, Leucopaxillus amarus)* throughout the whole mycological literature without any

doubt whatever — so far as I know — about the identity of Albertini et Schweinitz's *Agaricus rivulosus* var. *amarus* and Fries' *A. amarus* with Quélet's *Clitocybe gentianeus*, which has continued to the present day.

However, according to my study of this matter, the agaric of Albertini et Schweinitz, as well as of Fries, is not identical with the species under discussion (for the description of our species — under various generic but only one specific name *"amarus"* — see e. g. Konrad et Maublanc 1929, Kühner et Romagnesi 1953, Singer et Smith 1943 etc.).

Albertini et Schweinitz (1805) describe *Agaricus rivulosus* ßß *amarus* as follows: „Praeter saporem constanter amarissimum felleum differt etiam var. nostra statura ampliore ac colore (si pilei discum saturate rufum excerpis) toto candido". Fries' description (1821) is quite identical with that of Albertini et Schweinitz, and reads: „*A. amarus*, compactus, candidus, pileo planiuscolo rimoso-rivuloso, disco rufo... Est *A. rivulosus* ß A. S.". Both descriptions give the pileus as white (candidus = dazzling white!), with a rufous centre. Our species, however, has „pileus... liver brown chocolate, becoming paler reddish brown at maturity or in age... frequently with a much paler margin..." (Singer et Smith 1943). But in no case, or in any form or subform of those authors who have studied material from both the Old and New Worlds, have we found a fungus with a white or pure white pileus and rufous centre [except for f. *alboalutaceus* (Möller in Lange) Sing. et Sm. which has a wholly white or pure white pileus; but this is a good species, *Leucopaxillus alboalutaceus* (Möller in Lange) Möller]. I do not know what exactly is *Agaricus rivulosus* var. *amarus* Alb. et Schw. or *A. amarus* (Alb. et Schw.) ex Fr., but it is not excluded that it may be only a form of *Clitocybe rivulosa* (Pers. ex Fr.) Kumm. Both German and Swedish mycologist could help to clarify this problem by seeking for this agaric on the Moholzer Haide (Albertini et Schweinitz's locality) and Smaaland (Fries' locality), where the fungus may still be growing.

As explained above *Agaricus amarus* cannot be identical with the agaric chiefly known in the modern mycological literature under the name *Leucopaxillus amarus* (Alb. et Schw. ex Fr.) Kühn. We ought therefore to find another name for this species. The oldest synonyms, according to the literature (e. g. Singer et Smith 1943), are *Agaricus miculatus* Fries (1821) and *A. conspicuus* Lasch (1829), but, when we examine their descriptions with our species, not one can be identical.

Therefore the oldest name with a description which best fits our species, is *Clitocybe Gentianeus* Quélet (1873): „Stipe plein, élastique, atténué vers la base (l. c.), vileux, *tomenteux et blanc*. Chapeau convexe plan (6—8 c.), ferme, glabrescent, *brun-cuivré*, aminci et *blanchâtre* au bord. Chair sèche, très-blanche et amère comme la gentiane. Lamelles minces, serrées, adnées, à peine décurrentes, toujours blanches. Spore (0,006) ovale sphérique. Eté. En cercle dans les sapinières du Jura. Rare. Planche 1, fig. 5". As *Clitocybe gentianeus* has not been previously combined with *Leucopaxillus* Bours., I am taking the opportunity to do so in this paper (see the synonymy in the Czech text).

It is interesting that Fries (1874) was probably the first, who emended the original description and incorrectly applied (under the generic name *Clitocybe) Agaricus amarus* (Alb. et Schw. 1805) ex Fr. 1821 to our species (i.e. *Leucopaxillus gentianeus)*. Only from this date do we find in the literature descriptions fitting our agaric in various genera under the erroneously aplied specific epithet of *"amarus"* (see synonymy).

Leucopaxillus gentianeus (Quél.) Kotl. grows in Czechoslovakia in various geological substrates (both on acid granite etc. and basic limestone), and under conifers (especially in the mountains), chiefly firs *(Abies)* as well as in mixed or deciduous forests (especially in hilly country, where it also occurs under *Pinus* and *Picea)*, but chiefly beneath oaks *(Quercus)* and beeches *(Fagus)*. In Czechoslovakia, *Leucopaxillus gentianeus* is today known from 16 localities (see the Czech text and the map). Most of the Czechoslovak records are from the rather warm hilly country with an altitude of 250—500 m.; only two localities are at 800 m. whilst another, from the mountains, is at 1150 m. (Favre 1960 reports *Leucopaxillus amarus* var. *vulpeculus* f. *phaeopus* J. Favre from the Swiss National Park in the Alps at 1700—1900 m.). From the above details it is evident that *Leucopaxillus gentianeus* has a broad ecological variability. This agaric grows in Czechoslovakia chiefly from September to November (with the earliest record on the 23rd August and the latest on the 29th November).

In Europe, *Leucopaxillus gentianeus* is known from England, France, Switzerland, Germany(?), Denmark, Sweden, Poland, Czechoslovakia, Hungary, Roumania, Yugoslavia and the European part of the USSR; it grows probably in many other countries but everywhere is rather to very rare (or unknown).

LITERATURA

Albertini I. B. et Schweinitz L. D. (1805): Conspectus fungorum in Lusatiae superioris agro Niskiensi crescentium. Lipsiae, p. (1—24) 1—376, tab. 1—11.
Charvát I. (1958): Běločechratka hořká — Leucopaxillus amarus (Alb. et Schw. ex Fr.) Kühner v Československu. Čes. Mykol. 12 : 115—121.
Favre J. (1960): Catalogue descriptif des champignons supérieurs de la zone subalpine du Parc. National Suisse. Result. Recher. sci. enterpr. Parc. Nat. Suisse 6 : 232—610 tab. 1—5.
Fries E. (1821): Systema mycologicum 1 : (1—58) 1—520.
Fries E. (1874): Hymenomycetes Europaei, Upsaliae, p. 1—755.
Konrad P. et Maublanc A. (1929): Icones selectae fungorum 5 : 300.
Kühner R. et Romagnesi H. (1953): Flore analytique... Paris, p. (1—14) 1—557.
Lasch W. (1829): Enumeratio Hymenomycetum pileatorum Marchiae brandenburgicae, nondum in floris nostratibus nominatorum, cum observationibus incognitos et novorum descriptionibus. Linnaea (Berlin) 4 : 518—553.
Maire R. (1930): Études mycologiques. Bull. Soc. mycol. France 46 : 215—244.
Quélet L. (1873): Les champignons du Jura et des Vosges. IIe Partie. I. Hyméniés (2e suppl.) II. Péridiés. III. Cupulés. Mém. Soc. Emul. Montbéliard, ser. 2, 5 : 335—427, tab. 1—5.
Pilát A. (1951): Klíč k určování našich hub... Praha, p. 1—721.
Singer R. et Smith A. H. (1943): A monograph on the genus Leucopaxillus Boursier. Pap. Michig. Acad. Sci., Arts Letters 28 (1942) : 85—132, tab. 1—8.
Singer R. et Smith A. H. (1947): Additional notes on the genus Leucopaxillus. Mycologia, Lancaster, 39 : 725—736.
Svrček M. (1965): Lupenaté houby z Čech. I. Čes. Mykol. 19 : 43—51.
Šmarda F. et Kříž K. (1960): Českomoravská vrchovina (Böhmisch-Mährische Höhe) — Mykofloristische Charakteristik der submontanen Fichtenwälder und der naheliegenden wärmeliebenden Eichenwälder am Fusslauf der Svratka (Schwarzach). Čes. Mykol. 14 : 121—129.
Velenovský J. (1927): Nová strmělka v Čechách. Mykologia, Praha, 4 : 12.

Poznámka: Vzhledem k tomu, že lokality Mionší a Črmel u Košic byly doplněny během tisku, nejsou zachyceny v mapce rozšíření. Rovněž nemohla být doplněna literatura o nálezech této houby v Jugoslavii a Rumunsku (v Polsku byla nalezena jako nová pro Polsko během IV. sjezdu evrop. mykologů).

Muchomůrka ježatohlavá — Amanita echinocephala (Vitt.) Quél. — nalezena ve středním Polabí

Stachelschuppiger Wulstling — Amanita echinocephala (Vitt.) Quél. — im Mittelelbegebiet gefunden

Svatopluk Šebek

Autor referuje o dalším nálezu vzácné teplomilné houby muchomůrky ježatohlavé [*Amanita echinocephala* (Vitt.) Quél.] v okolí Nymburka ve stř. Polabí. Poprvé byla u nás nalezena V. Vackem v r. 1939 a 1950 v okolí Žarošic na Moravě, podruhé Z. Neubauerem r. 1961 u Libochovic nad Ohří v Čechách (Pilát 1964). Autor druh popisuje, srovnává jej s druhy příbuznými, připojuje nomenklatorické poznámky, popisuje novou lokalitu a uvádí zeměpisné rozšíření.

Der Autor berichtet über den Fund eines seltenen wärmeliebenden Pilzes, des Stachelschuppigen Wulstlings [*Amanita echinocephala* (Vitt.) Quél.]), in der Umgebung von Nymburk (Bezirk Mittelböhmen). Dieser Pilz war bei uns zuerst in den Jahren 1939 und 1950 in der Umgebung von Žarošice (Mähren) von V. Vacek und 1961 bei Libochovice nad Ohří (Böhmische Mittelgebirge) von Z. Neubauer (Pilát 1964) gefunden worden. Der Autor beschreibt den Pilz und vergleicht ihn mit verwandten Arten, mit denen er leicht verwechselt werden könnte, fügt nomenklatorische Bemerkungen bei und beschreibt den neuen böhmischen Fundort sowie die geographische Verbreitung des Pilzes.

V květeně hub naší vlasti se čas od času objeví některý vzácný druh, který můžeme sledovat obyčejně jen jeden rok, aby se znovu objevil po delší, často i více než desetileté pauze. Znalost takovýchto druhů je pak bohužel jen velmi kusá a je proto pochopitelné, že každý registrovaný další nález a každý sebemenší údaj o něm je velmi cenným příspěvkem k poznání naší mykoflóry. K houbám tohoto druhu patří i muchomůrka ježatohlavá — *Amanita echinocephala* (Vitt.) Quél., která u nás byla dříve sbírána již třikrát (1939, 1950, 1961).

Popis exemplářů od Křečkova (okr. Nymburk):

K l o b o u k 9 cm v průměru, ploše rozložený, s pokožkou smetanově bílou, mírně lesklou, suchou, pokrytou 3—5bokými jehlancovitými bradavkami koncentricky uspořádanými, nejhustšími a nejpravidelněji vyvinutými v mírně prohloubeném středu, směrem k okraji řidšími, nepravidelně uspořádanými, nižšími a přecházejícími v drobné šupinky, poněkud tmavěji zbarvenými, než je barva pokožky, k pokožce přirostlými a neoddělitelnými.

L u p e n y dosti husté, střídající se s různě dlouhými lupínky, široké, břichaté, volné, špinavě žlutohnědé se slabým světle zeleným nádechem.

T ř e ň 10,5 cm dlouhý, v části pod kloboukem poněkud ztenčený, směrem k bázi ztluštělý (uprostřed asi 38 mm), na bázi přecházející v poměrně dlouhý, v zem ponořený „kořen", stejné barvy jako pokožka klobouku, na místech dotyku poněkud tmavější, rozpukaný (zvláště na bazální části) v nepravidelné tmavší šupiny, střechovitě pokryté drobnějšími šupinkami. Prsten blanitý až vatovitý, mírně nažloutlý, v horní třetině třeně splývající, skoro přilepený, s okrajem jen v některých místech volným, mělce rýhovaný, přecházející ve spodní partii v šupinovitě blanité bradavky, roztroušené po třeni nebo na některé jeho straně ± spojené, takže zde činí dojem druhého prstenu.

D u ž n i n a klobouku poměrně tenká, ve třeni silně kompaktní, bělavá. V ů n ě pronikavá, těžká, charakteristicky karbolová.

V ý t r u s n ý p r a c h bělavý.

V ý t r u s y oválné, s krátkým apikulem, hyalinní, se zrnitou plazmou, 9—12 × 7—8,6 μ [Vacek udává jejich velikost 8,5—13 × 7—9,5 μ, Veselý

(1934) i Pilát (1951) číslem 10—13 × 7—10 μ. Hennig (1964) neuvádí mikroznaky].

Lokalita: Křečkov (okr. Nymburk), les „Borek" za místním hřbitovem, v listnatém porostu (převládá dub a bříza) na okraji hlubokého příkopu ve společ. *Amanita strobiliformis*

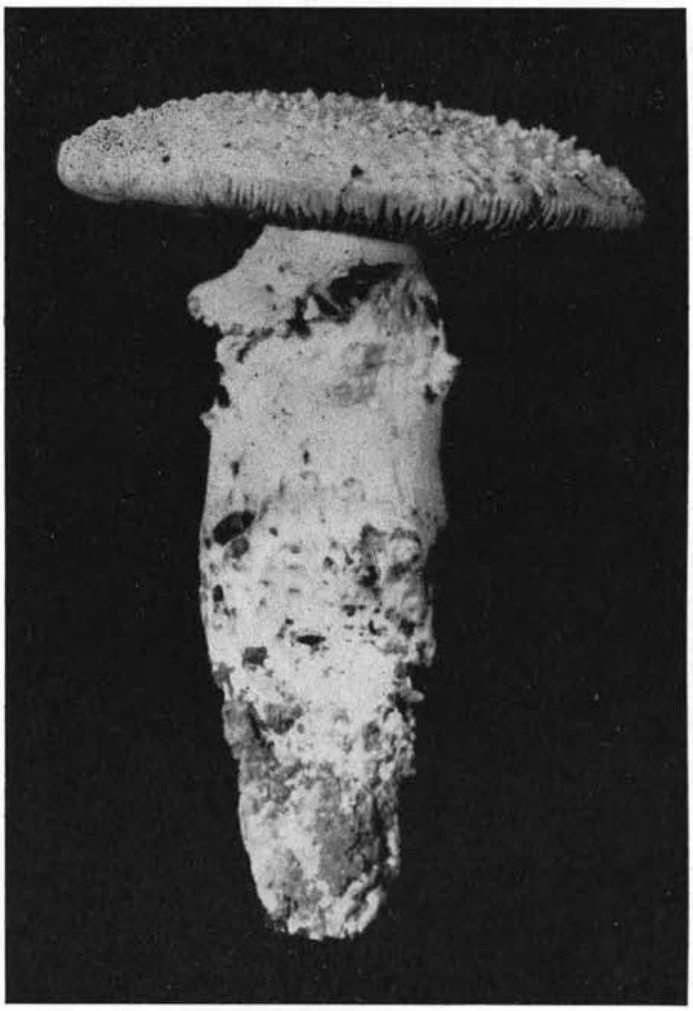

Amanita echinocephala (Vitt.) Quél. — Muchomůrka ježatohlavá. Les „Borek" u Křečkova (obr. Nymburk). — Stachelschuppiger Wulstling aus dem Laubwald „Borek" bei Křečkov (Kreis Nymburk, Mittelböhmen).

Photo J. Mikšovský

Vitt., 3 ex., 29. IX.—6. X. 1965 nalezla L. Černá (det. S. Šebek). Exsikáty jsou uloženy v herbáři Oblastního muzea v Poděbradech.

Muchomůrka ježatohlavá je velice nápadná statná houba, charakteristická jednak svými víceméně ostrými jehlancovitými šupinkami na povrchu klobouku,

jednak špinavě žlutými lupeny se světle zeleným nádechem, nepravidelně formovaným prstenem, přecházejícím na spodní části v šupinovité bradavky na třeň, takže se zdá, jakoby v některém místě třeně byly prsteny dva, dále na bázi ztluštělým třeněm, přecházejícím v prodloužený řepovitý „kořen", a především svým význačným těžkým a nepříjemným zápachem.

Popis této houby uvádí v české literatuře poprvé R. Veselý (1934) pod jménem *Amanita vittadinii* (Mor.) Vitt. var. *echinocephala* (Vitt.) R. Veselý; tuto vzácnou houbu však patrně neměl v ruce, stejně jako Pilát (1951), který převzal od něj hlavní morfologické znaky (1951, str. 431). A. Pilát však uveřejnil 1964 fotografii a krátký popis exempláře tohoto druhu, který nalezl Zdeněk Neubauer 23. IX. 1961 v lužním lese „Myslivna" u Libochovic nad Ohří. Tehdy jmenovaný nálezce objevil několik krásně vyvinutých plodnic, jež donesl dr. M. Svrčkovi do Národního muzea, kde jsou uloženy. Podrobně tuto houbu popsal na základě vlastního nálezu V. Vacek (1950). Ze zahraniční literatury je v současné době k dispozici především Hennigův výstižný popis v Michael-Hennig (1964, str. 134). Všechny citované popisy se v základních znacích shodují, rozcházejí se však v popisu prstenu. Veselý (l. c.) popisuje prsten jako „pod lupeny krátce rýhovaný", Hennig (l. c.) tvrdí, že prsten je na svrchní straně „zart gerieft". Exempláře, které jsem měl v ruce a které shora popisuji, měly prsten sice mělce (pod lupeny poněkud hlouběji), ale výrazně a pravidelně rýhovaný.

Ani jeden z citovaných českých autorů se však z autopsie nezmiňuje o nápadném a charakteristickém znaku: o těžkém až nepříjemném zápachu plodnic muchomůrky ježatohlavé. Tento zápach je neobyčejně silný (exempláře, které popisuji, byly cítit již ze vzdálenosti 1 m) a výrazný. Hennig (l. c.) o naší houbě píše, že její dužnina je „mit an Krankenhaus oder Apotheke errinnerndem Geruch, beim jungen Pilz nicht gerade unangenehm, beim älteren dagegen fast widerlich" (str. 134). Zápach je skutečně silně karbolový, poněkud připomíná vůni pečárky zápašné (*Agaricus xanthodermus* Genev.), je však mnohem intenzívnější, u exsikátů se však ztrácí.

V české literatuře byla uveřejněna jen již vzpomenutá Pilátova fotografie tohoto druhu (1964) podle exempláře od Libochovic nad Ohří. V německé literatuře u Henniga (l. c., tab. 8) je barevně vyobrazeno 6 plodnic ve ¾ velikosti, s dobře zachyceným světle zeleným odstínem lupenů, avšak s poněkud nepřirozeným zeleným odstínem pokožky klobouku, který jsem u svých exemplářů nepozoroval a který neuvádí žádný z citovaných autorů (dokonce ani Hennig v popisu).

Pro případnou záměnu naší houby by mohly přicházet v úvahu tři jí nejpříbuznější druhy: *Amanita strobiliformis* (Vitt.) Quél., *A. vittadinii* (Mor.) Vitt. a *A. boudieri* Gilb. (non Barla) (= *A. baccata* Fr.). Od muchomůrky šiškovité [*A. strobiliformis* (Vitt.) Quél.] ji odlišuje především ostrý tvar kuželovitých drobných šupin (na rozdíl od velkých hranatých širokých a plochých útržků plachetky na klobouku muchomůrky šiškovité) a žlutozelený nádech špinavě bílých lupenů. Muchomůrka Vittadiniho [*A. vittadinii* (Mor.) Vitt.] má klobouk pokrytý bílými drsnými bradavčitě šupinovitými zbytky plachetky, střechovitě uspořádanými; podobnými střechovitými šupinami je pokryta i celá spodní část třeně pod bílým zkadeřeně vykousaným prstencem, třeň není řepovitě prodloužený. Muchomůrka Boudierova (*A. boudieri* Gilb.) liší se od našeho druhu mnohem menší postavou, nedostatkem prstenu na třeni, holým bílým kloboukem, jen vzácně pokrytým útržky plachetky, a volnou laločnatou pochvou na bázi třeně. Ode všech těchto druhů odlišuje muchomůrku ježatohlavou pronikavý intenzívní karbolový zápach.

Gilbert oddělil v r. 1925 muchomůrku ježatohlavou (ještě spolu s několika dalšími příbuznými mimoevropskými druhy muchomůrek) do zvláštního rodu *Lepidella*, tvořícího přechod mezi muchomůrkami a bedlami [podle Piláta (1951) spíše slizobedlami — *Limacella* Earle]. Podle Piláta (l. c.) patří do tohoto nepočetného rodu, charakterizovaného hlavně velem generale, přirostlým k pokožce klobouku, a bledě žlutozelenavými lupeny, bedlička Beilleova [*Lepidella beillei* (Beaus.) Pil.] [= *Amanita vittadinii* (Mor.) Vitt. var. *beillei* (Beaus.) Veselý], bedlička Codinova (*Lepidella codinae* R. Maire) [= *A. vittadinii* var. *codinae* (R. Maire) Veselý], bedlička ježatohlavá [*Lepidella echinocephala* (Vitt.) Gilb.] [= *A. vittadinii* var. *echinocephala* (Vitt.) Veselý] a bedlička Vittadiniho [*Lepidella vittadinii* (Mor.) Gilb.] [= *A. vittadinii* (Mor.) Vitt.]. Hennig (1964, str. 249) počítá k rodu *Lepidella* Gilb. zřejmě omylem i *Amanita solitaria* (Bull. ex Fr.) Secr. = *A. strobiliformis* Vitt., která však je podle mého názoru pravou muchomůrkou s velkými, hranatými, k pokožce klobouku n e p ř i r o s t l ý m i zbytky plachetky.

V r. 1938 změnil Gilbert jméno svého přechodného rodu *Lepidella* na *Aspidella*, zatímco v r. 1934 Donk označil tyto houby jménem *Gilbertia*. Hennig (1964) charakterizuje muchomůrky z podrodu *Aspidella* jako bílé statné houby se zelenavě tónovanými lupeny a třeněm, který je šupinatý, s řepovitě prodlouženou bazální částí; povrch klobouku je pokryt kuželovitými nebo pyramidálními šupinami nebo bradavkami. Výtrusy — na rozdíl od r. *Amanita* nebo *Lepiota* — jsou (podle Henniga) amyloidní.

Muchomůrka ježatohlavá byla původně popsána Vittadinim v r. 1835 jako samostatný druh a téměř o 100 let později přiřazena Veselým (1933) jako význačná forma muchomůrky Vittadiniho. V tomto smyslu ji pojal i Vacek (1950), nikoli však Pilát (1951), který ji považuje za samostatný, od *Lepidella vittadinii* (Mor.) Gilb. odlišný druh. Týž autor se však domnívá, že *A. vittadinii* (Mor.) Vitt. [incl. var. *echinocephala* (Vitt.) Veselý] je pravou muchomůrkou. Zdá se, že jeho domněnka je oprávněná a že Gilbertův rod *Lepidella* je na rozdíl od r. *Amanita* jen slabě charakterizován a lze mu přiznat nanejvýš hodnotu podrodu. Tuto otázku však může spolehlivěji vyřešit jen podrobnější studium anatomie plodnic.

Zajímavý a dosud nevyjasněný názor je na užitkovou hodnotu muchomůrky ježatohlavé. Veselý (1934), Vacek (1950) ani Pilát (1951) se o této otázce nezmiňují; Hennig (1964) cituje Schwöblův údaj, podle nějž prý jistá houbařka z Karlsruhe zaměnila tuto houbu za muchomůrku šiškovitou a prý bez následků ji snědla. Totéž mi tvrdila i nálezkyně českých exemplářů muchomůrky ježatohlavé u Křečkova pí L. Černá o své příbuzné, která prý se dopustila podobné záměny bez jakýchkoliv škodlivých následků. Oba uvedené případy se mi však zdají dost nepravděpodobné, protože už sám silný karbolový zápach plodnic nikterak k jejich konzumu nevábí. Hennig (l. c.) ji proto právem označuje jako podezřelou.

Muchomůrka ježatohlavá roste podle Henniga (l. c.) od června do začátku října v listnatých nebo smíšených lesích, zvl. lužních, především pod duby, často ve společnosti *A. strobiliformis*, a je považována za vápnomilný a teplomilný prvek. Její moravské lokality, na nichž byla nalezena v r. 1939 a 1950, představují suché a teplé listnaté lesy, v nichž rostla ve společnosti *A. caesarea* a *Boletus satanas*, tedy druhů význačně teplomilných. Její české stanoviště u Křečkova leží ve sprašové oblasti na opukovém podloží; charakter stromového a keřového patra lesního porostu zde určuje převážně dub s roztroušenou břízou, místy hlohem, v bylinném podrostu převládá jako nejvýznačnější *Rubus caesius*. Podle sběratelky jde o dvě stanoviště: jedno v popsaném porostu na okraji hlubokého lesního příkopu a druhé na podobném místě, ale asi 250 m dále severovýchodním směrem. Ačkoliv jsem dva dny po přinešení této houby do naší houbařské poradny na označená místa zajel a podrobně je prohledal, nenašel jsem už bohužel žádnou plodnici, jen větší množství dobře vyvinutých plodnic muchomůrky šiškovité. Nicméně nálezkyně mi z těchto míst přinesla po týdnu opět další dvě plodnice.

Geografické rozšíření muchomůrky ježatohlavé nasvědčuje, že jde o jihoevropský a západoevropský druh s poměrně značnými nároky na teplé polohy, který z oblasti svého zonálního rozšíření v Itálii, Švýcarsku a Francii vystupuje i do střední Evropy, na stanoviště s příhodnými mikroklimatickými podmínkami. Tak např. na území NSR byla v r. 1949 nalezena v obrovském množství (často 30—40 exemplářů pohromadě) na vápenitém podkladě v porýnském lužním lese u Karlsruhe (H. Schwöbel); v NDR byla zjištěna u Eisenachu a Jeny (Benedix). Z Rakouska je udávána z Burgenlandu (Hennig 1964), z parku

ve Wiener Neustadt (Huber 1934) a z borového(?) lesa u Bad Fischau (Huber 1934) (teste Veselý 1934).

LITERATURA

Benedix E. H. (1950): Die Knollenblätterpilze. Berlin-Kleinmachnow.
Benedix E. H. (1962): Bemerkungen zu Amanita (Lepidella) echinocephala (Vitt.) Quél. Z. Pilzkde. 27 (1) : 18.
Michael E., Hennig B. (1964): Handbuch für Pilzfreunde III: Hellblätter und Leistlinge.
Pilát A. (1951): Klíč k určování našich hub hřibovitých a bedlovitých. Praha.
Pilát A. (1964): Fotografie exempláře Amanita echinocephala s krátkým popisem od Libochovic nad Ohří. Čas. nár. muzea 133 (3) : 3. strana obálky.
Schwöbel H. (1953): Lepidella (Amanita) echinocephala (Vitt.) Gilb. in der Karlsruher Umgebung. Z. Pilzkde. 21 (13) : 18—21.
Vacek V. (1950): Muchomůrka Vittadiniho, odrůda ježohlavá na Moravě. Amanita Vittadinii (Mor.) Vitt. var. echinocephala (Vitt.) Veselý in Moravia. Čes. Mykol. 4 : 136—137.
Veselý R. (1934): Amanita — Muchomůrka, in Kavina a Pilát, Atlas hub evropských 1 : 53—54.

Adresa autora: Svatopluk Šebek, přírodověd. odd. Oblastního muzea v Poděbradech, Poděbrady, Palackého tř. 68.

NDR bilancuje dosavadní výsledky mapování vybraných makromycetů

Ve dnech 26. — 27. února 1966 uspořádala mykologická skupina mikrobiologické sekce Biologické společnosti NDR v Botanickém ústavu university K. Marxe v Lipsku již svou druhou pracovní konferenci (referát o prvé viz v Čes. Mykol. 18 : 191, 1964) věnovanou otázkám mapování vybraných druhů hub, a to za účasti 30 aktivních spolupracovníků na této akci. Osou jednání byly referáty dr. H. Kreisla o výsledcích mapování v NDR, týkající se druhů zařazených do 1. a 2. skupiny. Referent seznámil účastníky konference s pečlivě připravenými mapami rozšíření druhů uvedených dvou skupin; u každého druhu nechal promítnout vlastní barevný diapozitiv a připojil komentář se závěry, které vyplývají z dosavadních výsledků mapování. Soubor map rozšíření zpracovaných druhů byl doplněn dvěma dalšími mapami: mapou intenzity mykofloristického výzkumu NDR (pokud jde o vybrané makromycety zařazené do mapovací akce), z níž byly dobře patrné opomíjené oblasti, na které bude nutno soustředit větší pozornost v dalším průběhu akce, a mapou s barevně vyznačenými areály, jak vyplynuly z výsledků mapování vždy tří charakteristických druhů hub, jejichž rozšíření je vázáno na určité klimatické, edafické i jiné podmínky. Na pozvání pořadatelů referoval na konferenci o výsledcích mapování vybraných makromycetů v ČSSR autor tohoto sdělení.

Na přednesené referáty navázala bohatá diskuse, z níž vzešlo několik podnětů na další prohloubení mapovací akce; při ní byl též doplněn obraz o rozšíření jednotlivých druhů údaji o jejich dalších zjištěných lokalitách. V průběhu jednání učinil dr. H. Kreisel několik zajímavých zjištění, z nichž zaznamenáváme: slizečka mazlavá *(Oudemansiella mucida)* byla v NDR dvakrát sbírána též na habru; helmovka šafránová *(Mycena crocata)* tam chybí v kyselých bučinách; plžatka březnovka *(Hygrophorus marzuolus)* je známa jen ze 4 lokalit; kyjanka Herkulova *(Clavariadelphus pistillaris)* roste v NDR hlavně v bukových lesích, a to převážně na vápenných půdách; u hřibu dutonohého *(Boletinus cavipes)* bylo doporučeno zaznamenávat u všech nálezů též barvu pokožky klobouku sbíraných plodnic; zdá se, že lošák lžičkovitý *(Auriscalpium vulgare)* je vázán na borovici lesní *(Pinus silvestris)*, nikoliv však na borovici černou *(P. nigra)* — až na jedinou zjištěnou výjimku; hrotnatka zápašná *(Sarcodontia setosa)* napadá jen jabloně rodící červené plody; lokality síťovky dvojité *(Dictyophora duplicata)* jsou téměř rovnoměrně rozsety mezi lokalitami hadovky smrduté *(Phallus impudicus)*.

Odpoledne prvního dne konference bylo věnováno exkurzi do lužního lesa v okolí Lipska, při níž bylo nalezeno na 30 druhů hub; kromě předpokládaného sběru outkovky francouzské *(Funalia gallica = Trametes extenuata)* a ohnivce zimního *(Sarcoscypha hiemalis = S. protracta)* byly nalezeny též helmovka pařezová *(Mycena tintinabulum)*, destice chřapáčová *(Discina perlata = D. ancilis)*, zvoneček pohárový *(Urnula craterium = Geopyxis c.)* aj. druhy časného jara či druhy fruktifikující i v této době.

Pro účastníky konference byla instalována vkusná výstavka mapovaných druhů hub 1. a 2. skupiny, na níž byly vedle překrásných fotografií Herschelových vystaveny též exsikáty jednotlivých druhů či dokladový materiál uchovaný v konzervační tekutině. To bylo doplněno několika dalšími mapovanými i nemapovanými exoty nebo vzácnými druhy, sbíranými v posledních letech opětovně v NDR zvláště na starých hřbitovech či v parcích: např. ocasník Gardnerův *(Lysurus gardneri)*, květnatec Archerův *(Anthurus archeri)*, hlavatice

šupinatá *(Phellorinia herculeana = P. inquinans)*, mřížovka červená *(Clathrus ruber)*, škárka hvězdicovitá *(Mycenastrum corium)* a kalichovka půvabná *(Chrysomphalina venustissima)*.

Celé jednání konference bylo poznamenáno zjevnou snahou věnovat mapování co největší pozornost, respektovat však jen spolehlivé údaje o výskytu jednotlivých druhů a u druhů méně známých či snadněji zaměnitelných brát v úvahu jen údaje, které je možno ověřit revizí dokladového materiálu (ne každý „znalec hub" je též skutečným znalcem všech mapovaných druhů). K výsledkům konference o mapování vybraných makromycetů je nutno německým mykologům upřímně blahopřát.

K. Kříž

Inž. Zdeněk Schaefer šedesátníkem

Sextagenario Ing. Z. Schaeferi ad salutem!

Zdeněk Pouzar

Dne 19. srpna 1966 se dožil šedesáti let inž. Zdeněk Schaefer. Jméno jubilantovo je spojeno v povědomí našich mykologů především s rodem ryzec — *Lactarius*, jemuž věnoval v posledním čtvrtstoletí většinu volného času při svém zaměstnání sklářského odborníka.

Inž. Zdeněk Schaefer se narodil r. 1906 v moravské Telči; reálku dokončil v Brně-Husovicích maturitou v roce 1926. Poté se dal zapsat na Vysoké škole technické v Brně, kde studoval obor chemického inženýrství, a to specializaci kovů a silikátů. Jeho další vývoj ovlivnili na této škole zejména známí specialisté prof. O. Kallauner v oboru silikátů a prof. R. Vondráček v oboru kovů. Vysokou školu zakončil r. 1931 a nastoupil ve Zbrojovce v Brně. Roku 1935 však definitivně zakotvuje v oboru sklářství, kdy nastupuje v Hradci Králové v Autorisovaném výzkumném sklářském ústavu. Zde setrvává po deset let a věnuje se především otázkám tavení skla a sklářských surovin. Intensivní obnova našeho průmyslu v poválečných letech využívá jeho rozsáhlých zkušeností, a proto jej zastihujeme v odpovědných funkcích jak v průmyslovém provozu, tak i ve výzkumu. V letech 1945—1951 pracuje jako náměstek ředitele ve sklárnách v Dolním Polubném, v letech 1951—1953 v Sázavě jako vedoucí Výzkumného ústavu a v letech 1953—1954 opět v Hradci Králové. V období 1955 až 1964 působí v Jablonci nad Nisou ve funkci vedoucího oddělení ve Výzkumném ústavu skla a bižuterie. V posledních letech působí v Sázavě a nyní v Praze ve Sdružení podniků technického skla.

O mykologii se inž. Schaefer začal zajímat kolem roku 1937, kdy jej zaujaly články Rudolfa Veselého o houbách v časopise Naší přírodou. Brzo si opatřuje literaturu a určuje houby, tehdy však především holubinky. Navazuje spojení s řed. Václavem Melzerem, prof. dr. Karlem Cejpem a později i se známým německým odborníkem Juliem Schaefferem. V té době se činně účastní tehdy velmi živého přírodovědeckého ruchu ve východních Čechách, který se soustřeďoval okolo Zemědělského ústavu v Hradci Králové a Přírodovědeckého klubu v Pardubicích. Pořádá mykologické vycházky v obou těchto městech a publikuje již i první práce, zejména v Časopise českých houbařů, ve Vědě přírodní a v Přírodě. Z let válečných pochází i jeho zajímavá studie o ekologii vyšších hub, jejíž myšlenky nalezly později ohlas v knize prof. Kliky a spolupracovníků: Rostlinná sociologie.

V polovině čtyřicátých let však obrací svou pozornost skoro výlučně na rod *Lactarius*, kterému pak věnuje všechny své volné chvíle. Opisuje si rozsáhlé kapitoly o těchto houbách z mnoha knih světové literatury a pořizuje popisy a barevná pastelová vyobrazení podle čerstvého materiálu tak, jak jej sám sbírá anebo dostává poštou od svých četných mykologických přátel. Brzy (1948) obohacuje mykologii o nový druh ryzce *Lactarius hradecensis* Z. Schaef., ke kterému se letos vrátil s novým vymezením některých rozlišovacích kritérií. Jeho původním přáním bylo napsat o ryzcích protějšek ke známé a oblíbené knize V. Melzera „Atlas holubinek". S postupem doby a přibýváním nových poznatků mění se však původní záměr a snahy inž. Schaefera směřují k monografickému zpracování našich ryzců. V posledních letech obrací pozornost k herbářovým sbírkám a reviduje ryzce z herbáře Národního musea a bohatý herbář dr. Františka Šmardy. Rodná Morava jej přitahovala po celou dlouhou dobu jeho působení v Čechách, a proto navazuje alespoň úzké kontakty s moravskými mykology, především s dr. Františkem Šmardou, inž. Karlem Křížem a se zemřelým plk.

Aloisem Procházkou. Ti ho zásobovali jak čerstvým, tak i exsikátovým materiálem, který mu umožňuje dobré poznání moravských ryzců. Moravští mykologové — spolu s dr. Jiřím Kubičkou — zasílají mu též velkou kolekci tatranských ryzců, ze které těží jednak popisem dvou nových druhů (*Lactarius albocremeus* Z. Schaef. a *L. tatrorum* Z. Schaef.), jednak rehabilituje již dříve z Norska popsaný a pak zapomenutý *L. luteus* Blytt.

V průběhu let dospívá inž. Schaefer ke dvěma důležitým poznatkům, které pak hluboce ovlivňují jeho další práci. Dosud se mělo zato, že rod *Lactarius*, jakkoli je blízce příbuzný s rodem *Russula*, liší se od něho menším počtem druhů a hlavně jejich větší vzájemnou odlišností, tj., že zde počet tzv. mikrospecií je podstatně menší než u holubinek. Během studia však inž. Schaefer zjišťuje, že poměry u ryzců jsou dosti obdobné poměrům u holubinek, neboť četné druhy, dosud považované za homogenní, představují v podstatě soubor několika rozlišitelných „malých" druhů. Tyto poznatky pak publikoval v sérii prací pod titulem „Méně známé, vzácné a nové ryzce ČSSR" I-VIII. (1954—1966). Mezi novými druhy v této sérii popsanými je ovšem i několik ryzců, které mají hodnotu klasických druhů (makrospecií), jakým je např. velmi zajímavý *Lactarius echinoporus* Z. Schaef. s isolovanou ornamentikou výtrusů. V této sérii prací nově popsal nebo nově pojmenoval celkem 9 druhů ryzců. Řadu druhů má však ještě připravenou v rukopise.

Druhým významným momentem v práci inž. Schaefera je studium anatomické stavby pokožky. Dosavadní systematika rodu *Lactarius* věnovala sice pozornost pokožce klobouku jako znaku, který má význam pro rozdělení rodu do podrodů a sekcí, avšak vždy šlo spíše o vlastnosti makroskopické. Inž. Schaefer obrátil pozornost k mikroskopické struktuře stažené pokožky (tzv. skalp), při pohledu shora. Podařilo se mu nově utřídit ryzce do několika skupin na základě tohoto znaku, jak to zdůraznil ve své přednášce „Systematika rodu Lactarius" (přednesené 14. V. 1962 v Československé vědecké společnosti pro mykologii). Zdá se, že znaky ve struktuře pokožky budou mít význam nejen v taxonomii pro definici některých sekcí, ale usnadní i určování druhů v praxi.

Šedesátka zastihuje jubilanta uprostřed intensivní práce na monografickém zpracování rodu *Lactarius* pro Flóru ČSSR; přejeme mu možnost plného soustředění k dokončení této práce a těšíme se již na její vydání.

Seznam mykologických prací inž. Z. Schaefera.

1940

Muchomůrka červená na podzim roku 1939. Čas. čes. Houbařů 20 : 42—43, 1940.

1941

Šestnáct dní na holubinkách. Čas. čes. Houbařů 20 : 97—99 et 143—147.
Holubinka žlutozelená, Russula flavovirens B. R. Čas. čes. Houbařů 21 : 62.

1942

Jedlé holubinky podle hodnoty. Čas. čes. Houbařů 21 : 144—145.

1943

Některé vzácnější ryzce ze severovýchodních Čech. Čas. čes. Houbařů 22 : 39—40 et 109—110.
Russula viscida Kudrna v severovýchodních Čechách. Věda přírodní, Praha, 22 : 50—51.

1944

Russula brunneoviolacea Crawshay v severovýchodních Čechách. Příroda, Brno, 36 : 158—159.
Několik kapitol z ekologie a biologie našich vyšších hub. Věda přírodní, Praha, 22 : 292—299.
Měnlivost holubinky ametystové. Věda přírodní, Praha, 22 : 272—274.

1945

Zvonovka jarní. Věda přírodní, Praha, 23 : 288—290.
Příspěvek ke studiu variability bedly vlnaté (Lepiota clypeolaria). Věda přírodní, Praha, 23 : : 185—186.

1946

Lactarius aurantiacus Fr. a L. porninsis Roll. Ryzec modřínový. Příroda, Brno, 28 : 75—79.

1947

Ryzec oranzově hnědý. Lactarius ichoratus Fries. Čes. Mykol. 1 : 110—115.

1948

Nový druh ryzců: r. hradecký (Lactarius hradecensis sp. n.) Čes. Mykol. 2 : 83—85.
Příspěvek ke studiu variability ryzce zeleního (Lactarius blennius Fries.) Čes. Mykol. 2 : 110 až 114.

1949

Jest ryzec bledý (Lactarius pallidus Fr.) totožný s L.rubescens Bres. a L.decipiens Quél.? Čes. Mykol. 3 : 49—54.
Ryzec statný (Lactarius representaneus Britz.) Čes. Mykol. 3 : 110—114.

1950

Ryzec ukoptěný — Lactarius picinus Fries. Čes. Mykol. 4 : 85—90.

1951

Ryzec statný — Lactarius representaneus Britz. Čes. Mykol. 5 : 47—48.
Ryzec severský — Lactarius trivialis Fries. Čes. Mykol. 5 : 49—52.

1953

Barevné reakce mléka ryzců. Čes. Mykol. 7 : 708—112.

1954

Dva vzácnější ryzce blízké Lactarius theiogalus Fr., které popsal Velenovský z Čech [Méně známé, vzácné a nové ryzce ČSR I; L.cavinae Velen. et L.rugosus Velen.]. Čes. Mykol. 8 : 153—159.

1955

Méně známé, vzácné a nové ryzce ČSR II [L.marci-panis Velen. et L. rubrocinctus Fr.]. Čes. Mykol. 9 : 114—119.

1956

Méně známé, vzácné a nové ryzce ČSR III. [L.syringinus Z.Schaef.]. Čes. Mykol. 10 : 168 až 172.

1957

Méně známé, vzácné a nové ryzce ČSR IV. [L.chrysophyllus Z.Schaef.]. Čes. Mykol. 11 : : 50—53.

1958

Méně známé, a nové ryzce ČSR V. [L.russuloides Z.Schaef., L.luteus Blytt, L. albocremeus Z. Schaef. et L.tatrorum Z. Schaef.]. Čes. Mykol. 12 : 205—212.

1959

Méně známe, vzácné a nové druhy ryzců ČSR VI. [L.curtus Britz. et L.fascinans Fr.]. Čes. Mykol. 13 : 233—241.

1960

Méně známe, vzácné a nové druhy ryzců v ČSR VII. [L.cookei Z.Schaef., L. echinosporus Z.Schaef. et L.subtomentosus Z.Schaef.]. Čes. Mykol. 14 : 230—237.
Ryzce s červeným mlékem. Čas. čes. Houbařů (Mykol. Sborník) 37 : 49—54.

1966

Méně známé, vzácné a nové druhy ryzců ČSSR VIII. [L.hradecensis Z.Schaef. et L.cupricolor Z.Schaef.]. Čes. Mykol. 20 : 151—159.

Za Rudolfem Kovandou

Dne 13. května 1966 zesnul v Praze ve věku 67 let známý propagátor houbařství Rudolf Kovanda, člen výboru Čs. vědecké společnosti pro mykologii.

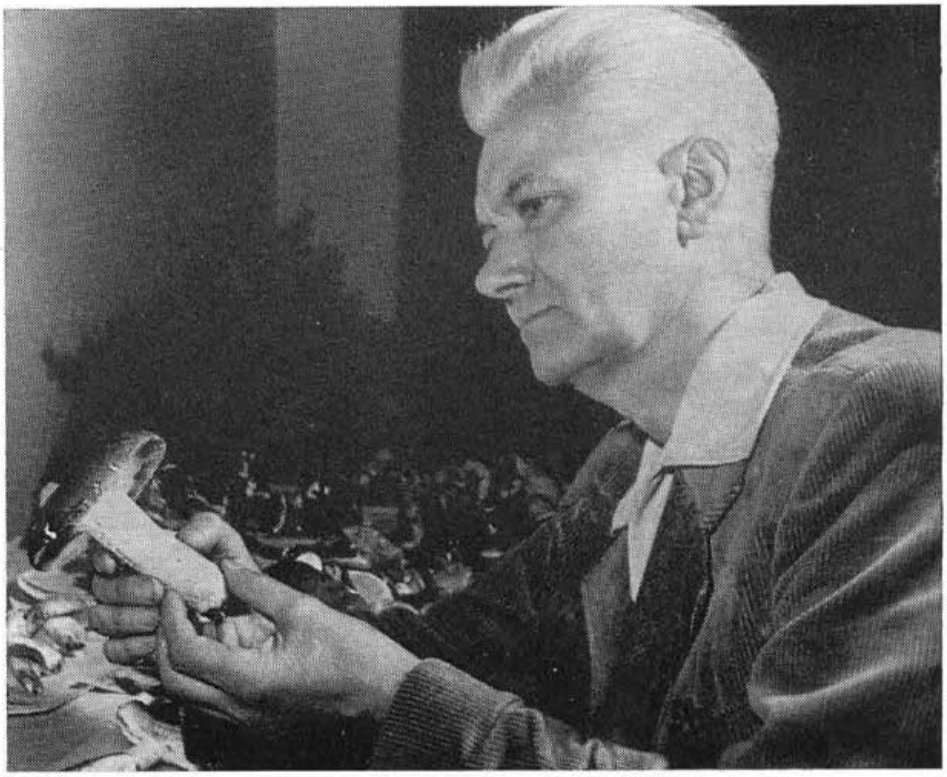

Zesnulý se narodil 26. IV. 1899 na Malé Straně v Praze, kde jeho rodiče měli obchod smíšeným zbožím. V tomto starobylém a idylickém prostředí strávil své mládí. Po vystudování střední školy byl disponentem u několika firem, posledně v Železárnách a drátovnách v Uhřiněvsi. Pro vleklou chorobu odešel poměrně brzo do důchodu; mohl proto věnovat většinu volného času mykologii, kterou si již předtím zamiloval.

Věnoval se hlavně propagaci houbařství. Během posledních dvou desetiletí proslovil veliký počet přednášek a uspořádal celou řadu houbařských výstav, a to jak v Praze a okolí, tak i ve venkovských městech. Velice pěkně a poutavě přednášel, a to jak po stránce formální, tak i obsahové, a proto jako řečník byl velmi oblíben. Při přednáškách i na výstavách využíval svého kreslířského nadání. Velice se zasloužil o rozšíření znalosti jedlých a jedovatých hub mezi naším lidem a v mnoha případech zabránil smrtelným otravám. O svých zkušenostech uveřejnil řadu článků, které byly otištěny hlavně v Časopisu čs. houbařů. V posledním desetiletí úzce spolupracoval také s Československou vědeckou společností pro mykologii, ve které byl od roku 1961 až do své smrti členem výboru.

Čest jeho památce!

Albert Pilát

Zpráva o jedenáctém valném shromáždění Československé vědecké společnosti pro mykologii konaném dne 12. dubna 1966

Dne 12. dubna 1966 se konalo v Praze v budově katedry botaniky Karlovy university jedenácté valné shromáždění Československé vědecké společnosti pro mykologii, které bylo zároveň vzpomínkovým večerem na zesnulého akademika Bohumila Němce. Před zahájením valného shromáždění pronesl dr. Josef Herink přednášku o rodu *Dermoloma*. Vlastní jednání zahájil předseda Společnosti člen koresp. ČSAV Albert Pilát. Úvodem pozdravil všechny přítomné, zejména zástupce brněnské pobočky dr. L. Marvanovou a inž. J. Lazebníčka. Poté vzpomenul zemřelých členů za uplynulé období. Byli to Václav Pavlík z Prahy, Jaroslav Sluka z Brna, Jaroslav Frýzek z Prahy, revisor účtů Společnosti Jan Bubník z Prahy a akademik Bohumil Němec, který byl zástupcem předsedy Společnosti. A. Pilát potom promluvil o životě a díle B. Němce.

Vědecký tajemník Společnosti Z. Pouzar podal zprávu o postupu prací v akci „Mapování 100 druhů hub v Evropě". Během roku 1965 přijalo brněnské ústředí této akce 1100 hlášení nových lokalit mapovaných druhů hub. V letošním roce mají být zpracovány údaje o prvních 25 druzích. Tak jako v minulých letech pokračovaly i loňského roku přednášky, doplněné instruktážními exkursemi. V Praze bylo uspořádáno celkem 27 přednášek za účasti 1190 zájemců a 20 instruktážních exkursí, kterých se účastnilo celkem 305 osob. Mykologická poradna v sekretariátě Společnosti udělila rady a určila houby 691 zájemci a určila obsah 28 zásilek. Spolupráce Společnosti se zahraničím spočívala jednak v již dříve uvedené „Mapovací akci 100 druhů hub", a jednak ve výměně České mykologie i jiných zdejších publikací za odborné práce zahraniční. Vyměňovali jsme s 57 zahraničními partnery. Tato výměna je po odborné stránce velice úspěšná a znamená podstatný přínos pro knihovnu Společnosti. Z celkového počtu 78 publikací, které přibyly v minulém roce do knihovny Společnosti, byly zakoupeny 4 knihy. Ostatní bylo získáno výměnou. V nejbližší budoucnosti bude ve své práci pokračovat komise názvoslovná. Uvažuje se též o svolání toxikologů a to nejen z řad mykologů, ale i z kruhů lékařských, které projevují o tento obor značný zájem.

Po zprávě vědeckého tajemníka informoval přítomné členy o životě brněnské pobočky inž. J. Lazebníček. Některými zprávami přímo z pracoviště Botanického ústavu ČSAV v Brně doplnil ještě referát Z. Pouzara podrobnostmi o akci „Mapování 100 druhů hub v Evropě". V brněnském ústředí je zatím již zařazeno 11 000 kartotéčních lístků s údaji o mapovaných houbách. Mimo „Mapovací akci" se také členové pobočky zasloužili o udržování a doplňování stálé expozice Moravského musea Houby/Fungi. Celoroční výsledek činnosti za r. 1965 vykazuje 409 účastníků na nedělních instruktážních exkursích, 153 na přednáškách a 1463 na houbařských pondělcích, kde určování materiálu bývá doplněno kratší přednáškou. Mezi přednášejícími přivítala pobočka také jednoho zahraničního hosta. Byl to prof. Kurt Lohwag z Vídně. Návštěvníkům výstavy a houbařských pondělků bylo určeno celkem 1956 druhů hub. Společně s kroužkem přátel hub při Moravském museu v Brně vydávala pobočka 10. ročník Mykologického zpravodaje. Knihovna pobočky byla v minulém období doplněna 32 svazky včetně 26 ročníků Mykologického sborníku.

O 19. ročníku České mykologie informoval přítomné výkonný redaktor dr. M. Svrček. Hospodář Společnosti Karel Kult podal vedle zprávy finanční stručný výklad k tomu, co jsou příjmy Společnosti a co vše je zahrnuto do výdajů. Společnost zaměstnává dvě poloden ní administrativní síly a dva externí zaměstnance, a to účetní a výkonného redaktora České mykologie. Ke dni valného shromáždění měla společnost 4 čestné členy a 245 řádných. Za revisory účtů prohlásil Václav Cipra, že revisoři shledali veškeré účetní doklady za minulý rok v pořádku. Valné shromáždění zprávu hospodáře schválilo.

Plénum přijalo návrh dr. Piláta, aby revisorem účtů za zemřelého Jana Bubníka byl zvolen prof. Viktor Jedlička.

Valné shromáždění rozhodlo, aby byl zaslán pozdravný telegram čestnému členu společnosti Rudolfu Veselému, který se v nedávné době podrobil operaci.

J. Svrčková

Přehled přednášek ČVSM v době od 12. IV. 1966 do 5. IX. 1966

Přednášky se konaly vždy v pondělí na členských schůzích Československé vědecké společnosti pro mykologii v Botanickém ústavu Karlovy university v Praze 2, Benátská 2. Schůze začínaly v 19,30 hod., s výjimkou valného shromáždění, jehož začátek byl určen na 19. hod.

12. IV. 1966 Valné shromáždění

Před zahájením vlastního jednání pronesl dr. J. Herink přednášku o rodu Dermoloma.

18. IV. 1966	Dr. M. Svrček:	Jarní mykoflora pražského okolí.
25. IV. 1966	Dr. A. Pilát:	Sjezd mykologů alpských zemí v Celovci.
2. V. 1966	K. Kult:	O některých zajímavějších druzích holubinek.
16. V. 1966	Dr. E. Wichanský:	Letošní jarní houby.
23. V. 1966	Z. Pouzar:	Anatomická stavba hub chorošovitých.
30. V. 1966	Inž. J. Lazebníček:	Mapování zeměpisného rozšíření 100 druhů makromycetů v Evropě.
6. VI. 1966	V. Hervert:	Mykologická fytopathologie ve vztahu k zemědělství.
13. VI. 1966	Dr. M. Svrček:	Pokyny pro vědecké zpracování hub.
20. VI. 1966	Z. Pouzar:	Houby časného léta.
27. VI. 1966	K. Kult:	Zajímavější nálezy hub z Krušných hor.
4. VII. 1966	Dr. M. Svrček:	O rodu Galerina.
11. VII. 1966	K. Kult:	Přehled letních druhů hub.
18. VII. 1966	Z. Pouzar:	Jedovaté a jedlé houby v letním období.
25. VII. 1966	Z. Pouzar:	Letní houby středních Čech.
1. VIII. 1966	Z. Pouzar:	Léto z hlediska mykologa.
8. VIII. 1966	Dr. F. Kotlaba:	Letní druhy našich chorošů.
15. VIII. 1966	Dr. E. Wichanský:	Houby kukmákovité. I.
22. VIII. 1966	Dr. J. Herink:	Nové poznatky o rodu Dermoloma.
29. VIII. 1966	Dr. E. Wichanský:	Houby kukmákovité II.
5. IX. 1966	Dr. M. Svrček:	O rodu Rhizopogon.

Na schůze přinášeli účastníci bohatý mykologický materiál, který byl určován a současně demonstrován.

J. Svrčková

Přehled instruktážních exkursí v době od 12. IX. 1965 do 2. X. 1966

V přehledu uvádíme datum, cílovou stanici, kde byl sraz účastníků a jméno vedoucího exkurse.

12. IX. 1965 Košatky, inž. V. Landkammer
19. IX. 1965 Lysá n. L.-Dvorce, inž. V. Landkammer
26. IX. 1965 Mokrá Vrata, inž. V. Landkammer
10. X. 1965 Dobřichovice, inž. V. Landkammer
17. X. 1965 Lysá n. L.-Dvorce, dr. E. Wichanský
24. X. 1965 Světice, inž. V. Landkammer
31. X. 1965 Zbraslav-Baně, inž. V. Landkammer
17. X. 1965 Dobřichovice, inž. V. Landkammer
10. IV. 1966 Karlštejn, dr. M. Svrček
24. IV. 1966 Srbsko, inž. V. Landkammer
8. V. 1966 Černošice, F. Jarkovský
15. V. 1966 Mníšek pod Brdy, inž. V. Landkammer
22. V. 1966 Černošice, F. Jarkovský
29. V. 1966 Zbraslav-Baně, inž. V. Landkammer
5. VI. 1966 Řevnice, inž. V. Landkammer
12. VI. 1966 Světice, inž. V. Landkammer
19. VI. 1966 Všeradice, inž. V. Landkammer
26. VI. 1966 Dobřichovice, inž. V. Landkammer
3. VII. 1966 Řevnice, F. Jarkovský
10. VII. 1966 Klánovice, inž. V. Landkammer
17. VII. 1966 Černošice, F. Jarkovský
24. VII. 1966 Pořičany, inž. V. Landkammer
31. VII. 1966 Nesvačily, F. Jarkovský
7. VIII. 1966 Klánovice, F. Jarkovský
14. VIII. 1966 Lysá n. L.-Dvorce, Dr. E. Wichanský
21. VIII. 1966 Mokrá Vrata, Dr. E. Wichanský
28. VIII. 1966 Karlštejn, Dr. J. Herink
4. IX. 1966 Jílové, inž. V. Landkammer
25. IX. 1966 Dobřichovice, F. Jarkovský
2. X. 1966 Lysá n. L.-Dvorce, inž. V. Landkammer

J. Svrčková

LITERATURA

Alexander H. Smith et S. M. Zeller: **A Preliminary Account of the North American Species of Rhizopogon.** Memoirs of the New York Botanical Garden 14(2):1—177 + 5 kreslených tabulí, 6 fotografických a 2 barevné, 1966.

Obsáhlá práce A. H. Smitha a S. M. Zellera je monografií severoamerických druhů rodu *Rhizopogon*. Popisují v ní celkem 137 druhů, z nichž většina je nových. Toto překvapující bohatství odůvodňují autoři tím, že velké množství severoamerických druhů je patrně endemických. Z Evropy je známo poměrně málo druhů a jejich ohraničení je nejisté. Např. M. Svrček (1958) uvádí z Československa jen 5 dobrých druhů a 4 odrůdy, vedle devíti druhů pochybných a dalších 12 druhů, které popsal J. Velenovský a jež považuje také za pochybné. I když nelze pokládat rod *Rhizopogon* v Evropě za dokonale zpracovaný, přece překvapuje nepoměr mezi počtem evropských a severoamerických druhů.

Podkladem k práci A. H. Smitha byl hlavně materiál, který nasbíral zesnulý S. M. Zeller (zemřel 4. XI. 1948), a proto je uváděn jako spoluautor. Další materiál nasbíral A. H. Smith hlavně ve státu Idaho v oblasti střední části Salmon River. Čerstvý materiál nemohl většinou určit podle dosavadní literatury a to ho přivedlo k tomu, aby si tohoto rodu všímal podrobněji. Zjistil také, že mnoho amerických druhů bylo chybně identifikováno s evropskými. Zdá se, že většina druhů tohoto rodu má omezené areály, kromě několika, jež jsou rozšířeny snad v celém mírném pásu. Zjistil, že většina druhů ze státu Idaho se liší od těch, jež Zeller a on nalezli v Kalifornii. Hlavní příčinu bohatství amerických druhů vidí Smith v tom, že v Severní Americe roste mnohem větší počet dřevin než v Evropě.

K rozlišení druhů používá A. H. Smith korelaci znaků makroskopických s mikroskopickými a připojuje k nim několik chemických reakcí: dotyk plodnice s roztokem $FeSO_4$ s 2,5% KOH a jodovou reakci výtrusů a plektenchymů.

Většina druhů kořenovců-*Rhizopogon* je vzácných a kromě toho lze jejich plodnice těžko nalézt. Mnoho druhů starší autoři stahují do jednoho. Podle A. H. Smitha je pod *Rhizopogon rubescens* zahrnováno nejméně 15 druhů, jejichž plodnice se zbarvují za živa pomačkáním do červena. Určování druhů tohoto rodu je značně obtížné, neboť jsou si velmi podobné a často lze těžko říci, kde jeden začíná a končí. Proto také svoji práci nenazval monografií, nýbrž jen prvním přehledem.

Latinské diagnosy u nových druhů většinou nejsou delší než 3 řádky, takže je lze považovat jen za symbolické, aby bylo vyhověno nomenklatorickým pravidlům.

Albert Pilát

E. Müller-Kögler: **Pilzkrankheiten bei Insekten.** Paul Parey in Berlin und Hamburg 1965. 444 stran. DM 98,—

Při dnešním bouřlivém rozvoji patologie hmyzu je velmi těžké udržet kontakt mezi starší a novou literaturou. Velmi důležitým spojovacím článkem jsou v tomto směru podrobné specialisované přehledy; jedním z nich je i nová kniha pracovníka „Ústavu pro biologický boj s hmyzem" v Darmstadtu E. Müllera-Köglera. Je věnována oboru, ve kterém autor pracuje už řadu let a obsahuje v praktickém uspořádání všechno, co bylo dosud v tomto oboru publikováno. Předností knihy je, že registruje velmi pečlivě a rovnoměrně práce autorů celého světa napsané v nejrůznějších jazycích. Mnohé z těchto prací vlastně objevuje pro světovou literaturu.

Knihy se dělí na tři kapitoly. První z nich (str. 4—62) se zabývá použitím patogenních hub proti škodlivému hmyzu a roztočům, o němž vyšly práce v letech 1937—1963. Jsou zde postupně zachyceny pokusy s jednotlivými druhy hub v použití proti určitým hmyzím škůdcům. Zachyceny jsou jak akce účinné, tak i pokusy, které zklamaly. Systematické seřazení látky podle druhů hub a u každé pak podle druhů hostitelů je velmi přehledné a značně ulehčuje orientaci.

Zbývající dvě kapitoly jsou zaměřeny spíše teoreticky. Je to především kapitola (str. 63—146) věnovaná základům použití patogenních hub, která obsahuje kompletní metodiku diagnosy, isolování, důkazu patogenity,, určování virulence, získávání a rozmnožování infekčního materiálu, dále rozvádí otázky spojené s umělou infekcí hmyzu, jakož i důležité otázky o možnosti zničení virulence insekticidy a o možných vedlejších účincích hub na člověka i přírodu.

Třetí, rozsahem největší kapitola (str. 147—347) se zabývá základy infekce, patogenese a epizootiologie. Je to po stránce teoretické vlastní základ celé knihy. Tak např. ve stati o patogenesi jsou probrány velmi podrobně různé způsoby infekce, průběh infekce, podmínky infekce, a to jak u houby, tak i hostitele (resistence, imunita, konstituce) a okolního prostředí (voda,

vlhkost, půda, teplota, světlo). Pak je probírán další postup infekce, kde se věnuje pozornost růstu hub ve vnitru hostitele, následky onemocnění, jak se projevují na příklad v hemolymfě, střevě, tvorbě toxinů a enzymů, dýchání atd. Zvláštní odstavce jsou věnovány symptomům, řetězení onemocnění, inkubační době, latentnímu onemocnění a možnostem uzdravení hostitele.

Konečně oddíl o epizootiologii podává rozbor faktorů pro tento úsek vývoje houby důležitých, zabývá se podrobněji saprofytickou fází houby, nepřátely patogenních hub, hustotou hostitele, přenosem a přirozeným rozšiřováním patogenních hub a konečně přirozenými epi- a enzootiemi a jejich hospodářským významem.

O důkladnosti celé práce svědčí seznam použité literatury, kterou zná autor většinou v originále, jen několik publikací zná podle referátů. Seznam zaujímá 42 hustě potištěných stran. U některých prací, autoru v originále nesrozumitelných (např. ruských) se objevují zajímavé poznámky, osvětlující různé cesty, jimiž byl získán překlad celé práce, nebo aspoň důležitých částí.

Hlavním kladem Müllerovy-Köglerovy práce je především dokonalá znalost literatury a způsob, jakým je tato literatura zpracována. Jsou tu vybrány skutečně zásadní postřehy jednotlivých autorů a ty jsou pečlivě registrovány. Müller-Kögler se však pečlivě střeží toho, aby čtenáře ovlivňoval svými názory, a tím už předem sváděl čtenáře k předčasným soudům. Ovlivnění čtenáře tu spočívá tedy jen ve výběru fakt, který je však velmi objektivní a velmi zdařile zachycuje vývoj názorů i dnešní stav tematu. Vývoj vědy pokračuje, příručka si však právě pro tento rys zachová svoji trvalou hodnotu, už také proto, že jako první zachycuje vznik a bouřlivý rozvoj této mladé disciplíny.

Ke knížce můžeme gratulovat jak autoru, tak i nakladatelství, které ji vypravilo s velkou péčí.

A. Samšiňáková

Alexander H. Smith et *Rolf Singer:* **A monograph on the genus Galerina Earle.** Hafner Publishing Company New York and London 1964, pp. 384, 20 tab. Cena $ 23,50.

Dílo dvou význačných amerických mykologů je výsledkem dlouholetého studia tohoto velkého rodu lupenatých hub *(Agaricales)*. Evropské druhy zpracoval monograficky již v r. 1935 R. Kühner a jeho práce je stále nepostradatelná. Smith a Singer převzali v hlavních rysech Kühnerovo pojetí a vymezení vnitrodového členění rodu *Galerina*, bohatě je však rozšířili. Je to pochopitelné, srovnáme-li počet druhů v monografii Kühnerově (18) s počtem v díle Smitha a Singera, kteří popisují překvapující číslo 203 druhů, z nichž jenom 56 jsou druhy jiných autorů. Celkový počet nových druhů je 48 (nepočítaje v to několik variet a forem), neboť jmenovaní mykologové ostatních 99 druhů popsali již ve svých dřívějších příspěvcích. Oba pracovali takřka výhradně s vlastním materiálem a jen výjimečně věnují pozornost také exsikátům jiných mykologů. Jsou toho názoru, že zpracování herbářových sběrů — pokud jsou doplněny popisem nezbytných makroznaků, pozorovatelných jen na plodnicích v čerstvém stavu — bude snazší právě s pomocí jejich monografie. I když v titulu díla se neobjevuje zeměpisný název, je zřejmé, že převážně jde o monografii severo-a jihoamerických druhů. Proto také nepřekvapuje tak vysoké číslo nových druhů. Evropská mykoflóra, v dávné minulosti citelně ochuzená glaciály, vykazuje přesto podstatně vyšší počet druhů, než kolik jich uvádí Kühner v roce 1935; z celkového počtu 203 je z evropských zemí dosud známo 52 druhů.

V rozdělení rodu na dva podrody, *Tubariopsis* a *Galerina*, se autoři přidrželi názoru Kühnera. Další členění je v souladu s rozmanitostí znaků, které předtím nebyly dostatečně taxonomicky hodnoceny, jejichž kombinace však jsou vodítkem k druhovému rozlišení, nebo jde o znaky, jimiž je charakterizováno mnoho pouze severoamerických a jihoamerických druhů. Podrod *Galerina* je rozdělen na 9 sekcí, z nichž některé nejsou v Evropě vůbec zastoupeny nebo jen chudě, jako např. sekce *Calyptrospora*, kde ze 20 druhů je v Evropě známo pouze 7 velmi vzácných druhů, a to ještě vesměs (až na *Galerina sahleri)* jen z ojedinělých nálezů takřka výhradně z Anglie. Mnohé sekce jsou dále rozděleny na subsekce a tyto opět na ještě menší celky, označované jako stirps.

Vlastní klasifikaci a popisům předchází všeobecná část (včetně úvodu 31 stran), v níž je mimo jiné pojednáno o všech znacích, které autoři použili při vymezení taxonů. Nejzávažnější jsou přirozeně mikroznaky, a to na prvém místě morfologie výtrusů a cystid. Většina typických představitelů rodu má výtrusy s bradavčitou nebo vrásčitou ornamentikou vyjma supraphilární plošky, označované jako „plage" (vhodný český termín je „lysinka"). U některých druhů se exospor (= perispor v pojetí jiných autorů) význačně odlupuje od episporu; této vlastnosti přisuzují Smith a Singer velký taxonomický význam a na ní založili celou sekci *Calyptrospora*, zatímco Kühner, který rovněž tento znak již dříve pozoroval, považoval jej za podružný a jeho výskyt hodnotil jen vnitrodruhově *(Galerina hypnorum* f. *calyptrospora* Kühn.). K zajišťování často velmi jemné ornamentiky spor je nutno pozorovat výtrusy v Melzerově činidle nebo v 3% roztoku KOH olejovou immersí. U cystid je důležitý nejen jejich tvar a velikost, ale

také rozmístění na lupenech (cheilocystidy, pleurocystidy). Také ekologie napomáhá k rozlišení druhů, některé jsou specialisovány (tak sphagnikolní, muscikolní, humikolní, dřevní aj.), podle dosavadních pozorování však netvoří mykorrhizu.

Vlastní, podstatnou část knihy zaujímá klasifikace druhů a jejich popisy, které jsou výstižné, spíše stručnější v makroznacích (v nichž jsou si ostatně všechny druhy r. *Galerina* velice podobné) a úplné v mikroznacích. Synonymikou ani literární historií se autoři příliš nezabývají, uvádějí je jen jako nezbytné minimum a kriticky rozlišují mezi vlastním pozorováním a případnými názory jiných, o nichž se zmiňují jen okrajově a zcela stručně. Zpracování jejich ve slovech úsporných a současně dokonale jednotných popisů může být vzorem a ukazuje, jakým způsobem je možno — s nadějí na reálné zakončení — zhodnotit a publikačně připravit i velké taxonomické celky. Údaje o rozšíření a lokalitách, jak ostatně bývá v pracích Smithových zvykem, se omezují na širší oblasti zeměpisné (vyjma citace typového materiálu) a studované položky jsou uvedeny pouze dokladovými čísly.

Vyobrazení jsou redukována na pérovky (tvar cystid a ukázky výtrusů) a černobílé fotografie, výborně reprodukované na dvaceti křídových tabulích.

Je zřejmé, že toto významné moderní dílo je závažným obohacením světové mykologické literatury a že jistě přispěje k revisi dosavadních názorů také na evropské zástupce rodu *Galerina*, a tím k jejich dokonalejšímu poznání, i když snahu po vzájemné identifikaci druhů bude třeba uplatňovat velmi obezřetně.

M. Svrček

Acta mycologica. Vol. I. 1965. — Polskie towarzystwo botaniczne. Warszawa 1965. Wydawnictvo z zasiłku Polskej Akademie Nauk. 1—271 pp. Cena zł 65.

V redakci známé polské mykoložky A. Skirgiełłové a A. Gajewské vyšel koncem r. 1965 prvý samostatný sborník prací polských mykologů, který soustřeďuje výhradně mykologická pojednání, dosud uveřejňovaná hlavně v botanickém sborníku Monographiae botanicae. Do prvého svazku Acta mycologica přispělo 10 autorů celkem dvanácti pracemi, týkajících se jak hub vyšších, tak mikromycetů, a zaměřených převážně floristicky a floristicko-ekologicky. Jediná taxonomická studie je od S. Domańského, v níž autor popisuje nový rod *Dentipratulum*, založený na rovněž nově popsaném druhu *D.bialoviesense* Domański, z příbuzenského okruhu rodu *Hericium* Pers. ex S. F. Gray. Houba byla nalezena na odumřelých smrkových kmenech v bialověžském pralese. Vyšších hub polské mykoflory se týkají oba příspěvky W. Rudnické-Jezierské (o výskytu *Mycenastrum corium* a houby z polského území Tatranského národního parku), Z. Domańského (houby doliny Kowańca v pohoří Gorce) a nejobsáhlejší z nich od M. Lisiewské o mykoflóře dubohabrových lesů v oblasti Velkopolska. A. Skirgiełło uveřejňuje dosavadní poznatky o rozšíření dvou mapovaných druhů, *Xerocomus parasiticus* a *Pycnoporus cinnabarinus*, v Polsku. O mikromycetech pojednávají příspěvky W. Truszkowské (o výskytu *Helminthosporium tiliae* na lipách v bialověžském pralese a druhé pokračování zpracování pyrenomycetů z téže lokality), D. Zaborowské a E. Stpiczyńské-Toberové (o vodních mikromycetech, zejména plísních), askomycetů se týká pojednání A. Kohlmanové-Adamské (o koprofilních houbách z okolí Varšavy), rzi a sněti rovněž z okolí Varšavy práce T. Majewského.

M. Svrček

William T. Stearn: **Botanical Latin.** Thomas Nelson & Sons, 36 Park Street, London W1, pp. XIII + 566, 1966. Cena 5 £, 5 s.

Botanická latina (Botanical Latin) je obsáhlá kniha, která se soustavně zabývá latinským jazykem s hlediska botaniky. Latina má pro popisnou botaniku význam nejenom jako jazyk diagnóz nových taxonů, ale především je to jazyk, kterým jsou napsány stovky knih o rostlinách i houbách, a to zejména z minulého století, které však neztratily na svém významu i pro současnou dobu. Mimo to ještě dnes řada botaniků a mykologů píše své práce celé anebo zčásti (popisy!) latinsky. Botanika, a tím i mykologie, je dnes vlastně jediná věda, která má svůj nadnárodní společný vědecký jazyk, a lze bez nadsázky říci, že z hlediska celosvětového je latina nejvýznamnějším botanickým jazykem. Proto velmi vřele vítáme knihu význačného anglického botanika a dnes nejzasvěcenějšího znalce dějin botaniky období Linnéova Williama T. Stearna z londýnského Britského musea (British Museum).

Nezasvěcený čtenář by jistě mohl namítnout, proč je nutno vydávat příručku botanické latiny o více jak pěti stech stranách, když existuje nepřeberné množství dobrých školních učebnic a

slovníků jazyka latinského téměř ve všech jazycích kulturních národů. Autor však systematicky dokládá, že botanická latina, tak jak se vyvinula prakticky v posledních třech stech letech, se již velmi vzdálila jazyku Ciceronovu a Horaciovu — tedy klasické latině jaká se učí na školách — a to jak slovní zásobou, tak i stylistikou, takže dnes je nutno se učit této botanické latině nikoli z římských klasiků, ale z děl klasiků botaniky, jako je de Candolle, Fries, Boissier a celá plejáda dalších, prakticky až do současnosti. Botanická latina je v podstatě modifikací latiny středověké, která byla jazykem živým v kruzích církevních a vědeckých a která byla úřední řečí někde i do začátku devatenáctého století (např. v Uhrách). Proto má botanická latina velkou slovní zásobu, dosti odchylnou od původní latiny římské. Velmi ji proto uškodily puristické snahy některých klasických filologů, kteří hlavně v devatenáctém století odstraňovali slova, obraty a pravopis, které pronikly do latiny ve středověku. Autor zde také dokládá, že z tohoto hlediska není správné měnit v botanice obvyklý způsob psaní slov na tvar obvyklý v klasické latině, s čímž recensent vřele souhlasí. Tak je správné ponechat tvar *acris, palustris, laevis, laevigatus, annulus, bacca* a *sylva* namísto abychom je opravovali na *acer, paluster, levis, levigatus, anulus, baca a silva.* To se týká pochopitelně i jmen, a proto je správnější psát *Fagus sylvatica* namísto opravené formy *Fagus silvatica* apod.

V úvodním oddílu probírá autor ještě latinskou abecedu a správnou latinskou výslovnost, což má význam především pro anglicky hovořící botaniky, kteří vyslovují většinu latinských jmen rostlin špatně (na rozdíl např. od Čechů, kteří vyslovují latinská slova přibližně správně v důsledku prakticky fonetického pravopisu češtiny). V dalším oddílu knihy, věnovaném gramatice, autor důsledně používá příkladů z botaniky, aby usnadnil procvičení typických vět diagnóz a komentářů k popisům rostlin. Nejdůležitější je oddíl třetí, kde jsou kapitoly týkající se latinského botanického slohu. V kapitolách o latinských diagnozách a popisech jednak definuje, co to diagnoza je a správně ji rozlišuje od popisu (descriptio). U nás se často oba pojmy zaměňují. Diagnóza je pouze stručné rozlišení od nejbližšího příbuzného druhu, na rozdíl od popisu (descriptio), což je stručný popis rostliny ve vztahu ke znakům, které mají důležitost v té které skupině pro druhovou systematiku. Obě kapitoly jsou velmi účelně doplněny řadou moderních latinských diagnóz a popisů řas, hub, lišejníků, mechů i cévnatých rostlin tak, jak je autor vybral ze současné literatury. Popisy jsou vybrány velmi pečlivě, takže čtenář najde i příklady popisů rostlin, které byly studovány nejmodernějšími metodami (elektronový mikroskop u řas, barevné reakce hub, přítomnost lišejníkových kyselin, schopnost zkvašování u kvasinkových organismů apod.) V kapitole popisu naleziště probírá autor celou řadu nejrůznějších typů lokalit, avšak zřejmě zde má na mysli spíše vyšší rostliny, neboť typická mykologická úsloví zde chybí. Dále následují kapitoly o zeměpisných pojmech s místopisným slovníkem. Kapitola o barvách je velmi obsažná a autor zde cituje skoro doslova i obsáhlý rozbor anglického badatele H. T. Whartona o termínech, které pro barvy používal Elias Fries. Důležité jsou i kapitoly o slovech řeckého původu, která se objevují především v latinských jménech rostlin (doplněna slovníkem) a o tvoření latinských jmen rostlin. Nejobsáhlejší kapitola je věnována popisné terminologii, po níž následuje kapitola o zkratkách a symbolech (V moderní literatuře jedna z nejúplnějších!). Práce je zakončena obsáhlým smíšeným slovníkem latinsko-anglickým a zároveň anglicko-latinským.

Kniha je bohatě ilustrována kresbami rostlin a rozbory jednotlivých orgánů i schematickými obrázky různých tvarů s příslušnými latinskými termíny, což přispívá k větší názornosti.

Je napsána velmi jasným stylem, takže je srozumitelná i těm, kteří nemají hlubší vědomosti o latině. Jednotlivé otázky jsou probrány od elementárních základů až ke složitým stylistickým detailům. To, že k jednotlivým kapitolám jsou často připojovány speciální slovníky, je velmi vítané pro ty, kteří by chtěli použít knihy k soustavnému jazykovému studiu. Cenné je především to, že autor, sám systematik, psal knihu s ohledem na její upotřebení v každodenní odborné práci a zahrnul do ní proto vše, s čím se může botanik a mykolog při své práci setkat.

Knihu W. T. Stearna doporučujeme všem mykologům, kteří pracují v oboru systematiky a kteří se setkávají s latinou. Může v mnoha případech sloužit i jako doplňková vysokoškolská učebnice systematické botaniky, a to zejména metodiky popisné taxonomie. Dnes, kdy si i u nás (ve specializovaných prodejnách) mohou jednotliví zájemci objednat, ovšem za jistých finančních obětí, vědecké knihy ze západních států, najde toto dílo, jak se domnívám, i mezi našimi botaniky a mykology rozsáhlé použití.

Zdeněk Pouzar

Oprava — Correction

V přehledu druhů rodu *Dermoloma* [Čes. Mykol. 20 (3) : 148, 1966] vypadla řádka se jménem druhu *D. hybridum* Kühn. Proto otiskujeme přehled znovu:

Conspectus specierum generis *Dermoloma* (Lange) Sing. ex Herink (1959 p. 62)

1. Sporae non amyloideae
   2. Pileus non tomentosus, usque ad 2,5 cm diam., odor saporque farinacei
      3. Sporae 5—7 × 3—4,5 μ . . . . . *D. atrocinereum* (Pers. ex Fr.) P. D. Orton
      3. Sporae 9—12 × 5—6 μ . . . . . *D. emilii-dlouhyi* Svr.
   2. Pileus tomentosus, usque ad 8 cm diam., odor saporque farinacei.
      Sporae 6—7 × 4—5,5 μ . . . . . *D. hybridum* Kühn
1. Sporae amyloideae
   2. Sporae 5—6 × 3,5—4,5 μ, lamellae profunde emarginatae et dente adnatae . . . . . *D. cuneifolium* (Fr. ex Fr.) Sing. ex Hering
   2. Sporae 6—8 × 4,5—5,5 μ, lamellae subdecurrentes vel adnatae, dente decurrentes . . . *D. josserandii* Dennis et P. D. Orton (Syn.: *Tricholoma hygrophorus* Joss.)

ČESKÁ MYKOLOGIE — Vydává Čs. vědecká společnost pro mykologii v Academii, nakladatelství ČSAV, Vodičkova 40, Praha 1 — Nové Město — dod. p. ú. 1. — Redakce: Praha 1 — Nové Město, Václavské nám. 68, dod. p. ú. 1, tel. 233-541. — Tiskne Knihtisk n. p., provoz 4, Praha 10 — Vršovice, Sámova 12, odd. p. ú. 101. Rozšiřuje Poštovní novinová služba. Objednávky a předplatné přijímá PNS — Ústřední expedice tisku, administrace odborného tisku. Jindřišská 14, Praha 1. Lze také objednat u každého poštovního úřadu nebo doručovatele. Objednávky do zahraničí vyřizuje PNS — Ústřední expedice tisku, odd. vývoz tisku, Jindřišská 14, Praha 1. — Cena jednoho čísla 5,50 Kčs. — Roční předplatné Kčs 22,—. US$ 4.—, £ 1, 8, 8. Toto číslo vyšlo v říjnu 1966. A-01*61162

©Academia, nakladatelství Československé akademie věd 1966

ČESKÁ MYKOLOGIE

MYKOLOGIA ČECHICA

Čtvrtletník Čs. vědecké společnosti pro mykologii
pro šíření znalosti hub po stránce vědecké i praktické

ROČNÍK XX.

Redigoval člen korespondent ČSAV dr. *A. Pilát*, doktor biologických věd
s redakčním kruhem, který tvořili:
akademik dr. *C. Blattný*, doktor zemědělských věd, prof. dr. *K. Cejp*, doktor biologických věd,
dr. *P. Frágner*, MUDr. *J. Herink*, dr. *F. Kotlaba*, kandidát biologických věd,
inž. *K. Kříž*, *K. Poner*, prom. biol. *Z. Pouzar*, dr. *M. Svrček*, kandidát biologických věd
a dr. *F. Šmarda*

V Praze 1966

OBSAH

BLATTNÝ, C.: Mikrokefalie virového původu u Laccaria sp. a dalších druhů hub . . 215
— Hoplothrips pedicularius (Holiday) na plodnicích Stereum purpureum 216
CEJP, K.: Některé naše hnízdovkotvaré houby (Nidulariales) 29
— K 100. výročí narození prof. dr. Františka Bubáka 199
— Výskyt některých druhů rodu Phyllosticta na ozdobných rostlinách a dřevinách. II. 205
CEJP, K. a MILKO, A. A.: Studie o rodu Pseudogymnoascus Raillo 160
ČERNÝ, A.: Hnědák šafránový — Phaeolus croceus (Pers. ex Fr.) Pat. — nový choroš pro ČSSR 90
ČÍHA, M. J.: Několik poznámek k výskytu žemlově zbarvené odrůdy májovky: Calocybe georgii (Clus. ex Fr.) Kühner var. aromatica (Roques) Pilát 80
FRÁGNER, P.: Trichophyton rubrum (Cast.) Sabouraud var. nigricans var. nova . . 27
FRÁGNER, P. a MŮČKA, V.: Rubronigrin, nové antibiotikum z Trichophyton rubrum var. nigricans 182
HLŮZA, B.: Příspěvek k ekologii třepenitky modrající — Hypholoma coprinifacies (Roll.) Herink 34
JEDLIČKA, V.: Prof. Jan Bubník in memoriam 203
KOTLABA, F.: Podzimní exkurze československých mykologů na Karlštejn 125
— Co je Polyporus sorbi Velenovský? 184
— Rozšíření běločechratky hořké — Leucopaxillus gentianeus (Quél.) comb. nov. v Československu a poznámky k její nomenklatuře 229
KOTLABA, F. a POUZAR, Z.: Pstřeňovec — Buglossoporus gen. nov., nový rod chorošovitých hub. (S barevnou tabulí č. 61) 81
— Co je Polyporus acanthoides Bull. ve smyslu Velenovského a poznámky k systematickému postavení Polyporus croceus (Pers.) ex Fr. 97
— Haasiella, nový rod lupenatých hub a H. splendidissima sp. nov. (S barevnou tabulí č. 62) 135
KOTÝNKOVÁ-SYCHROVÁ, E.: Mykoflóra chodeb kůrovců v Československu . . . 45
KŘÍŽ, K.: Výsledky mapování šiškovce šupinatého — Strobilomyces floccopus — a hřibu nachovýtrusného — Porphyrellus pseudoscaber — v ČSSR 164
— NDR bilancuje dosavadní výsledky mapování vybraných makromycetů 242
KŘÍŽ, K. a ŠMARDA, F.: Stálá výstava hub v Brně 120
KUBIČKA, J.: Čtyři případy otravy ucháčem (Gyromitra) 178
MÁLEK, J.: K rozšíření václavky — Armillaria mellea (Vahl ex Fr.) Kumm. — a červené hniloby ve skupinách lesních typů 221
MAYER, S. a PETKOVŠEK, V.: Vzpomínka na Vojtecha Lindtnera 117
NEUWIRTH, F.: Nález morchelloidní plodnice Cortinarius (Inoloma) traganus (Fr.) Fr. — Abnormity v rodě Cortinarius dosud známé 75
PETRLÍK, Z. a ŠTYS, Z.: Vliv teploty na uvolňování zoospor, infekcí a inkubační dobu peronospory chmelové (Peronoplasmopara humuli Miy. et Tak.) 105
PILÁT, A.: Zajímavá odrůda muchomůrky hlízovité s rýhovatým prstenem 25
— Nový druh rodu Leucopaxillus Bours., velice podobný májovce 65
— K padesátinám MUDr. Josefa Herinka 111
— Za akademikem Bohumilem Němcem 133
— Dr. John Ramsbottom osmdesátníkem 202
— Za Rudolfem Kovandou . . . . . .
POUZAR, Z.: Dvě zajímavé hřibovité houby: Boletus truncatus a Boletus subtomentosus var. leguei. (S barevnou tabulí č. 60) 1
— Micromphale carneo-pallidum spec. nov., nová stepní houba podobná špičce obecné 18
— Studie o systematice chorošů I. 171
— Scytinostroma hemidichophyticum Pouz. spec. nov., nový druh resupinátních hymenomycetů 217
— Inž Zdeněk Schaefer šedesátníkem 244
RYCHTERA, L. a HLŮZA, B.: Z činnosti mykologické poradny v Olomouci . . . 128
SCHAEFER, Z.: Méně známé, vzácné a nové druhy ryzců ČSSR. VIII. 151
SOBOTKA, A. a SOBOTKOVÁ, M.: Příspěvek k poznání vztahů mezi růstem plodnic hub rouškatých a některých ekologických faktorů 54
SVRČEK, M.: Nové druhy diskomycetů z Československa 8
— Nové nálezy Melanogaster tuberiformis Corda v Čechách 28
— Revise některých rodů lupenatých hub (Agricales), popsaných J. Velenovským . . 69
— Lupenaté houby z Čech. II. 141
— Verpatinia calthicola Whetzel nalezena v Československu 226

SVRČKOVÁ, J.: O činnosti Rakouské mykologické společnosti 124
— Zpráva o jedenáctém valném shromáždění Československé vědecké společnosti pro mykologii konaném dne 12. dubna 1966 249
SZEMERE, L.: Leucopaxillus rhodoleucus (Romell) Kühner 30
ŠEBEK, S.: Muchomůrka ježatohlavá — Amanita echinocephala (Vitt.) Quél. — nalezena ve středním Polabí 237
ŠMARDA, F.: Mapování 100 druhů hub v Evropě 110
URBAN, Z.: Poznámky k taxonomii Puccinia recondita Rob. ex Desm. s. l. 38
WICHANSKÝ, E.: Coprinus velox God. ap. Gill. (sensu Lange) — hnojník rychlý . 32
— Physarum rubiginosum Fr. — vápenatka nachová 61
— Československé druhy rodu Hemitrichia Rost. (Myxomycetes) 189
Přehled přednášek ČVSM v době od 12. IV. 1966 do 5. IX. 1966 250
Přehled instruktážních exkursí ČVSM v době od 12. IX. do 2. X. 1966 251
Literatura 62, 130, 204, 252
Upozornění 132
Opravy 202, 256

CONTENTUS

BLATTNÝ, C.: Viröse Mikrokefalie bei Laccaria sp. und weiteren Pilzarten 215
— Hoplothrips pedicularius (Haliday) auf Fruchtkörpern von Stereum purpureum . 216
CEJP, K.: On the several species of the order Nidulariales 29
— Century jubilee of the birthday of the late Prof. Dr. F. Bubák 199
— The occurrence of some Phyllostictas on ornamental plants and shrubs. II. . . 205
CEJP, K. et MILKO, A. A.: Genus Pseudogymnoascus Raillo (Gymnoascaceae). . 160
ČERNÝ, A.: Phaeolus croceus (Pers. ex Fr.) Pat. — A New Polypore for Czechoslovakia 90
ČÍHA, M. J.: Calocybe georgii var. aromatica (Roques) Pilát 80
FRÁGNER, P.: Trichophyton rubrum (Cast.) Sabouraud var. nigricans var. nova . . 27
FRÁGNER, P. et MŮČKA, V.: Rubronigrin, new antibiotic substance from Trichophyton rubrum var. nigricans 182
HLŮZA, B.: Beitrag zur Ökologie des Hypholoma coprinifacies (Roll.) Herink . . . 34
JEDLIČKA, V.: Prof. Jan Bubník in memoriam 203
KOTLABA, F.: Excursio autumnalis mycologorum bohemoslovenicorum in silvas prope arcem Karlštejn anno 1965 125
— What is Polyporus sorbi Velenovský? 184
— Distribution of Leucopaxillus gentianeus (Quél.) comb. nov. in Czechoslovakia and notes on its nomeclature 229
KOTLABA, F. et POUZAR, Z.: Buglossoporus gen. nov. — A new Genus of Polypores (tab. 61) 81
— What is Polyporus acanthoides Bull. sensu Velenovský? — with Notes on the Systematic position of Polyporus croceus (Pers.) ex Fr. 97
— Haasiella, a new Agaric genus and H. splendidissima sp. nov. (tab. 62) . . . 135
KOTÝNKOVÁ-SYCHROVÁ, E.: The mycoflora of bark-beetle galleries in Czechoslovakia 45
KŘÍŽ, K.: Ergebnisse der Kartierung des Strobilomyces floccopus und des Porphyrellus pseudoscaber in der ČSSR 164
KŘÍŽ, K. et ŠMARDA, F.: Dauer-Pilzausstellung in Brno 120
KUBIČKA, J.: Vier Vergiftungsfälle durch Gyromitra 178
MÁLEK, J.: Zur Verbreitung des Hallimasches — Armillaria mellea (Vahl ex Fr.) Kumm. — und der Rotfäule in den Waldtypengruppen 221
MAYER, S. et PETKOVŠEK, V.: Vojtech Lindtner 15. VI. 1904 — 26. VIII. 1965 in memoriam 117
NEUWIRTH, F.: Carposoma anomalum morchellaeforme speciei Cortinarius (Inoloma) traganus (Fr) Fr. describitur. — Commentario de speciebus anomalis in genere Cortinarius hucusque cognitis adiungitur 75
PETRLÍK, Z. et ŠTYS, Z.: Der Einfluss der Temperatur auf das Ausschwärmen der Zoosporen, Infektion und Infektionszeit der Hopfenperonospora (Peronoplasmopara humuli Miy. et Tak.) 105
PILÁT, A.: De varietate Amanitae phalloidis cum annulo distincte striato (var. moravecii var. n.) 25
— De specie nova generis Leucopaxillus Bours.: L. pseudogambosus sp. nov. . . . 65
— In bonorem annorum mycologi Josephi Herink, medicinae universalis doctoris, quinquaginta 111
— Academiae sodali Theophilo Němec in memoriam 133

POUZAR, Z.: Two interesting species of the family Boletaceae: Boletus truncatus and Boletus subtomentosus var. leguei (tab. 60) 1
— Micromphale carneo-pallidum spec. nov., a new steppe fungus similar to Marasmius oreades 18
— Studies in the taxonomy of the Polypores I. 171
— Scytinostroma hemidichophyticum Pouz. spec. nov. a new species of resupinate Hymenomycetes 217
— Sextagenario Ing. Z. Schaeferi ad salutem! 244
SCHAEFER, Z.: Lactarii čechoslovaci rariores vel novi. VIII. 151
SOBOTKA, A. et SOBOTKOVÁ, M.: A contribution to the relations of the growth of fruiting bodies of some Hymenomycetes and of the ecological factors 54
SVRČEK, M.: Species novae Discomycetum e Cechoslovakia 8
— Addenda ad distributionem Melanogasteris tuberiformis Corda in Bohemia centrali . 28
— A revision of some genera of Agaricales described by J. Velenovský 69
— Agaricales aus Böhmen. II. 141
— Über den ersten Fund von Verpatinia calthicola Whetzel in der Tschechoslowakei . 226
SZEMERE, L.: Leucopaxillus rhodoleucus (Romell) Kühner 30
ŠEBEK, S.: Stachelschuppiger Wulstling — Amanita echinocephala (Vitt.) Quél. — im Mittelelbegebiet gefunden 237
URBAN, Z.: On the taxonomy of Puccinia recondita Rob. ex Desm. s. l. 38
WICHANSKÝ, E.: Coprinus velox God. ap. Gill. (sensu Lange) in Böhmen . . . 32
— Physarum rubiginosum Fr. 61
— The Czechoslovakian species of the genus Hemitrichia (Myxomycetes) 189
Societas Bohemoslovaciae pro scientia mycologica. 249, 250, 251
Literature 62, 130, 204
Varia 110, 124, 128, 202, 242, 249
Corrections 202, 256

Obrazy na tabulich — Icones in tabulis

Barevné tabule — Tabulae coloribus impressae

No. 60. — *Boletus subtomentosus* var. *leguei* (Boud.) Bataille (R. Veselý pinx.)
No. 61. — *Buglossoporus quercinus* (Schrad. ex Fr.) Kotl. et Pouz. (R. Veselý pinx.)
No. 62. — *Haasiella splendidissima* Kotl. et Pouz. (Jan Herink pinx.)

Černobílé tabule — Tabulae albonigrae

I. et II. — *Micromphale carneo-pallidum* Pouz.
III. — *Melanogaster tuberiformis* Corda
IV. — *Cyathus stercoreus* (Schw.) de Toni, *C.striatus* (Huds. ex Pers.) Willd. ex Pers., *C.olla* Batsch ex Pers. (K.Poner pinx.)
V. et VI. — *Leucopaxillus pseudogambosus* Pilát
VII. — *Cortinarius (Inoloma) traganus* (Fr.) Fr. (carpos. anomal. morchellaef.)
VIII. — *Cortinarius (Telamonia) scutulatus* Fr. (carpos. anomal. morchellaef.)
IX. et X. — *Buglossoporus quercinus* (Schrad. ex Fr.) Kotl. et Pouz.
XI. et XII. — *Hapalopilus croceus* (Pers. ex Fr.) Bond. et Sing.
XIII. — *Haasiella splendidissima* Kotl. et Pouz.
XIV. — *Leptotrimitus semipileatus* (Peck) Pouz.
XV. et XVI. — *Amanita echinocephala* (Vitt.) Quél.

Seznam rodových a druhových jmen hub 20. ročníku (1966)

Index nominum generum atque specierum fungorum vol. 20 (1966)

A. — *aberrans, Conoc. 126, 143 — abietina, Hemitrich. 189, 190 — oblata, Hemiarcyr. 191 — Abortiporus 98 — Absidia 51 — acanthoides, Polyp. 97—104 — acutesquamosa, Lepiota 126 — aeruginea, Russ. 59 — affinis, Trichis 198 — Agaricus 77, 135, 136, 139, 140, 143, 229, 230 — Agrocybe 71 — Albatrellus 97—99, 102, 173 — albicans, Candida 182 — albida, Hygrophoropsis 73 — albidus, Cryptococ. 182 — albissimus, Leucopaxil. 65, 67, 68 — alboalutaceus, Leucopaxil 230, 233 — albocremeus, Lactar 245 — albolutescens, Anomoporia, Polyp. 172 — alliaceus, Maras. 110 — alnetorum, Alnicola, Nauc. 142 — Alnicola 141, 142 — alternans, Pucc. 43 — Alternaria 51 — Amanita 25, 26, 59, 60, 110, 129, 170, 178, 237—241 — amarus, Leucopaxil. 68, 229—235 — amethystina, Laccar 215 — amicta, Myc. 59 — amorpha, Skeletocut. 176 — ancilis, Disc. 242 — annosus, Fomes 221 — annulata, Inocybe 71 — anomalus, Cortinar. 79 — Anomoporia 171—173 — Anthurus 242 — Antrodia 167 — applanatum, Ganod. 110 — archeri, Anthurus 242 — Arcyria 189—198 — Arenicola 69 — argentatus, Cortinar. 77, 79 — armeniaca, Hydroc. 79 — Armillaria 221—225 — ascophanoides, Pachydisca 9 — Aspergillus 51, 182 — Aspidella 240 — Astraeus 110 — atripes, Inocybe 165 — atrocinereum, Dermoloma 148, 149 — atrosquamosum, Trichol. 127 — aurea, Callor., Ombroph. 10 — aurantiaca, Quercella 74 — aurantiacus, Hapalopil. 102 — Aurantioporus 90, 101, 103, 104 — aurantium, Trichol. 127 — auricula-judae, Hirneola 110 — Auriscalpium 242 Aurificaria 175 — autographa, Ceratocyst. 45, 50 — ayresii, Trichia 195 — avellanea, Poria 173.*

B. — *baccata, Aman 239 — badius, Xerocom. 59 — Belania 8, 12, 13, 16, 17 — beillei, Lepidel 239 — betulinus, Piptop., Polyp. 81—83, 88, 172 — bicolor, Ceratocyst. 45, 47—49, 53 — bicolor, Melanoleuc., Trichol 230 — biennis, Abortip., Heterop. 98, 103 — bignoniae, Phyllost 206 — bohemica, Ptychoverpa 110 — bolaris, Cortinar., Inol. 74 — Boletinus 1, 242 — Boletus 1—7, 57, 59, 60, 75, 84, 90, 97, 103, 129, 165, 186, 240 — Bolbitius 143, 145 — bombycina, Poria 171—173 — Bondarzewia 173 — Botrytis 51 — boudieri, Coprin. 126; Aman,. 239 — brassicolens, Micromph. 21 — brevicaulis, Scopular. 182 — bromina, Pucc. 38—44 — brumalis, Clitoc. 72 — brunnescens, Lepiota 126 — brunneoincarnata, Lepiota 126 — bucknalii, Lepiota 126 — Buglossoporus 81—89, 172, 202 — Buglossus 82, 88 — bulliardi, Polyp. 84; Cortinar. 126 — butyracea, Collyb. 21.*

C. — *caesarea, Aman. 110, 129, 170, 240 — cadaverinus, Polyp. 84 — Calloria 10 — Calocybe 65, 67, 80 — Caloporus 84, 99 — calthicola, Verpatinia 226, 228 — Calvatia 110 — Calycella 10 — calyculata, Arcyr. 191; Hemiarcyr. 191 — campanella, Xeromphal. 73 — cana, Ceratocyst., Ceratostom. 45, 46, 48, 50, 51 — Candida 182 — candidum, Geotrichum 182 — Cantharellus 59, 73, 75, 215 — caperata, Rozites 110 — capillaris, Myc. 70 — carneopallidum, Micromph. 18—24 — castanophilus, Polyp. 90 — catalpae, Phyllost. 205, 212 — catenulata, Eidamia 51 — caucasicus, Pseudogymnoas. 160—162 — cauvetti, Micromph. 21 — cavipes, Boletin 242 celluloderma, Alnicola, Naucor. 141 — Cephalosporium 51 — Ceratocystis 45—53 — Ceratostomella 51, 52 — cerealis, Leucopaxil. 65, 67, 68 — Chaetomium 51 — chalybaea, Trichia 194 — Chloridium 51 — chrysenteron, Bolet. 1—7; Xerocom. 60 — Chrysomphalina 135, 136, 139, 243 — chrysophylla, Omphal. 135, 136 — chrysosperma, Hemitrich. 189 — chrysospora, Hemitrich. 189, 198 — Chrysosporium 162 — cibarius, Cantharel. 59, 75 — Ciborinia 228 — cinerea, Botrytis 51; Arcyr. 193 — cinnabarina, Stemon. 194 — cinnabarinus, Pycnopor. 102, 110 — cinnamomeus, Cortinar. 77 — citrina, Calycella 10; Aman. 110; Trichia 191 — cladosporioides, Cladospor. 51 — Cladosporium 51 — Clathrus 243 — clavata, Hemitrich. 189—193 — clavatus, Gomphus 110 — Clavariadelphus 242 Clavulinopsis 129 — Climacodon 170 — Clitocybe 30, 59, 72, 135, 139, 229 — clypeolaria, Lepiota 126 — codinae, Lepidel 239 — collinitus, Cortinar. 77 — Collybia 18—24, 59, 60 — Coltricia 101, 175 — confluens, Marasm. 21; Albatrellus, Calopor. 97—99, 102 — confragosa, Daedalea 84 — conica, Verpa 110 — coniferarum, Xerocom. 5—6 — Conocybe 126, 141—145 — conspicuus, Agaric. 230 — contorta, Trichia 191 — coprinifacies, Hyphol, 34—37 — Coprinus 32, 33, 126, 141, 145, 146 — Coriolellus 167 — Coriolus 84 — corium, Mycenast. 243 — corniculata, Clavulinops. 129 — Cortinarius 59, 74—79, 126 — cortinatus, Coprin. 126 — Cornuvia 191 — cornuvioides, Perichaena 190, 191 — corrugis, Polyp. 171, 174, 175 — corydalina, Inocybe 126 — craterium, Geopyx., Urnula 242 — Crepidotus 71 — Crinipellis 146 — crispula, Delicat. 147 — cristata, Lepiota 126 — crocata, Myc, 110, 242 — croceus, Hapalopil., Phaeolus, Polyp, 81, 90—97, 99, 101, 102 — croceus, Phaeolus 122 — crocipodius, Bolet. 6 — crucianellae, Peronosp. 119 — Crucibulum 29 — Cryptococcus 27, 28, 182, 183 — cucumis var. leucospora, Macrocyst. 70, 145 — cuneifolium, Dermoloma 141, 148, 149 — cupricolor, Lactar. 151, 154—159 — cuspidata var. stenospora,*

Omphal. 146, 147 — cutaneum, Trichosporon 182 — cyanopus, Cortinar. 126 — Cyathus 29 — Cyclocybe 69—71 — cyphelliformis, Pleurot., Resupin. 72, 73.

D. — *Daedalea 84 — Debaryomyces 182 — decidua, Phyllost 210 — decipiens, Cortinar. 77; Lactar. 151—154, 156, 157; Trichia 189; Arcyr. 191 — deerrata, Pseudombroph. 15 — Delicatula 72, 141, 146, 147 — Dermoloma 141, 147—149, 250 — destruens, Pholiota 129 — Dictyophora 242 — diffluens, Cryptoc. 27, 28, 182, 183 — Discina 242 — dispersa, Pucc. 38 — drabae-majusculae, Peronosp. 119 — dryadeus, Inonot. 81 — dryophila, Collyb. 60; dryophilus, Inonot. 81 — duchesnayensis, Verpatinia 228 — duplicata, Dictyophora 242 — duracinus, Cortinar. 77 — duriusculum, Scytinostr 219.*

E. — *echinatum, Melanophyl. 127 — echinocephala, Aman 237—240 — echinosporus, Lactar 245 — edulis, Bolet. 57, 59, 60 — effugiens, Naucor. 71 — Eidamia 51 — emiliidlouhyi, Dermoloma 141, 147, 148 — epichysium, Omphal. 136 — erebia, Agrocybe 71 — ericetorum, Omphal. 136 — escharoides, Alnic. 142 — esculenta, Morchel. 79; Gyromitra 178—181 — everhartii, Phellin. 122 — excavatum, Tuber 127 — extenuata, Trametes 242.*

F. — *fagacearum, Ceratocyst. 46 — faginea, Plicatura 167 — famata, Torulops. 182 — fasciculare, Naematol. 60 — fascicularis, Trigonipes 72 — felina, Lepiota 126 — fibula, Omphal. 136 — Fimaria 15, 17 — fissilis, Leptopor., Tyromyc. 185, 187 — Fistulina 82, 88, 110 — flabellatus, Polypor. 84 — flavidus, Lactar. 126, 165 — flavispora, Arenicola 69 — flavum, Oidiodendr. 51 — flexipes, Cortinar. 77 — floccopus, Strobilomyc. 164—170 — floriformis, Trichia 189 — foetidum, Micromph. 21 — foetidus, Marasm. 170 — fomentarius, Fomes 174 — Fomes 174, 175, 185, 186, 221 — Fomitopsis 174, 175 — fragiformis, Trichia 194 — fredericae, Sclerot. (Belania) 8, 12, 13, 16, 17 — frustulosum, Stereum 110, 170 — fulvella, Lepiota 126 — fulvidula f.microspora, Pachydisca 9 — fulvissimus, Lactar. 126 — fumigatus, Aspergil. 182 — Funalia 242 — funalis, Hemiarcyr. 191 — Fusarium 51 — fuscopellis, Calopor., Polyp. 84 — fuscus, Bolet. 6 — fusipes, Collyb. 21 — fusispora, Zephirea 73.*

G. — *Galera 142, 145 — Galerella 145 — Galeromycena 69, 70 — Galeropsina 74 — gallica, Funal. 242 — gambosa, Calocybe 65, 67 — Ganoderma 110 — gardneri, Lysurus 242 — Gastroboletus 4 — gelatinosum, Pseudohydn. 110 — gentianeus, Agar., Leucopaxil. 229—235 — gentilis, Xeroçom. 165 — Geopyxis 242 — georgii var. aromatica, Calocybe 80 — Geotrichum 182 — gerbericola, Phyllosticta 206, 212 — Gerronema 135, 136, 138, 139 — gigantea, Grifola, Meripil. 98, 103; Calvat. 110 — gigas, Neogyrom. 178—181 — glabrata, Torulops. 182 — glaucopus, Cortinar. 126 — Gliocladium 51 — globispora, Mycenops. 74 — globosa, Torulops. 182 — globosum, Sarcosoma 110—170 — Gloeocystidium 119 — glutinosus, Gomphid. 59 — Gomphidius 59 — Gomphus 110 — gracilis, Gramincola 74 — Gramincola 73 — Graphium 45—53 — Grifola 87, 97, 98 — Grosmannia 52 — guldeniae, Pseudombroph. 8, 14, 15, 17 — guttulatus, Panaeol. 127 — Gymnoascus 160 — Gyrocratera 129 — Gyrodon 1 — Gyromitra 178—181 — Gyroporus 1.*

H. — *Haasiella 135—140, 229 — hadriani, Phall. 110 — hansenii, Debaryomyc. 182 — Hapalopilus 81, 90, 96, 101—104 — haustellaris, Crepid., Naucor. 71 — Helotium 8—10 — helvelloides, Tremiscus 110 — helveolus, Coriolus 84 — helvetica, Hemitrich. 198 — Hemiarcyria 189—198 — hemidichophyticum, Scytinostr. 217—220 Hemitrichia 189—198 — hepatica, Fistul. 82, 88, 110 — herbariensis, Tripedotr. 160 — herbarum, Cladospor. 51 — herculeana, Phellor. 243 — Heterobasidion 173 — heteroclitus, Polypor. 90 — heterogenicus, Saccharomyc. 182 — heteromorphus, Coriolel. 167 — Heteroporus 98, 103 — heterosetulosus, Coprin. 146 — hiemalis, Sarcoscypha 242 — hieroglyphicus, Bolet. 6 — hinnuleus, Cortinar. 77 — Hirneola 110 — hispida, Lepiota 126 — holcina, Pucc. 38—44 — hradecensis, Lactar. 151—154, 156, 157, 244 — humicola, Candida 182 — humuli, Peronoplas. 105—109 — Hydrocybe 77, 79 — hygrometricus, Astraeus 110 — Hygrophoropsis 73, 138 — Hygrophorus 110, 242 — hygrophorus, Trichol. 148 — Hypholoma 34—37 — hypococcinus, Polyp. 90 — Hypomyces 77 — Hyporhamma 196, 198.*

I. — *ichoratus, Lactar. 154, 157 — icterinus f.gracillimus, Nolan., Rhodophyl. 69 — igniarius subsp. (var.) pomaceus, Phellin. 186, 187; subsp. fulvus 186 — ignipes, Lepiota 126 — impolitus, Bolet. 6 — impudicum, Micromph. 21 — impudicus, Phallus 110, 242 — infractus, Cortinar. 126 — infulus, Rhodophyl. 167 — infundibuliformis, Cantharel. 215 — Inocybe 71, 126, 165 — Inodermus 90 — inodorum, Micromph. 18—24 — inolens Lyophyl. 127 — Inoloma 74—79 — Inonotus 81, 175 — inquinans, Phellor. 243 — insignis, Coprin. 126 — insularis, Fomitops. 175 — integrella, Delicat., Myc., Omphal. 72 — intorta, Hemitrich. 190, 194; var. leiotricha 191 — involutus, Paxil. 75.*

J. — *japonica, Candida 182 — josserandii, Dermoloma 148.*

K. *kalmiicola, Phyllost. 209 — karstenii, Hemitrich. 189, 190 — kravtzevianus, Parmastomyc., Tyromyc. 171, 176 — Krombholzia 60 — krusei, Candida 182 — kunzei, Ramariops. 129.*

L. — *labruscae, Phyllost. 212 — Laccaria 215 — laccata, Laccaria 215 — Lactarius 59, 126, 151—159, 165, 244—248 — Laetiporus 87, 101 — laeve, Crucibul. 29 — lanatus, Bolet. 1—7 — lateritia, Cyclocybe 71 — latifolia, Phyllost. 205, 206, 209, 212 — laurentii, Cryptocc. 182 — leguei, Bolet. 1—7 — leiocarpa, Hemitrich. 189, 190, 193 — Leiopoda 69, 70 — leiotricha, Hemitrich. 189, 191 — lenta, Poria 171, 173 — Lentinus 77 — Lenzites 122 — leocarpoides, Arcyr., Cornuvia 191 — Lepidella 239 — Lepiota 126 — Lepista 126, 229, 230 — Leptographium 45—53 — Leptoporus 175, 176, 185, 187 — Leptotrimitus 171, 175, 176 — Leucopaxillus 30—31, 65—68, 229—236 — liatridis, Phyllost. 205, 207, 209, 212 — lignorum, Trichod. 51 — Limacella 239 — Limacium 179 — lindtneri, Ptychogast. 119; Gloeocyst. 119; Penioph. 119 — Lindtneria 119 — liriodendri, Phyllost. 209, 212 — liriodendricola, Phyllost. 210, — longifila, Hemiarcyr. 194 — lumbicale, Lycop. 196 — lumbricalis, Stemon. 196 — lundbergii, Leptograph. 45, 47 50, 53 — luscina, Lepista 126 — luteolus, Bolbit. 143, 145 — luteotacta, Russ. 165 — lutescens, Plut. 127 — luteus, Lactar. 245 — Lycoperdon 126, 194, 196 — Lyophyllum 127 — Lysurus 242.*

M. — *Macrocystidia 70, 145 — macrosporus, Melanogast. 28 — madritensis, Pucc. 43 — mairei, Conocybe 141—144 — malyi, Peronosp. 110 — mammaeforme, Lycop. 126 — Marasmiellus 21, 146 — Marasmius 18—24, 59, 110, 145, 170 — marzuolum, Limac. 179 — marzuolus, Hygroph. 110, 242 — mauretanica, Delicat. 141, 146, 147 — Melanogaster 28 — Melanoleuca 230 — Melanophyllum 127 — mellea, Armil. 221—225 — metagrophytes var. interdigitale, Trichophyt. 28, 182; var. quinckeanum 182 — Meripilus 98, 103 — Micromphale 18—24 — miculatus, Agar. 230 — milliaris, Retocybe 71, 72 — miltinus, Cortinar. 77 — minor, Ceratocyst., Ceratostom. 45, 49, 50, 52 — minuta, Ceratocyst., Ophiostom. 45, 49, 52 — minuta, Rhodotor. 182 — mirabilis, Galeromyc. 69, 70 — mnichovicensis, Cycloc. 71 — — moesiacus, Uromyc. 119 — mollis, Antrodia 167 — monardae, Phyllost. 210 — monardicola, Phyllost. 205, 207, 210, 212 — montagnei, Coltricia 101 — montana, Hemitrich 191 — moranae, Leiopoda 70 — Morchella 79 — morchelloides, Agaric. 77 — mucida, Oudemans. 110, 242 — mucilaginosa, Rhodotor. 182 — Mucor 51, 182, 196 — murinella, Volvar. 129 — mutabilis, Pholiota 216 — myceliosa, Anomoporia, Poria 172, 173 — Mycena 59, 70, 72, 73, 110, 127, 146, 167, 242 — Mycenastrum 243 — Mycenopsis 74.*

N. — *Naematoloma 60 — nana, Trichia 190 — Naucoria 71, 141 — neesiana, Trichia 194 — neoformans, Cryptococ. 27, 28, 182 — Neogyromitra 178—181 — nerii, Phyllost. 209, 211, 212 — neriicola, Phyllost. 211 — nidulans, Hapalopil. Polyp. 101—103 — niger, Aspergil. 182 — nigrescens, Bolet. 6 — nobilis, Pachydisca, Pezizella 9, 10 — Nolanea 69 — Nyctalis 127.*

O. — *obscura, Hemiarcyr. 190, 191; Inocybe 126 — obtusa, Trichia 191 — obtusata, Psathyr. 60 — Ochroporus 90 — Oidiodendron 51 — olearius, Omphalotus 165, 170 — olivacea, Ramicola 71 — olla, Cyathus 29 — Ombrophila 10 — Omphalia 72, 146, 147, 229 — Omphalina 135, 136, 138 — Omphalotus 165, 170 — Ophiostoma 52 — oreades, Marasm. 19, 145 — oryzae, Rhizopus 182 — Oudemansiella 110, 242 — ovata, Hemitrich. 190.*

P. — *Pachydisca 8—10, 15, 16 — Pachykytospora 81 — pallidus, Lactar. 126, 151, 152, 154—158 — panaeolum, Trichol. 126 — Panaeolus 127 — pannorum, Chrysospor. 162 — paradoxa, Hemiarcyr. 190 — parasitica, Nyctalis 127 — parasiticus, Xerocom. 110 — Parmastomyces 171, 176 — Paxillus 75 — Pelloporus 175 — pellucidus, Coprin. 141, 145, 146 — penicillata, Ceratostom., Ceratocyst. 45, 47, 48, 51 — penicillioides, Thysanoph. 51 — Penicillium 51 — Peniophora 119 — perennis, Polyp. 175 — perforans, Micromph. 21 — Perichaena 190, 191 — perlata, Discina 242 — peronatus, Collyb., Marasm. 21 — Peronoplasmopara 105—109 — Peronospora 118, 119 — perplexans, Pucc. 43 — persicina, Russ. 127 — petrakii, Phyllost. 205, 206, 207 — Pezizella 9 — Phaeocollybia 74 — Phaeolus 90—97, 99, 101, 122 — phalloides, Aman. 60, 110, 178; var. moravecii 25, 26; subsp. verna 129 — Phallus 110, 242 — Phellinus 81, 122, 184—187 — Phellorinia 243 — Phlegmacium 78 — Pholiota 71, 129, 216 — Pholiotina 142 — Phylloporus 1, 5 — Phyllosticta 205—214 — Physarum 61 — piceae, Ceratostom., Ceratocyst. 45, 48—51 — piceaperda, Ceratostom., Ceratocyst. 45, 48, 50, 52 — pilatii, Pachydisca 8—10, 15, 16 — pilifera, Ceratocyst., Sphaeria 45, 49, 52 — pilotae, Polyp. 90, 101, 103 — pini, Fomes, Phellin. 185, 187 — piperatus, Lactar. 60 — Piptoporus 81—84, 87, 88, 172 — pistillaris, Clavar. 242 — Placoderma 84 — Placodes 84 — Pleurotus 59 — plicatella, Conocybe 141, 143—145 — plicatilis, Coprin. 145 — Plicatura 167 — ploettneriana, Gyrocrat. 129 — plumosa, Hemiarcyr. 191 — Pluteus 127 — Podofomes 171, 174, 175 — Polyporus 20, 24, 81—90, 97—104, 171, 172, 174—176, 184—187 — Polystictus 84 — pomaceus, Phellin. 184—187 — Poria 123, 171—173 — porosporus, Xerocom. 1—7 — Porphyrellus 129, 164—170 — porphyrosporus, Porphyrel. 129 — portentosum, Scytinostr. 217—218 — postii, Omphal. 136 — pragensis, Cyclocybe 71 — procera, Lepiota 126 — protracta, Sarcoscypha 242 — Psathyra 60 — pseudobetulinus, Piptop. 83, 88 — pseudogambosus, Leucopaxil. 65—68 — Pseudogymnoascus 160—162 — pseudo-*

helveola, Lepiota 126 — Pseudohydnum 110 — Pseudohygrophorus 74 — Pseudombrophila 8, 14, 15, 17, — pseudoscaber, Porphyrel. 164—170 — pseudo-sulphureus, Bolet. 129 — pterocaryae, Phyllost. 210, 211, 212 — Ptychogaster 119 — Ptychoverpa 110 — Puccinia 38—44 — pubescens, Conocybe 126; Lactar. 156, 158 — pulchra, Clavul. 129 — pullulans, Pullul. 51 — Pullularia 51 — pusillus, Mucor 182 — purpurascens, Cortinar. 126 — purpureum, Ster. 216 — pycnocephalum, Graphium 45, 50, 53 — Pycnoporus 102, 103, 110 — pyriformis, Trichia 194 — pyriodora, Inocybe 126 — pyrispora, Galerops. 74.

Q. — *Quercella 74 — quercicola, Polyp. 84, 86 — quercinus, Buglossop., Polyp. 81—89, 172, 202 — quietus, Lactar. 152—154, 157.*

R. — *radicata, Collyb. 60 — radiculata, Sowerb. 127 — Ramariopsis 129 — Ramicola 69, 71 — ramealis, Marasm. 21 — recondita, Pucc. 38—44 — regius, Bolet. 60 — reichardtii, Lenzit. 122 — Resupinatus 72, 73 — reticulatum, Hyporham. 196, 198 — Retocybe 69, 71, 72 — rhacodes, Lepiota 126 — rhizophilus, Polyp. 20, 24 — Rhizopus 51, 182 — Rhodocybe 127 — rhodoleucus, Leucopaxil. 30—31 — Rhodophyllus 69, 167 — rhodorrhiza, Lepiota 126 — Rhodotorula 182 — rhodoxanthus, Phyllop. 4 — rhois, Phyllost. 211, 212 — rickeniana, Conocybe 126 — rivulosus var. amarus, Agar. 229, 230 — robustus, Phellin. 81 — roseibrunnea, Melanol., Trichol 230 — roseipallens, Myc. 127 — roseum, Trichothec. 51 — roseus, Pseudogymnoas. 160—162 — Rozites 110 — ruber, Clathrus 243 — rubescens, Aman. 59; Weinzet. 74; Polyp 84, 86 — rubi, Naucor, Simocybe 71 — rubiformis, Hemiarcyr., Hemitrich., Trichia 194, 195 — rubiginosum, Phsysar. 61 — rubigo-vera, Pucc. 38 — rubrum var. nigricans, Trichophyt. 27, 28, 182, 183 — rufocarneus, Marasm. 18, 22 — rufo-olivaceus, Cortinar. 126 — rufus, Lactar. 59 — rugosus, Lactor. 154, 157 — Russula 59, 127, 165, 245 — rutilans, Pleurot. Trichol. 59, 216 — Rutstroemia 8, 11, 12, 16.*

S. — *Saccharomyces 182 — saeva, Lepista 229, 234 — sambucinus, Urceolus 72, 73 — saponaceum, Trichol. 59 — Sarcodontia 242 — Sacroscypha 242 — Sarcosoma 110, 170 — satanas, Bolet. 165, 240 — scabra, Krombh. 60; Trichia 189 — scabrosus, Pellopor. 175 — scaurus, Pellopor., Polyp. 175 — schenckii, Sporotr. 182 — schoenleinii, Trichoph. 182 — schweinitzii, Phaeol. 101 — Sclerotinia 8, 12, 13, 16, 17 — Scopulariopsis 182 — scorodonius, Marasm. 59 — scutulatus, Cortinar. 77—19 — Scytinostroma 217—220 — seminuda, Lepiota 126 — semipileatus, Leptop., Leptotrim., Polyp., Tyromyc. 171, 175, 176 — semisupinus, Tyromyc. 176 — septentrionalis, Climacod. 170 — serpens, Ceratocyst., Grosmani 45, 47, 48, 52 — serpua, Hemitrich. 189, 190, 196, 198 — setosa, Sarcodontia 242 — setulosa, Lepiota 126 — Skeletocutis 176 — Simocybe 71 — soloniensis, Piptop. 83, 88 — sorbi, Polyp. 184—187 — Sowerbyella 127 — spadiceus, Xerocom. 1—7 — spartea, Conocybe 126 — Sphaeria 52 — sphagnicola, Omphal. 136 — spiraeicola, Verpatinia 228 — splendidissima, Haasiella 135—140, 229 — spongioides, Trichia 196 — Spongipellis 101, 103 — Sporotrichum 182 — squamulosa, Cycloc. 71 — stellata, Torulops. 182 — Stemonitis 194—196 — stenophylla, Galera 145 — Stereum 110, 170, 216 — stercoreus, Cyathus 29 — stipata, Arcyr. 189 — stipatissima, Psathyr. 60 — stipitata, Arcyr. Hemiarcyr., Hemitrich. 191 — Streptomyces 51 — striatus, Cyathus 29 — strobilaceus, Strobilomyc. 129, 164—170 — strobiliformis, Aman. 239, 240 — Strobilomyces 129, 164—170 — subcartilagineus, Polyp. 171, 176 — subdulcis, Lactar. 152, 154, 157 — suberosus, Polyp. 84 — sublateritium, Naematol. 60 — submelinoides, Alnic., Naucor. 142 — subrosella, Clitoc. 30 — subtomentosus, Xerocom. 60; var. leguei, Bolet. 1—7 — subturbinata, Pachydisca 9 — Suillus 1 — sulphureus, grifola, Laetipor. 87, 101 — swartzii, Omphal. 136.*

T. — *tatrorum, Lactar. 245 — tellimae, Phyllost. 211, 212 — tetropii, Ceratocyst., Ophiost. 45, 49, 52 — Thysanophora 51 — tintinabulum, Myc. 242 — Togaria 71 — tomentella, Lepiota 126 — Torulopsis 182 — traganus, Cortinar., Inoloma 75, 79 — Trametes 102, 103, 123, 175, 242 — Tremiscus 110 — Trichia 189—198 — Trichoderma 51 — Tricholoma 59, 126, 127, 148, 149, 216, 229 — Trichophyton 27, 28, 182, 183 — Trichosporon 182 — Trichothecium 51 — Trigonipes 69, 72 — Tripedotrichum 160 — triseti, Pucc. 38—44 — trogii, Polyp., Tramet. 175 — tropicalis, Candida 182 — truncatus, Bolet., Xerocom. 1—7 — Tuber 127 — tuberculosa, Pachykytosp. 81 — tuberiformis, Melanogast. 28 — turbinatus, Bolet. 4 — Tyromyces 82, 102, 103, 175, 176, 185, 187.*

U. — *ulmi, Ceratocyst. 46 — umbellifera, Omphal. 136 — umbilicata, Pachydisca 9 — Ungulina 84 — Urceolus 69, 72, 73 — Urnula 242 — Uromyces 119.*

V. — *vacini, Valent. 73 — vaga, Phyllost. 206 — valentini, Canthar. 73 — Valentinia 69, 73 — Vararia 219 — variegatus, Bolet. 75 — varium, Phlegm. 78 — varneyi, Hemiarcyr. 191 — velox, Coprin. 32, 33 (incl. var. stenosporus) — venetus, Polyp. 84 — venosa, Trichia 196 — ventriosospora, Lepiota 126 — venusta, Rutstr. 8, 11, 16 — venustissima, Chrysomphal. 243; Clitoc., Gerronema 135, 138—140 — Verpa 110 — Verpatinia 226—228 — verrucosa, Trichia 189 — vesicarius, Pseudohygroph. 74 — vesparium, Hemitrich. 189, 190, 194, 195; var.*

mirabilis 196 — *vietus, Lactar.* 153, 154 157 — *vinaceus, Pseudogymnoasc.* 160—162 — *violaceus, Cortinar.* 78 — *viride, Chlorid.* 51 — *viridimarginata, Myc.* 167 — *virosa, Aman.* 178 — *viticola, Phyllost.* 212 — *vittadinii var. echinocephala, Aman.* 239—240 — *Volvaria* 129 — *vulgare, Aurisc.* 242; *Crucibul,* 29 — *vulpeculus, Agar., Clitoc., Leucopaxil.* 230.

W. — *weigeliae, Phyllost.* 212, 213 — *Weinzettlia* 74 — *wigandii, Arcyr., Hemiarcyr.* 190 — *wistariae, Phyllost.* 212, 214 — *Wrightoporia* 171, 173.

X. — *xanthophylla, Omphal.* 136 — *Xerocomus* 1—7, 59, 60, 110, 165 — *Xeromphalina* 73.

Z. — *Zephirea* 69, 73 — *zinniae, Phyllost.* 212, 214.

Nové taxony a nová přeřazení — Taxa nova atque combinationes novae :

Nové rody — Genera nova:

Anomoporia Pouzar 172 — *Buglossoporus* Kotlaba et Pouzar 82 — *Haasiella* Kotlaba et Pouzar 135 — *Leptotrimitus* Pouzar 175 — *Podofomes* Pouzar 174 — *Wrightoporia* Pouzar 172.

Nový podrod — Subgenus novum:

Belania Svrček, generis *Sclerotinia* Fuck. 17.

Nové druhy — Species novae:

Dermoloma emilii-dlouhyi Svrček 15 — *Haasiella splendidissima* Kotlaba et Pouzar 136 — *Lactarius cupricolor* Z. Schaefer 158 — *Leucopaxillus pseudogambosus* Pilát 66—67 — *Micromphale carneo-pallidum* Pouzar 23 — *Pachydisca pilatii* Svrček 15 — *Phyllosticta petrakii* Cejp 205 — *Phyllosticta monardicola* Cejp 205 — *Pseudogymnoascus caucasicus* Cejp et Miko 161 — *Pseudombrophila guldeniae* Svrček 17 — *Rutstroemia venusta* Svrček 16 — *Sclerotinia (Belania) fredericae* Svrček 16 — *Scytinostroma hemidichophyticum* Pouzar 217.

Nové odrůdy — Varietates novae:

Amanita phalloides var. *moravecii* Pilát 25 — *Hemitrichia vesparium* var. *mirabilis* Wichanský 196 — *Trichophyton rubrum* var. *nigricans* Frágner 27.

Nová přeřazení — Combinationes novae:

Alnicola celluloderma (P. D. Orton) Svrček 141 — *Anomoporia albolutescens* (Romell) Pouzar 172 — *Anomoporia bombycina* (Fr.) Pouzar 172 — *Anomoporia myceliosa* (Peck) Pouzar 172 — *Buglossoporus quercinus* (Schrad. ex Fr.) Kotlaba et Pouzar 84 — *Haasiella venustissima* (Fr.) Kotlaba et Pouzar 135 — *Leptotrimitus semipileatus* (Peck) Pouzar 175 — *Leucopaxillus gentianeus* (Quél.) Kotlaba — 229 — *Omphalina swartzii* (Fr. ex Fr.) Kotlaba et Pouzar 136 — *Podofomes corrugis* (Fr.) Pouzar 174 — *Wrightoporia avellanea* (Bres. in Höhn.) Pouzar 173 — *Wrightoporia lenta* (Overh. et Lowe) Pouzar 173.

Sestavil dr. M. Svrček

Upozornění přispěvatelům České mykologie

Vzhledem k tomu, že většina autorů zasílá redakci rukopisy formálně nevyhovující, uveřejňujeme některé nejdůležitější zásady pro úpravu rukopisů (jinak odkazujeme na podrobnější směrnice uveřejněné v 1. čísle České mykologie, roč. 16, 1962).

1. Článek začíná českým nadpisem, pod nímž je překlad názvu nadpisu v některém ze světových jazyků, a to v témže, jímž je psán abstrakt a případně souhrn na konci článku. Pod ním následuje plné křestní jméno a příjmení autora (autorů), bez akademických titulů.

Všechny původní práce musí být doplněny krátkým úvodním souhrnem — abstraktem v české a některé světové řeči. Rozsah abstraktu, ve kterém mají být výstižně a stručně charakterizovány výsledky a přínos pojednání, nesmí přesahovat 15 řádek strojopisu.

3. U důležitějších a významných studií doporučujeme připojit (kromě abstraktu, který je pouze informativní) podrobnější cizojazyčný souhrn; jeho rozsah není omezen.

Kromě toho se přijímají články psané celé cizojazyčně, doplněné českým abstraktem a popřípadě i souhrnem.

4. Vlastní rukopis, tj. strojopis (30 řádek po 60 úhozech na stránku a nejvýše s 5 překlepy nebo škrty a vpisy na stránku) musí být psán obyčejným způsobem. Zásadně není přípustné psaní autorských jmen vel. písmeny, prokládání nebo podtrhování slov či celých vět atd. To, co chce autor zdůraznit, smí provést v rukopise pouze tužkou (podtrhne přerušovanou čarou). Veškerou typografickou úpravu provádí výhradně redakce. Tužkou může autor po straně rukopisu označit, co má být vysázeno petitem.

5. Citace literatury: každý autor s úplnou literární citací je na samostatném řádku. Je-li od jednoho autora uváděno více citovaných prací, jeho jméno se vždy znovu celé vypisuje i s citací zkratky časopisu, která se opakuje (nepoužíváme „ibidem"). Za příjmením následuje (bez čárky) zkratka křestního jména, pak v závorce letopočet práce, za závorkou dvojtečka a za ní úplná (nezkrácená) citace názvu pojednání nebo knihy. Po tečce za názvem místo, kde kniha vyšla, nebo zkrácená citace časopisu. Jména dvou autorů spojujeme latinskou spojkou „et".

6. Názvy časopisů používáme v mezinárodně smluvených zkratkách. Jejich seznam u nás dosud souborně nevyšel, jako vzor lze však používat zkratek periodik z 1. svazku Flory ČSR — Gasteromycetes, z posledních ročníků České mykologie, z Lomského Soupisu cizozemských periodik (1955—1958) nebo z botanické bibliografie Futák-Domin: Bibliografia k flóre ČSR (1960), kde je i stručný výklad o zkratkách časopisů a o bibliografii vůbec.

7. Po zkratce časopisu nebo po citaci knihy následuje ročník nebo díl knihy vždy jen arabskými číslicemi a bez vypisování zkratek (roč., tom., Band, vol. etc.) a přesná citace stránek. Číslo ročníku nebo svazku je od citace stránek odděleno dvojtečkou. U jednodílných knih píšeme místo číslice 1: pouze p. (= pagina, stránka).

8. Při uvádění dat sběrů apod. píšeme měsíce zásadně římskými číslicemi (2. VI.)

9. Všechny druhové názvy začínají zásadně malým písmenem (např. Sclerotinia **veselýi**).

10. Upozorňujeme autory, aby se ve svých příspěvcích přidržovali posledního vydání Nomenklatorických pravidel (viz J. Dostál: Botanická nomenklatura, Praha 1957). Jde především o uvádění typů u nově popisovaných taxonů, o přesnou citaci basonymu u nově publikovaných kombinací apod.

11. Ilustrační materiál (kresby, fotografie) k článkům číslujte průběžně u každého článku zvlášť arabskými číslicemi (bez zkratek obr., Abbild. apod) v tom pořadí, v jakém má být uveřejněn.

12. Při citaci herbářových dokladů uvádějte zásadně mezinárodní zkratky všech herbářů (Index herbariorum 1956):

BRA — Slovenské múzeum, Bratislava
BRNM — Bot. odd. Moravského muzea, Brno.
BRNS — Ústřední fytokarantenní laboratoř při Ústř. kontr. a zkuš. úst. zeměd., Brno
BRNU — Katedra botaniky přírod. fak. J. E. Purkyně, Brno
OP — Bot. odd. Slezského muzea, Opava
PR — Bot. odd. Národního muzea, Praha
PRC — Katedra botaniky přírod. fak. Karlovy univ., Praha

Soukromé herbáře necitujeme nikdy zkratkou, nýbrž celým příjmením majitele např. herb. J. Herink, herb. F. Šmarda apod. Podobně u herbářů ústavů, které nemají mezinárodní zkratku.

Rukopisy neodpovídající výše uvedeným zásadám budou vráceny výkonným redaktorem zpět autorům k přepracování, aniž budou projednány redakční radou.

Redakce časopisu Česká mykologie

ČESKÁ MYKOLOGIE

The journal of the Czechoslovak Scientific Society for Mycology, formed for the advancement of scientific and practical knowledge of the Fungi

Vol. 20. Part 4 October 1966

Editor-in-Chief: RNDr. **Albert Pilát**, D.Sc. Corresponding Member of the Czechoslovak Academy of Sciences

Editorial Committee: Academician **Ctibor Blattný**, D.Sc., Professor **Karel Cejp**, D.Sc., RNDr. **Petr Frágner**, MUDr. **Josef Herink**, RNDr. **František Kotlaba**, C.Sc., Ing. **Karel Kříž**, **Karel Poner**, Prom. biol. **Zdeněk Pouzar** and RNDr. **František Šmarda**.

Editorial Secretary: RNDr. **Mirko Svrček**, C.Sc.

All contributions should be sent to the adress of the Editorial Secretary: The National Museum, Václavské nám. 68, Prague 1, telephone No. 233541 ext. 87.

Part 3 was published on the 12th July 1966

CONTENTS

K. Cejp: The occurrence of some Phyllostictas on ornamental plants and shrubs. II. . 205

C. Blattný: Viröse Mikrokefalie bei Laccaria sp. und weiteren Pilzarten . . . 215

C. Blattný: Hoplothrips pedicularius (Haliday) auf Fruchtkörpern von Stereum purpureum 216

Z. Pouzar: Scytinostroma hemidichophyticum Pouz spec. nov. a New Species of Resupinate Hymenomycetes 217

J. Málek: Zur Verbreitung des Hallimasches — Armillaria mellea (Vahl ex Fr.) Kumm. — und der Rotfäule in den Waldtypengruppen 221

M. Svrček: Über den ersten Fund von Verpatinia calthicola Whetzel in der Tschechoslowakei 226

F. Kotlaba: Distribution of Leucopaxillus gentianeus (Quél.) comb. nov. in Czechoslovakia and notes on its nomenclature 229

S. Šebek: Stachelschuppiger Wulstling — Amanita echinocephala (Vitt.) Quél. — im Mittelelbegebiet gefunden 237

Z. Pouzar: Sextagenario Ing. Z. Schaeferi ad salutem! 244

Varia 242, 248-251

Literature 252

Cum tabulis albonigris: XV. et XVI. — Amanita echinocephala (Vitt.) Quél. .

Contentus atque index nominum generum et specierum fungorum vol. 20 (1966)